

Biblioteka
Prez. Rady Ministrów

Nr. inw. 249.

USTAW
OBOWIĄZUNKOWY W RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

USTAWY
O OBOWIĄZKOWEM
UBEZPIECZENIU
OD WYPADKÓW

Nr. 32.

USTAWY
O OBOWIĄZKOWEM
UBEZPIECZENIU
OD WYPADKÓW

2 : $\frac{108.26}{2}$ 249
Dyrekcja policyi w Krakowie

Egzemplarz obowiązkowy
Nakład 3.000 egzemplarzy
dnia 1. III 1926.

1394
WARSZAWA — 1926
NAKLADEM KSIĘGARNI HOESICKA

107851

OBJAŚNIENIA.

1. W tekście przekładu ustaw ustępy i wyrazy drukowane kursywą oznaczają polski tekst obowiązujący, wprowadzony przez postanowienia polskich nowel.
2. Jakie postanowienie polskiej noweli wprowadza daną zmianę podane jest taką samą kursywą w nawiasie na dole każdego odnośnego ustępu.
3. Taką samą kursywą drukowane są — w postaci uwag — zmiany wprowadzone polską nowelą, które nie dają się inkorporować do tekstu.
4. Na zmiany wprowadzone austriackimi nowelami wskazują odsyłacze umieszczone na dole strony.
5. We wszystkich wypadkach, w których wskazuje się na stronę, rozumie się stronę niniejszego wydania.

BIBLIOTEKA UNIWEERSYTECKA
im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FUW0161691

Czcionkami w Drukarni Narodowej w Krakowie

P R Z E D M O W A.

Roziągnięte na ziemię b. zaboru rosyjskiego ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujące dotychczas w b. dzielnicy austriacko-węgierskiej, zapelniają ważną lukę w ustawodawstwie społecznem b. dzielnicy rosyjskiej.

Ustawy te, stosowane od lat przeszło trzydziestu pięciu, a wielokrotnie nowelizowane, łączą w sobie owoc wieloletniego doświadczenia (ustawa podstawowa datuje się od 1887 r.) oraz zdobycze sfer ubezpieczonych z czasu wojny (austriacka nowela z 1917 r.); nowelizacje polskie z 1921 r. i 1924 r. przystosowały je organicznie do stosunków polskich.

Tym wartościom pod względem treści, nie odpowiadają jednak zalety formy. Tekst obowiązujący ustaw pozostaje dotychczas przeważnie w języku niemieckim; szybkie zorientowanie się w stanie prawnym, z powodu porzucania tekstu po licznych zeszytach austriackich i polskich dzienników ustaw, przedstawia pewne trudności nawet dla specjalisty.

To też wyloniła się nagląca potrzeba wydania polskiego przekładu tekstów niemieckich z uwzględnieniem polskiej terminologii prawniczej, ustalo-

246 364

nej przez polską nowelizację ustaw o ubezpieczeniu od wypadków. Niezbędne również stało się skodyfikowanie ustawy austriackiej wraz z ustawami polskimi i zaopatrzenie w uwagi, wskazujące na zmiany i anachronizmy, wynikłe wskutek nowelizacji i odmienności ustroju prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, oraz faktu recepcji ustaw z jednej dzielnicy do drugiej. W szczególności ta ostatnia okoliczność czyni pracę wydawcy tak trudną i odpowiedzialną, gdyż posługiwanie się w wypadkach wątpliwych autentycznym tekstem niemieckim w b. dzielnicy rosyjskiej przedstawiać będzie znacznie większe trudności, niż w Małopolsce, gdzie znajomość języka niemieckiego jest z wiadomych powodów bardziej rozpowszechnioną.

Aby ułatwić objęcie całokształtu przepisów prawnych, obowiązujących w powyższym zakresie, wyłącznie przy pomocy niniejszej książeczki, dołączone zostały jako Dodatki I—VII aktualne najważniejsze rozporządzenia wykonawcze, oraz statut Zakładu ubezpieczenia od wypadków zatwierdzony przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

Jerzy Liliental

Referent Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

SPIS RZECZY:

	Str.
Objaśnienia	II
Przedmowa	III
I. Ustawa z dn. 30 stycznia 1924 r. (D. U. R. P. Nr. 16, poz. 148 (rociągnąca obowiązkowe ubezpieczenie od wypadków na b. dzielnicę rosyjską)	1
II. Ustawa z dn. 28 grudnia 1887 r. o ubezpieczeniu robotników od wypadków w brzmieniu ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. (D. U. R. P. Nr. 65, poz. 413) i ustawy z dn. 30 stycznia 1924 r. (D. U. R. P. Nr. 16, poz. 148)	8
Zakres obowiązku ubezpieczenia §§ 1—4	9
Przedmiot ubezpieczenia. Rozmiar odszkodowań i ich obliczanie §§ 5—8	13
Zakłady ubezpieczenia. Członkowie i Zarząd Zakładu §§ 9—12	20
Statut Zakładu ubezpieczenia § 13	23
Kategorie niebezpieczeństwa § 14	24
Fundusze rezerwowe § 15	26
Pokrycie kapitałowe. Opłaty ubezpieczeniowe §§ 16, 17	27
Ustalanie przedsiębiorstw podlegających obowiązkowi ubezpieczenia i ich zaklasyfikowywanie §§ 18—20	28
Ustalanie i pobieranie opłat ubezpieczeniowych §§ 21—27	31
Ogłędziny urzędzeń przedsiębiorstw § 28	35
Obowiązek donoszenia o wypadkach §§ 29, 30	36

	Str.
Ustalenie praw do odszkodowania §§ 31—36	36
Wypłata odszkodowań § 37	40
Sąd rozjemczy § 38	40
Zmiany w warunkach uprawniających do odszkodowań §§ 39, 40	42
Zrzeczenie się renty § 41	44
Cudzoziemcy uprawnieni do odszkodowań § 42	45
Niedopuszczalność zajęcia sum, należnych z tytułu roszczeń o odszkodowania § 43	45
Wykluczenie umów § 44	46
Odpowiedzialność przedsiębiorców oraz osób trzecich za wypadki §§ 45—47	46
Nadzór państwowy § 48	48
Rada ubezpieczeniowa § 49	49
Współdziałanie władz administracyjnych § 50	50
Postanowienia karne §§ 51—54	51
Rekursy § 55	52
Zwolnienie od należności i opłat stempłowych § 56	52
Przedsiębiorstwa wyłączone. Zawodowe Zakłady ubezpieczenia §§ 57—59	53
Sprawozdania Zakładu ubezpieczenia § 60	56
Stosunek do kas wzajemnej pomocy i prywatnych instytucyj ubezpieczeń § 61	57
Postanowienia przejściowe §§ 62, 63	59
Klauzula wykonawcza § 64	59
III. Ustawa z dn. 20 lipca 1894 r. o rozszczeniu ubezpieczenia od wypadków w brzmieniu ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. (D. U. R. P. Nr. 65, poz. 413)	60
IV. §§ 11, 12 i 13 ustawy z dn. 9 sierpnia 1908 r. o odpowiedzialności za szkody spowodowane użytkowaniem samochodów (aust. dz. ust. Nr. 162)	71
V. Ustawa z dn. 8 lutego 1909 r. (o obowiązku prowadzenia list płacy itd.) w brzmieniu ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. (D. U. R. P. Nr. 65, poz. 413)	74
VI. § 14 i § 16 ust. 1 ustawy z dn. 30 grudnia 1917 r. o ubezpieczeniu od wypadków robotników górniczych (aust. dz. ust. Nr. 523)	81
VII. Ustawa z dn. 29 kwietnia 1912 r. o ubezpie-	

	Str.
czeniu od wypadków w zakładach przemysłu budowlanego (aust. dz. ust. Nr. 96)	83
VIII. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1917 r. dotycząca zmian niektórych postanowień o ubezpieczeniu robotników od wypadków (aust. dz. ust. Nr. 363)	83
X. Ustawa z dn. 7 lipca 1921 r. w przedmiocie zmian niektórych ustaw austrijackich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących na terytorjum b. zaboru austriackiego, oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków na terytorjum przyłączone do Polski, a należące poprzednio do królestwa Węgierskiego (D. U. R. P. Nr. 65, poz. 413)	84
I. Dodatek: Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 24 marca 1922 r. w przedmiocie przydzielenia do kategorii niebezpieczeństwa przedsiębiorstwa itd. (D. U. R. P. Nr. 37, poz. 311)	92
Rozporządzenie Ministra pracy i Opieki Społ. z dn. 26 stycznia 1925 r.	101
Załącznik I	105
Załącznik II	106
II. Dodatek: Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Przemysłu i Handlu z dn. 28 maja 1923 r. w przedmiocie siedziby i organizacji Sądów Rozjemczych dla Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie (D. U. R. P. Nr. 94, poz. 749)	159
III. Dodatek: Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 7 czerwca 1924 r. (D. U. R. P. Nr. 50, poz. 512) o wprowadzeniu w życie ustawy z dn. 30 stycznia 1924 r. (rozciągającej obowiązkowe ubezpieczenie od wypadków na b. dzieln. rosyjską)	171
IV. Dodatek: Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 grudnia 1924 r. o przerechowaniu na nową walutę i ustalenie wartości	

	Str.
zobowiązań, wynikających z przepisów o ubezpieczeniu i odszkodowaniu z tytułu wypadków przy pracy (D. U. R. P. Nr. 115, poz. 1029) -	181
V. Dodatek: § 65 i § 66 ustawy z dn. 30 marca 1888 r. o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby (austr. dz. ust. Nr. 33) - - -	200
VI. Dodatek: Statut Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie - - - - -	202

U S T A W Y O OBOWIĄZKOWEM UBEZPIECZENIU OD WYPADKÓW

obowiązujące w b. dzielnicy rosyjskiej, austriackiej i węgierskiej.

I. USTAWA

z dnia 30 stycznia 1924 roku

w przedmiocie rozciągnięcia obowiązujących na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego i cieszyńskiej części województwa śląskiego ustaw o obowiązkowym ubezpieczeniu robotników od wypadków na obszar województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego oraz Ziemi Wileńskiej (D. U. R. P. Nr. 16 poz. 148).

Art. 1. Moc obowiązująca ustaw austriackich z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. Ust. z r. 1888 Nr. 1),¹⁾ z dnia 20 lipca 1894 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 168),²⁾ §§ 11, 12 i 13 ustawy z dnia 9 sierpnia 1908 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 162),³⁾ ustaw z dnia 8 lutego 1909 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 29),⁴⁾ i z dnia 30 grudnia 1917 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 523)⁵⁾ w brzmieniu, ustalonym ustawą z dnia 21 sierp-

¹⁾ patrz str. 8; ²⁾ patrz str. 60; ³⁾ patrz str. 71; ⁴⁾ patrz str. 74; ⁵⁾ patrz str. 81.

nia 1917 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 363)¹⁾ oraz ustawa z dnia 7 lipca 1921 r. w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustaw austriackich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących na terytorjum b. zaboru austriackiego, oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków na terytorjum, przyłączone do Polski, a należące poprzednio do Królestwa Węgierskiego (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413)¹⁾ rozciąga się również na obszar województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogrodzkiego oraz Ziemi Wileńskiej.

Art. 2. Termin zastosowania ustaw, wymienionych w art. 1 do poszczególnych rodzajów przedsiębiorstw, podległych obowiązkowi ubezpieczenia, jako też zastosowania tych ustaw w poszczególnych okręgach administracyjnych II instancji — oznacza Minister Pracy i Opieki Społecznej po wysłuchaniu opinii Zakładu ubezpieczenia od wypadków.²⁾

Art. 3. Z chwilą zastosowania ustaw, wymienionych w art. 1, do poszczególnych rodzajów przedsiębiorstw w poszczególnych okręgach administracyjnych tracą moc obowiązującą dla tych rodzajów przedsiębiorstw i w tych okręgach administracyjnych rosyjskie prawa o ubezpieczeniu, względnie przepisy o odszkodowaniu robotników

¹⁾ patrz str. 83; ²⁾ patrz Dodatek Nr. III, str. 71.

i pracowników w razie nieszczęśliwych wypadków, oraz odnoszące się do nich nowele.

Art. 4. Zakład ubezpieczenia od wypadków, określonych w § 9 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. Ust. z r. 1888 Nr. 1) w brzmieniu, ustalonym ustawą z 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413) — obowiązany jest wypłacać zaległe i bieżące renty, należne na podstawie dotychczasowych przepisów, poszkodowanym w przedsiębiorstwach, poddanych obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków na podstawie art. 2 niniejszej ustawy, a to od chwili rozpoczęcia ubezpieczenia.

Art. 5. Przedsiębiorcy, względnie pracodawcy, obowiązani są wpłacić Zakładowi ubezpieczenia wartości kapitałowe rent, obliczone na podstawie tablic techniczno-asekuracyjnych, obowiązujących w Zakładzie ubezpieczenia, oraz zaległe raty rentowe. Wpłata tych kwot nastąpić ma w przeciągu lat pięciu, licząc od dnia przejęcia przez Zakład wymienionych w art. 4 niniejszej ustawy obowiązków. Do chwili zupełnego umorzenia tych kwot przedsiębiorcy obowiązani są dać Zakładowi odpowiednie zabezpieczenie, zapewniające możliwość ich ściągnięcia, oraz uiścić ustawowe odsetki.

Termin powyższy może być przedłużony za zgodą Zakładu ubezpieczenia od wypadków, nie dłużej jednak niż do lat 10.

Przepis powyższy nie ma zastosowania do tych przedsiębiorców, którzy się ubezpieczyli

przeciw stratom, jakieby mogli ponieść z powodu wypadków, zaszyły z zatrudnionymi przez nich pracownikami w towarzystwach ubezpieczeniowych w myśl przepisów prawa z r. 1903.

Art. 6. Towarzystwa ubezpieczeniowe przekażą wszystkim uprawnionych do poboru rent (emerytur) Zakładowi ubezpieczenia najpóźniej przed upływem sześciu miesięcy, licząc od dnia rozpoczęcia jego działalności. Rezerwy zaś kapitałowe na pokrycie rent, obliczone według zasad, przyjętych w odnośnym towarzystwie ubezpieczeniowym dla kapitalizacji rent, przekażą Zakładowi ubezpieczenia w terminach, ustalonych w drodze umowy z Zakładem ubezpieczenia, najpóźniej jednak do lat pięciu od dnia przejścia przez ten Zakład wypłaty rent.

O ile umowa została zawartą między pracodawcą a towarzystwem ubezpieczenia przed dniem 1 stycznia 1923 r., a czas trwania jej jeszcze nie upłynął w dniu rozpoczęcia działalności przez Zakład ubezpieczenia, to do umowy tej w miejsce ubezpieczającego się wstępuje Zakład ubezpieczenia. W tym celu Zakład ubezpieczenia ma płacić towarzystwu w miejsce pracodawcy premję za nieupłynioną jeszcze część okresu umowy o ubezpieczeniu w każdorazowym terminie płatności tej premji, a towarzystwo ubezpieczeń przekaże Zakładowi ubezpieczenia wszelkie kwoty, jakie z umowy o ubezpieczeniu przysługiwały ubezpieczającemu, względnie osobom przez niego ubezpieczonym.

Postanowienie powyższe będzie miało wówczas zastosowanie, jeżeli pracodawca, który zawarł umowę z Towarzystwem ubezpieczeniowym, zawiadomi o tem Zakład ubezpieczenia za pośrednictwem władzy administracyjnej I. instancji w terminie trzech miesięcy, licząc od dnia rozpoczęcia działalności przez Zakład ubezpieczenia.

Art. 7. Obowiązek świadczeń na rzecz poszkodowanych skutkiem wypadku na obszarach, wymienionych w art. 1, przez Zakład ubezpieczenia rozpoczyna się od pierwszego dnia piątego tygodnia, licząc od dnia wypadku. Przez czas czterech tygodni obowiązek świadczeń spoczywa na kasach chorych w granicach, przewidzianych obowiązującą ustawą o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 44, poz. 272). Obowiązek ten ciąży na kasach chorych również po upływie pierwszych czterech tygodni, jednak Zakład ubezpieczenia zwraca kasie chorych wydatki wynikłe ze świadczeń z renty należącej poszkodowanemu, wszakże najwyżej do wysokości tejże renty. Artykuł 24 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272) nie ma zastosowania w stosunku kas chorych do pracodawców przedsiębiorstw podlegających ubezpieczeniu od wypadków na podstawie niniejszej ustawy, oraz w stosunku do Zakładu ubezpieczenia od wypadków.

W miejscowościach, gdzie niema kas chorych, zorganizowanych na podstawie ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44 poz. 272),

obowiązek leczenia spoczywa na pracodawcy, o ile leczenie wcześniej się nie skończy, najkrócej 39 tygodni. Pracodawca ma nadto wypłacać poszkodowanemu w czasie leczenia, nie krócej jednak niż przez 39 tygodni, tytułem zasiłku najmniej 60⁰/₀ rzeczywistego zarobku; o ile pracodawca nie dostarczał pomocy lekarskiej, winien jest zwrócić poszkodowanemu koszty tej pomocy. Wydatki pracodawcy, poniesione na rzecz uszkodzonego w czasie od 5 tygodnia po wypadku, Zakład ubezpieczenia od wypadków pokrywa z renty, jednak w kwocie nie wyższej od przypadającej na ten czas poszkodowanemu renty.

O ileby pracodawca powyższych świadczeń odmówił — obowiązek ten przechodzi na Zakład ubezpieczenia. Zakład ubezpieczenia ma prawo domagać się zwrotu tych świadczeń od pracodawcy za czas pierwszych czterech tygodni po wypadku w pełnej wysokości, a za czas od piątego tygodnia po wypadku do ukończenia leczenia, względnie do 39 tygodni, w wysokości różnicy między rentą, należącą się poszkodowanemu, a kwotą, wypłaconą przez Zakład z tytułu tych świadczeń.

Art. 8. Zaległe opłaty, koszty egzekucyjne, grzywny i należności Zakładu ubezpieczenia, wynikłe z postanowień ustępu 1 art. 5, ustępu 1 art. 6, oraz ustępu 3 art. 7 na obszarach, wymienionych w art. 1, ściągane będą przez władze administracyjne I instancji. Niezależnie od

tego przysługuje Zakładowi ubezpieczenia prawo poszukiwania opłat i innych należności bądź w drodze powództwa (przyczem art. 161²³ ustawy postępowania cywilnego nie ma zastosowania), bądź w drodze klauzuli egzekucyjnej (art. 161¹) i nast. ustawy postępowania cywilnego), nadanej wykazowi zaległości, potwierdzonemu przez zarząd Zakładu ubezpieczenia.

Art. 9. Wykonanie przymusowego ubezpieczenia od wypadków w gospodarstwach rolnych o obszarze do 30 hektarów na całym obszarze, na którym obowiązują i obowiązująć będą ustawy, w art. 1 wymienione, odracza się do czasu wejścia w życie specjalnej ustawy, regulującej sposób uiszczania opłat za ubezpieczenie gospodarstw rolnych przez samorzady, jednak nie wcześniej, niż przed upływem pięciu lat.

Art. 10. Upoważnia się Ministra Pracy i Opieki Społecznej do zamieszczenia w rozporządzeniu wykonawczem przepisu, zwalniającego właścicieli gospodarstw rolnych, wymienionych w art. 9 niniejszej ustawy, od uiszczania Zakładowi ubezpieczenia zaległych opłat za czas od 1 lipca 1921 roku do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.¹⁾

Przepis powyższy nie ma zastosowania do tych gospodarstw rolnych, w których w czasie powyższym zaszedł wypadek, wymagający odszkodowania ze strony Zakładu ubezpieczenia.

¹⁾ Rozporządzenie treści powyższej z dnia 8 marca 1924 r. ogłoszone zostało w D. U. R. P. Nr. 29 poz. 297.

Art. 11. Jednocześnie z rentą, wymienioną w artykule 4 niniejszej ustawy, Zakład Ubezpieczenia od wypadków obowiązany jest wypłacać osobom, uprawnionym do pobierania rent, dodatki drożyzniane w wysokości, ustalonej rozporządzeniami Ministra Pracy i Opieki Społecznej, wydanymi na zasadzie art. 33 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 413).¹⁾

W tej samej wysokości Zakład wypłacać ma dodatki drożyzniane także wszystkim tym osobom, które pobierają i pobierać będą renty z powodu wypadków, zaszłych w czasie od 1 lipca 1921 r.

Art. 12. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 13. Ustawa niniejsza obowiązuje z dniem ogłoszenia.

II. USTAWA

z dnia 28 grudnia 1887 roku

o ubezpieczeniu robotników od wypadków (austr. Dz. ust. Nr. 1 z 1888 r.) w brzmieniu ustalonym ustawą z dn. 29 kwietnia 1912 r. o ubezpieczeniu od wypadków w zakładach przemysłu budowlanego (austr. Dz. Ust. Nr. 96),²⁾ ustawą z dnia 21 sierpnia 1917 r. dotyczącą zmian niektórych postanowień o ubezpieczeniu robotników od wypadków (austr. Dz. Ust. 363),³⁾ ustawą z dn. 7 lipca 1921 r. w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustaw austriackich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących na terytorjum b.

¹⁾ patrz odsyłacz do art. 33 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. str. 90; ²⁾ patrz str. 83; ³⁾ patrz str. 83.

Zaboru austriackiego, oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków na terytorjum przyłączone do Polski, a należące poprzednio do Królestwa Węgierskiego (D. U. R. P. 65 poz. 413)¹⁾ oraz ustawą z dnia 30 stycznia 1924 r. w przedmiocie rozciągnięcia obowiązujących na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego i cieszyńskiej części województwa śląskiego ustaw o obowiązkowym ubezpieczeniu robotników od wypadków na obszar województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogrodzkiego oraz Ziemi Wileńskiej (Dz. Ust. R. P. 16 poz. 148)²⁾

U w a g a: Polski przekład autentycznego tekstu niemieckiego. Pozatem brzmienie obowiązujące mają tylko ustępy i wyrazy podane kursywą.

Zakres obowiązku ubezpieczenia.

§ 1. *Wszyscy robotnicy i urzędnicy, bez względu na rodzaj zajęcia ich, zatrudnieni w przedsiębiorstwach przemysłowych, fabrykach i hutach, kopalniach oraz przy robotach szurfowych, w warsztatach i składach okrętowych, w łomach, przy łamaniu lodu, jakoteż w zakładach, należących do tych przedsiębiorstw oraz w (gospodarstwach rolnych i leśnych)³⁾ ubezpieczeni są stosownie do postanowień ustawy niniejszej przeciw nastę-*

¹⁾ patrz 84; ²⁾ patrz str. 1. ³⁾ Co do gospodarstw rolnych i leśnych patrz art. 9 i art. 10 ustawy z dn. 30 stycznia 1924. str. 7).

stwom wypadków, zdarzających się w tych przedsiębiorstwach i gospodarstwach.

(art. 4 ust. I ustawy z dn. 7 lipca 1921. str. 140.)

To samo odnosi się do robotników, jakoteż urzędników, którzy zatrudnieni są w przedsiębiorstwach przemysłowych, mających na celu wykonywanie robót budowlanych, albo też w jakikolwiek inny sposób zatrudnieni są przy wykonywaniu robót budowlanych lub robót przy budynkach. W przemyśle, mającym na celu, wykonywanie robót budowlanych, obejmuje obowiązek ubezpieczenia całe odnośne przedsiębiorstwo przemysłowe.

(art. 4 ust. I ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 85).

Do przedsiębiorstw, wymienionych w ustępie 1, przyrównane są w znaczeniu ustawy niniejszej:

1. Zakłady, wytwarzające materiały wybuchowe lub używające ich;

2. Zakłady, używające kotłów parowych lub motorów oraz wszelkie inne zakłady prowadzone w sposób przemysłowy.

(art. 4 ust. II ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 85¹).

Za robotników, względnie za urzędników (technicznych)²) w znaczeniu ustawy niniejszej uważani być mają również uczniowie, wolontariusze,

¹) Ustępy 4 i 5, § 1 (według ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r.) skreślono art. 4 ust. III ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 85.

²) Wyodrębnienie urzędników techniczn. obecnie zbędne wobec zmiany ust. 1 § 1, wprowadzonej art. 1. ust. I ustawy z dn. 7 lipca 1921.

praktykanci i inne osoby, nie otrzymujące żadnego lub otrzymujące niższy zarobek z powodu nieukończonego wykszolenia oraz krewni i powinowaci przedsiębiorcy, zajęci w przedsiębiorstwie, chociażby bezpłatnie, z wyjątkiem małżonka. Tak samo uważani być mają za robotników, ubezpieczonych według niniejszej ustawy, więźniowie, zatrudnieni w przedsiębiorstwie, podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia.

(art. 4 ust. IV ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 85).

§ 2. Postanowienia ustawy niniejszej stosują się do zakładów kolei żelaznych oraz żeglugi na wodach śródlądowych o tyle tylko, o ile zakłady te, stanowiąc integralne części składowe przedsiębiorstwa, podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia, służą wyłącznie temu przedsiębiorstwu. Jednakże podlegają postanowieniom ustawy niniejszej robotnicy i urzędnicy (techniczni)¹) którzy są wprawdzie zatrudnieni w przedsiębiorstwach kolei żelaznych, ale do których nie stosuje się (ustawa z dn. 5 marca 1869, aust. Dz. ust. 27)²) ze względu na ich zatrudnienie poza służbą ruchu³.

¹) Patrz odsyłacz do § 1 ustęp 4; str. 10.

²) Austriacka ustawa z dn. 5 marca 1869, reguluje odpowiedzialność kolei żelaznych za skutki nieszczęśliwych wypadków; w b. dzielnicy rosyjskiej odpowiedzialność tę reguluje art. 383 i ust. ustawy ogólnej dróg żel. ros. (zb. Pr. X, 1).

³) Odnośnie do zakładów kolei żelaznych oraz żeglugi na wodach śród lądowych patrz art. I punkt 1 ustawy z dn. 20 lipca 1894, str. 60.

Postanowienia ustawy niniejszej nie stosują się do przedsiębiorstw żeglarskich, podlegających ustawom morskim.¹⁾

§ 3. *Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej* przysługuje prawo wyłączania z pod obowiązku ubezpieczenia poszczególnych przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia na mocy § 1, które nie są połączone z niebezpieczeństwem wypadku dla osób, zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach.

Tak samo *Minister Pracy i Opieki Społecznej* ma prawo podciągnąć pod obowiązek ubezpieczenia przedsiębiorstwo nie wymienione w § 1, które połączone są z niebezpieczeństwem wypadków, zwłaszcza ze szczególnem niebezpieczeństwem pożaru.

(art. 1. ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 84).

Wydane zarządzenia w obu kierunkach winny być corocznie podawane do wiadomości (Rady Państwa).²⁾

Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej przysługuje również prawo wydawania w razie potrzeby przepisów, określających jakie urządzenia mechaniczne winny być uważane za należące do motorów, wymienionych w ust. 3 § 1.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 84).

§ 4. Ustawa niniejsza nie stosuje się do funkcjo-

¹⁾ Patrz art. I punkt 2 ustawy z dn. 20 lipca 1894, str. 61.

²⁾ W państwie polskiem władzami ustawodawczemi są: Sejm i Senat.

narjuszów będących *na podstawie nominacji (dekretu)* w służbie w przedsiębiorstwach państwowych, o ile przysługuje im i członkom ich rodzin w razie zajścia wypadku przy pracy prawo do emerytury, w wysokości równej lub wyższej niż renta, przewidziana w §§ 6 i 7 i o ile osobom *tym przysługuje przy wymiarze rent, względnie emerytur, wpływ nie mniejszy jak ubezpieczonym według niniejszej ustawy.*

(art. 5 ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 85).

Przedmiot ubezpieczenia. Rozmiar odszkodowań i ich obliczanie.

§ 5. ¹⁾ Przedmiot ubezpieczenia przeciw następstwom wypadków zaszłych przy pracy stanowią określone ustawą niniejszą wynagrodzenie szkody, wynikłej wskutek uszkodzenia cielesnego lub śmierci ubezpieczonego.

Do wypadków zaszłych przy pracy przyrównane będą wypadki, zdarzające się przy domowych lub innych czynnościach, do których ubezpieczony zostanie użyty obok zatrudnienia uzasadniającego obowiązek ubezpieczenia i w czasie trwania tego zatrudnienia, przez samego przedsiębiorcę lub w jego imieniu, albo też przez osobę, przełożoną nad ubezpieczonym w jego stosunku roboczym.

Podobnie, do wypadków przy pracy przyrów-

¹⁾ Redakcja §-u w brzmieniu ustawy z dn. 21 sierpnia 1917, p. str. 83.

nane będą wypadki, zdarzające się w drodze z mieszkania do pracy lub z pracy do mieszkania, o ile w odbywaniu tej drogi nie nastąpiła przerwa, spowodowana własnymi interesami ubezpieczonego ani też żadna inna przerwa, nie pozostająca w związku z jego stosunkiem roboczym.

§ 6. ¹⁾ W razie uszkodzenia cielesnego wynagrodzenie szkody stanowi renta, udzielona poszkodowanemu począwszy od piątego tygodnia²⁾ po zajściu wypadku, na czas trwania niezdolności do zarobkowania.

Celem obliczania renty należy naprzód ustalić zarobek, jaki poszkodowany pobrał w ciągu ostatniego roku swej pracy w przedsiębiorstwie, w którym zaszedł wypadek. Jeżeli poszkodowany nie pracował w tym przedsiębiorstwie przez cały rok, licząc od daty wypadku wstecz, to dla obliczenia renty miarodajnym jest zarobek, jaki pobierali w tym okresie przeciętnie robot-

¹⁾ Redakcja nin. §-u w brzmieniu ustawy z dn. 21 sierpnia 1917, p. str. 83.

²⁾ Stosunek świadczeń, udzielanych przez Kasy chorych do świadczeń udzielonych przez Zakład ubezpieczenia od wypadków normują:

a) w b. dz. rosyjskiej: przepisy art. 7. ustawy z dn. 30/I 1924 (p. str. 5);

b) w b. dz. austriackiej i węgierskiej w myśl art. 107. ustawy z dn. 19/V 1920, o ubez. na wyp. choroby Dz. U. R. P. Nr. 44 p. 272, aż do odwołania, przepisy § 65 i § 66 dawnej austr. ustawy z dn. 30/III 1888 o ubez. na wyp. choroby (austr. D. U. 33) patrz str. 200.

nicy tej samej kategorii w danym lub sąsiednim podobnym przedsiębiorstwie.

Jeżeli przedsiębiorstwo z natury swej nie bywa prowadzone przez cały rok a tylko w ciągu określonego okresu czynnego, przy obliczaniu przeciętnej płacy dziennej uwzględnia się odpowiednio tylko liczbę dni przepracowanych w czasie okresu czynnego.

Przypadkowych przerw w ruchu przedsiębiorstwa nie bierze się pod uwagę.

Trzystokrotny przeciętny zarobek dzienny uważa się za zarobek roczny.

UWAGA: Ustęp 6 § 6 skreślono ob. art. 6, ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 85

¹⁾ Zarobek roczny uczniów, wolontarjaszów, praktykantów i innych osób nie pobierających wcale płacy lub pobierających nie pełną płacę z powodu nieukończonego jeszcze wykształcenia, należy wymierzyć w wysokości równej najniższemu zarobkowi rocznemu robotników lub urzędników (technicznych)²⁾, pobierających pełną płacę w takim zajęciu, do którego odbywa się szkolenie poszkodowanego. *Zarobek krewnych i powinowatych, zajętych bezpłatnie lub z zarobkiem niższym od przeciętnego oraz z zarobek więźniów wymierzyć należy w kwocie równej zarobkowi rocznemu robotników tej sa-*

¹⁾ Redakcja niniejszego ustępu i nast. w brzmieniu ustawy z dn. 21 sierpnia 1917, patrz str. 83.

²⁾ Patrz odsyłacz do § 1 ust. 4, str. 10.

mej kategorii, zatrudnionych w danym lub sąsied-
niem podobnym przedsiębiorstwie.
(art. 6 ust. II ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 86).

Renta wynosi:

a) w razie całkowitej niezdolności do zarob-
kowania i na czas jej trwania dwie trzecie za-
robku rocznego;

b) w razie częściowej niezdolności do zarob-
kowania i na czas jej trwania — ułamek renty,
określonej pod lit. a, który to ułamek należy
wyznaczyć stosownie do stopnia zmniejszenia
się zdolności do zarobkowania.

Renta całkowita może być również udzielona
przejściowo jako renta rekonwalescentów po-
szkodowanym, którzy już nie są całkowicie nie-
zdolnymi do zarobkowania, ale którzy muszą
się szczególnie oszczędzać w celu zupełnego
odzyskania zdolności do zarobkowania lub po-
lepszenia stanu zdrowia.

Jak długo poszkodawany w skutek wypadku
po ukończeniu leczenia pozostaje w stanie takiej
bezradności, że wymaga stałej opieki i pomocy
obcej, rentę należy podwyższyć do wysokości
1½ krotnej renty całkowitej.
(art. 6 ust. II ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 86).

Poszkodowany nie ma prawa do wynagrodze-
nia szkody, jeżeli zdarzenie, powodujące uszko-
dzenie, zostało przez niego samego spowodowa-
ne rozmyślnie lub przy popełnieniu przestęp-
stwa, stwierdzonego w postępowaniu karno-
sądowym.

§ 7. ¹⁾ W razie śmierci wynikłej wskutek wy-
padku przy pracy, wynagrodzenie szkody, poza
świadczeniami, należnymi w myśl § 6 ewentu-
alnie poszkodowanemu za czas przed nastąpie-
niem śmierci, stanowią:

1. Koszta pogrzebu, które wymierzyć należy stosownie
do zwyczajów miejscowych, jednak w kwocie wynoszącej
najwyżej $\frac{2}{3}$ zarobku miesięcznego.

(Art. 7. ust. I. ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86).

2. Renta, udzielana członkom rodziny zmar-
łego, począwszy od dnia jego śmierci a obli-
czona przy zastosowaniu postanowień §-fu 6
ustęp 2—7.

Renta ta wynosi:

a) dla wdowy zmarłego, aż do jej śmierci lub
ponownego zamążpójścia — 20%; dla wdowca,
o ile i tak długo póki jest niezdolny do zarob-
kowania — 20%; dla każdego pozostałego po
zmarłym dziecka ślubnego lub legitymowanego
aż do czasu ukończenia przezeń 15 roku życia —
15%, a o ile utraciło lub traci drugiego rodzica —
20% zarobku rocznego; dla każdego dziecka
nieślubnego po zmarłej osobie płci żeńskiej lub
po zmarłej osobie płci męskiej, jeżeli ojcostwo
tej ostatniej jeszcze za jej życia zostało stwier-
dzone sądownie, bądź też uznane przez nią po-
zasądownie albo w wypadku urodzenia się
dziecka dopiero po śmierci poszkodowanego,
jeżeli ojcostwo zostaje stwierdzone sądownie.

¹⁾ Redakcja §-u w brzmieniu ustawy z dn. 21 sierpnia
1917 r., patrz str. 83.

aż do czasu ukończenia przezeń 15 roku życia — 15% zarobku rocznego. Renty wdowy lub wdowca oraz dzieci nie mogą łącznie przekraczać dwóch trzecich zarobku rocznego; jeżeli suma rent, obliczonych w myśl powyższych postanowień, wyniosłaby kwotę wyższą, poszczególne renty ulegają proporcjonalnemu zmniejszeniu;

b) dla wstępnych, wnuków i rodzeństwa zmarłego, jeżeli przyczyniał się w sposób istotny do ich utrzymania, a mianowicie: dla wstępnych aż do ich śmierci lub do chwili ustania potrzeby pomocy, dla wnuków i rodzeństwa aż do czasu ukończenia przez nich 15 roku życia — 20% zarobku rocznego. Ta kwota nie może być przekroczona z powodu obecności większej liczby uprawnionych i w tym wypadku należy się pierwszeństwo rodzicom przed dziadkami a tym przed rodzeństwem, dalej rodzicom przed wnukami a tym ostatnim przed rodzeństwem.

Renty dzieci, wnuków i rodzeństwa o ile w dniu ukończenia 15 roku życia, któreś z nich dotknięte jest kalectwem cielesnem lub umysłowem czyniącym je całkowicie niezdolnymi do zarabkowania, w tym wypadku należy udzielać w dalszym ciągu i to na czas trwania tej niezdolności.

W razie zejścia się uprawnień osób, kategorii wymienionej pod literą a) z uprawnieniami pod literą b), tym ostatnim przysługują rozszerzenia o tyle tylko, o ile renty, należne osobom pierwszym, nie wyczerpały maksymalnej kwoty renty, oznaczonej w punkcie a).

Wrazie ponownego zamążpójścia wdowa otrzymuje trzykrotną rentę roczną tytułem odprawy.

Jeżeli osoba poszkodowana zawarła małżeństwo dopiero po wypadku, w razie jej śmierci, pozostała wdowa lub wdowiec oraz dzieci, zrodzone z tego małżeństwa, nie mają prawa do renty. Nie mają również prawa do renty dzieci niesłubne spłodzone po wypadku, a także małżonka lub małżonek osoby śmiertelnie poszkodowanej, o ile małżeństwo z jej lub z jego winy zostało sądownie rozwiedzione.

Uwaga: patrz art. 7 ust. II. ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. str. 86.

Jeżeli małżonek kobiety, zmarłej wskutek wypadku, usunął się bez ustawowych powodów od wspólnoty domowej i uchylał się od obowiązku utrzymywania dzieci, renta, przysługująca mu w myśl postanowień ustawy niniejszej, może być przez Zakład przyznana dzieciom.

Jeżeli z tytułu śmiertelnego poszkodowania kilku osób wskutek jednego wypadku, schodzą się uprawnienia jednej osoby do kilku rent, wtedy osobie tej przysługuje prawo tylko do jednej renty, mianowicie najwyższej z rent w grę wchodzących.

§ 8. Za pensję lub płacę w znaczeniu ustawy niniejszej uważać należy również tantjemy oraz wynagrodzenie w naturze. Wartość tych ostatnich przyjąć należy według przeciętnych cen miejscowych.

Zakłady ubezpieczenia.¹⁾ Członkowie i Zarząd Zakładu.

§ 9. Ubezpieczenie przewidziane w § 1 następuje przez Zakład ubezpieczenia od wypadków, którego siedzibę oznacza

Minister Pracy i Opieki Społecznej.

(Uwaga I.: § 1 ust. I. Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 17 grudnia 1921 roku w przedmiocie zmiany nazwy Zakładu ubezpieczenia robotników od wypadków we Lwowie oraz w przedmiocie siedziby i zakresu działania dotychczasowego Zarządu tegoż Zakładu (D. U. R. P. Nr. poz. 25) zmienił nazwę Zakładu na „Zakład ubezpieczenia od wypadków“ a ust. II tegoż §-fu wyznaczył Lwów na siedzibę Zakładu.)

W poszczególnych okręgach administracyjnych Zakład Ubezpieczenia od wypadków może otwierać swe oddziały.

Zakres działania poszczególnych oddziałów oraz stosunek ich do Zakładu Ubezpieczenia od wypadków określa statut Zakładu ubezpieczenia od wypadków.

Minister Pracy i Opieki Społecznej może polecić Zakładowi ubezpieczenia od wypadków otwarcie swego oddziału w pewnym ściśle określonym okręgu administracyjnym.

Zakład ubezpieczenia od wypadków oraz jego

¹⁾ Ustęp 1 nin. §-fu przewiduje istnienie tylko jednego Zakładu ubezpieczenia od wypadków.

oddziały podlegają nadzorowi władzy państwowej w myśl postanowień przepisów o zakładach ubezpieczenia oraz przepisów, w ustawie niniejszej zawartych.

Urzednicy Zakładu ubezpieczenia doznają tej samej ochrony prawnej, co urzednicy państwowi.

Od płatnych urzedników Zakładu należy odebrać przysięgę służbową. Podlegają oni władzy dyscyplinarnej Zarządu. Do mianowania i oddalania urzednika kierującego, tudzież technika ubezpieczeniowego potrzebne jest zatwierdzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

(Art. 8. ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86).

§ 10. Członkami Zakładu ubezpieczenia, wymienionego w § 9, są właściciele przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia (a położonych w okręgu Zakładu)¹⁾ oraz oznaczeni w § 1 robotnicy i urzednicy (techniczni),²⁾ zatrudnieni w tych przedsiębiorstwach.

§ 11. Za przedsiębiorcę przedsiębiorstwa, podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia, uważa się tego, na czyj rachunek przedsiębiorstwo jest prowadzone, bez względu na to, czy praca wykonywana jest narzędziami przedsiębiorcy czy też narzędziami osób, wykonywujących ją.

Za przedsiębiorcę przedsiębiorstw budowlanych, wymienionych w ustępie 2 § 1, uważany jest przemysłowiec, posiadający upoważnienie władzy przemysłowej do wykonywania przemysłu bu

¹⁾ Wyrażenie w nawiasie obecnie zbyteczne, ponieważ § 9 ust 1 przewiduje istnienie tylko jednego Zakładu ubezpieczenia od wypadków.

²⁾ Patrz uwaga do § 1 ustępow 4, str. 10.

dowlanego. O ile roboty budowlane wykonuje osoba, nie mająca uprawnień władzy przemysłowej, to tak wykonywujący budowę, osobiście od wypadków nie ubezpieczony, jakoteż właściciel budowy odpowiadają solidarnie za wniesienie opłat, należnych Zakładowi ubezpieczenia od wypadków.

Za wykonywającego budowę, osobiście od wypadków nieubezpieczonego, uważać należy tylko taką osobę, która nie bierze udziału w pracy ręcznej, sama zaś dysponuje jedynie budową.

(art. 9 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86).

Odnośnie do silnic, używanych przejściowo w zakładach, wymienionych w § 1, ust. 3. p. 2, a nie należących do urzędzeń tych zakładów, za przedsiębiorcę w zastosowaniu do robotników i urzędników (technicznych),¹⁾ wystawionych na niebezpieczeństwo wskutek używania tych silnic, uważać należy właściciela tych silnic.²⁾

§ 12. Zarząd Zakładu ubezpieczenia, który w myśl § 9 ma być powołany, do którego należy prowadzenie wszystkich czynności i reprezentowanie Zakładu, zorganizować należy jako kolegium w ten sposób, że składać się będzie z parzystej liczby członków, z których połowę stanowią reprezentanci przedsiębiorstw, połowę reprezentanci ubezpieczonych.

¹⁾ Patrz uwaga do § 1 ust. 4, str. 10.

²⁾ Wobec zmian, sprowadzonych do postanowień ust. 1 nin. §-fu oraz do § 1, ust. 3, p. 2 przez ustawę z dnia 7 lipca 1921 r. (ob. wyżej str. 10) — przepisy niniejszego ust. 3, § 11 nie mają obecnie zastosowania.

Zarząd wybiera ze swego grona przewodniczącego, którego zatwierdza Minister Pracy i Opieki Społecznej, oraz jego zastępcę.

(art. 10 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86).

Minister Pracy i Opieki Społecznej ma prawo rozwiązać zarząd Zakładu ubezpieczenia i poruczyć przejściowo administrowanie i reprezentowanie zakładu zarządcy. Jednakże Minister obowiązany jest w ciągu czterech tygodni od daty rozwiązania Zarządu poczynić potrzebne kroki celem ponownego ukonstytuowania Zarządu.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

Statut Zakładu ubezpieczenia.¹⁾

§ 13. Dla Zakładu ubezpieczenia od wypadków należy opracować statut. Statut ten winien zawierać szczegółowe postanowienia co do prawa wyboru i wybieralności członków, jakoteż co do wyboru wzmiankowanych w § 12 reprezentantów przedsiębiorstw i ubezpieczonych, tudzież co do okręgów wnoszenia opłat. Statut, jakoteż wszelkie późniejsze zmiany statutu potrzebują do swej ważności zatwierdzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej.²⁾

(art. 11 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86). Statut winien również zawierać niezbędne postanowienia, określające formę i treść zgło-

¹⁾ Patrz uwaga do nagłówka § 9, str. 20.

²⁾ Patrz Dodatek: Statut Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie, str. 202.

zeń do Zakładu ubezpieczenia, jakie przedsiębiorcy obowiązani są dokonywać na mocy ustawy niniejszej oraz obliczeń i wykazów, jakie oni winni dostarczać a także stanowić, w jaki sposób te zgłoszenia, obliczenia i wykazy mają wpłynąć do Zakładu.

Kategorie niebezpieczeństwa.

§ 14. Wszystkie przedsiębiorstwa podlegające obowiązkowi ubezpieczenia na terytorjum działania ustawy niniejszej zostają podzielone na kategorie niebezpieczeństwa.

Stosunek, w jakim pozostają do siebie przedsiębiorstwa, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, pod względem przeciętnego rozmiaru niebezpieczeństwa wypadków, ustala się liczbowo w ten sposób, że przeciętny rozmiar niebezpieczeństwa w przedsiębiorstwach najmniejbezpieczniejszych oznacza się na 100, a przeciętne rozmiary niebezpieczeństwa dla pozostałych przedsiębiorstw wymierza się odpowiednio w stopach procentowych.

Na podstawie tego wymiaru dokonywuje się przydzielenia przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia do poszczególnych kategorii niebezpieczeństwa, przyczem każda kategoria niebezpieczeństwa obejmuje większą ilość liczbowo bezpośrednio po sobie następujących klas niebezpieczeństwa (stóp procentowych).¹⁾

¹⁾ W przykładzie niniejszego §-fu utrzymana jest ter-

Podział przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia, na kategorie niebezpieczeństwa, ustalenie niebezpieczeństwa w każdej kategorii, następuje na podstawie wyników statystyki wypadków w drodze rozporządzenia.¹⁾

Zaszeregowania przedsiębiorstw, należących do danej kategorii niebezpieczeństwa, do poszczególnych klas niebezpieczeństwa tej kategorii, dokonywuje Zakład ubezpieczenia w zależności od niebezpieczeństwa wypadków poszczególnych przedsiębiorstw, w szczególności biorąc pod uwagę urządzenia zapobiegające wypadkom, istniejące w tych przedsiębiorstwach. Kategorie niebezpieczeństwa oraz ustalone w obrębie każdej kategorii niebezpieczeństwa klasy niebezpieczeństwa wraz ze spisem gałęzi przemysłu i rodzajów przedsiębiorstw, należących do każdej kategorii niebezpieczeństwa, winny być publicznie ogłoszone.²⁾

Zaliczenie do kategorii niebezpieczeństwa i ustalenie klas niebezpieczeństwa poddane być winno rewizji co pięć lat na podstawie doświadczeń (wszystkich w § 9 wymienionych Zakładów

minologia przyjęta w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Op. Sp., powołanem w uwadze do następnego ustępu nin. §-u niepokrywająca się z dosłownem tłumaczeniu terminów użytych w tekście niemieckim ustawy.

¹⁾ Patrz Dodatek I.: Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 24 marca 1922 r. w przedmiocie przydzielenia do kategorii niebezpieczeństwa przedsiębiorstw i t. d. (D. U. R. P. Nr. 37 poz. 311) str. 92.

²⁾ Ob. odsyłacz 1.

ubezpieczenia).¹⁾ Rewizja ta ma być przeprowadzona w piątym roku odnośnego okresu w ten sposób, żeby zmiany wprowadzone skutkiem tej rewizji mogły z początkiem następnego roku wejść w życie.

Jednakże pierwszą rewizję taryfy należy przeprowadzić już wcześniej, o ile zgromadzone w międzyczasie doświadczenia będą ku temu dostateczne.

Fundusze rezerwowe.²⁾

§ 15. W każdym z Zakładów ubezpieczenia, utworzonych³⁾ na podstawie ustawy niniejszej, należy celem utworzenia kapitału rezerwowego przeznaczać corocznie sumę, której wysokość ustala *Minister pracy i Opieki Społecznej*. Na ten sam cel należy przeznaczyć nadwyżki z obrotów Zakładu.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 140).

Kapitał rezerwowy nie może w żadnym razie przekraczać dziesięciu procent funduszu, potrzebnego na pokrycie zobowiązań Zakładu ubezpieczenia.

Uwaga: Ustęp 3, § 15 skreślono ob. art. 12, I, z dn. 7 lipca 1921 r. str. 86.

Fundusze rezerwowe przeznaczone są na pokrywanie niedoborów, jakie wynikają przy spo-

¹⁾ Patrz uwaga do § 10 str. 21.

²⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

³⁾ Wobec istnienia tylko jednego Zakładu ubezpieczenia istnieje tylko jeden fundusz rezerwowy.

ządzeniu bilansu rocznego z porównania wysokości zobowiązań Zakładu ubezpieczenia, obliczonych według zasad techniki ubezpieczeniowej, z aktywami Zakładu, przeznaczonemi na pokrycie tych zobowiązań.

U w a g a: Końcowe zdanie nin. ustępu oraz ustęp następny nin. §-fu skreślono ob. art. 12, ust. II, ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86.

Kapitałowe pokrycie. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 16. Środki na obliczone według zasad techniki ubezpieczeniowej pokrycie odszkodowań, udzielanych przez Zakład ubezpieczenia w myśl postanowień §§ 6 i 7 i kosztów administracji jakoteż kwoty, odkładanej w myśl § 15 celem utworzenia kapitału rezerwowego, zbiera się w drodze opłat, które (członkowie)¹⁾ winni uiszczać w zależności od wysokości zarobku rocznego, pobieranego przez ubezpieczonych (opłaty ubezpieczeniowe). Dla osób, wymienionych w § 6, ust. 7²⁾ należy wziąć w rachubę zarobek, miarodajny dla wysokości ich ubezpieczenia.

U w a g a: patrz art. 13 ust. I. ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86.

¹⁾ Wyrażenie w nawiasie obecnie niewłaściwe, ponieważ wg. § 10 obejmuje zarówno przedsiębiorców jak i ubezpieczonych (p. str. 24), natomiast wg. § 17 w brzmieniu ustawy z dn. 21 sierpnia 1917 r. opłaty obciążają tylko przedsiębiorców (p. str. 28)

²⁾ Wobec uchylecia ust. 6 § 6 przez art. 6 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. zamiast „ust. 7ª winno być „ust. 6“.

Oplaty ubezpieczeniowe wymierza się według taryfy, ułożonej przez Zakład ubezpieczenia a urzędowo zatwierdzonej.

Taryfa ułożona być winna na podstawie stawki opłat, jaka według obliczeń przypada na jeden procent niebezpieczeństwa i jeden złoty zarobku.

Taryfa dla pierwszego roku operacyjnego ustalona zostanie w drodze rozporządzenia.

Minister Pracy i Opieki Społecznej może na podstawie wyników rocznej działalności Zakładu ubezpieczenia zarządzić podwyższenie lub obniżenie taryfy.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

§ 17.¹⁾ Taryfowe opłaty ubezpieczeniowe obciążają wyłącznie przedsiębiorcę przedsiębiorstwa, podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia.

Ustalanie przedsiębiorstw podlegających obowiązkowi ubezpieczenia i ich zaklasyfikowanie.

§ 18. Przedsiębiorcy (§ 11) obowiązani są zgłosić do Zakładu ubezpieczenia każde istniejące przedsiębiorstwo, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, w terminie, ustalonym rozporządzeniem *Ministra Pracy i Opieki Społecznej*, a każde po upływie tego terminu nowo utworzone przedsiębiorstwo, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, najpóźniej w ciągu dni czterech, po-

¹⁾ Redakcja nin. §-fu w brzmieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1917 r., str. 83.

dając w zgłoszeniu przedmiot i rodzaj przedsiębiorstwa, liczbę zatrudnionych w niem osób, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia, oraz sumę miarodajnych dla ubezpieczenia tych osób zarobków rocznych (§ 6 ust. 5, 6 i 7¹⁾) Zgłoszenie przedsiębiorstw nowo utworzonych zawierać winno nadto datę otwarcia przedsiębiorstwa.

(art. 1 i art. 14 ust. I ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84 i str. 86)

Także władze administracyjne I instancji i inspektorzy pracy winni donosić Zakładowi ubezpieczenia o przedsiębiorstwach, obowiązku ubezpieczenia podlegających, w ich okręgu istniejących lub nowo rozpoczynanych.

(art. 14 ust. II ustawy z dn. 7 lipca 1921 str. 87).

Po otrzymaniu takiego zgłoszenia lub doniesienia, zarząd zakładu ubezpieczenia winien orzec, czy przedsiębiorstwo faktycznie podlega obowiązkowi ubezpieczenia, a o ile podlega to do jakiej kategorii niebezpieczeństwa i do jakiej klasy niebezpieczeństwa tej kategorii winno być przydzielone. O powyższem orzeczeniu należy zawiadomić przedsiębiorcę, podając mu równocześnie do wiadomości taryfę. Przedsiębiorca ma prawo wnieść sprzeciw temu orzeczeniu w terminie czterech dni od daty doręczenia zaskarżonego orzeczenia do *władzy administracyjnej II instancji, w okręgu której jest*

¹⁾ Wobec uchylecia ust. 6-go § 6 przez art. 6 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. (p. str. 18) w przypisie niniejszym zbyteczne jest wymienienie ust. 7.

siedziba przedsiębiorstwa. Ta ostatnia władza winna wezwać Zakład do oświadczenia się w sprawie sprzeciwu, przeprowadzić potrzebne poza tem ewentualnie dochodzenia i następnie orzec, z zastrzeżeniem dalszego toku instancji do *Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.* (art. 14 ust. III i art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. str. 87 i 84).

Prawo wniesienia wyżej wymienionego sprzeciwu przeciw orzeczeniu Zakładu ubezpieczenia przysługuje również organowi nadzoru państwowego, ustanowionemu przy Zakładzie.

Wniesienie sprzeciwu nie ma mocy wstrzymującej.

§ 19. Przedsiębiorca (§ 11) obowiązany jest zawiadomić Zakład ubezpieczenia w ciągu 8 dni o każdej zmianie dotyczącej przedmiotu lub rodzaju przedsiębiorstwa, a mogącej mieć znaczenie dla ustalenia obowiązku ubezpieczenia przedsiębiorstwa, dla zaliczenia go do kategorii niebezpieczeństwa lub klasy niebezpieczeństwa w danej kategorii. Zakład ubezpieczenia winien orzec, czy wskutek zaszłej zmiany przestało ono podlegać obowiązkowi ubezpieczenia lub czy należy je zaliczyć do innej kategorii niebezpieczeństwa lub do innej klasy tej samej kategorii niebezpieczeństwa.

Postanowienia § 18 ust. 3, 4 i 5 znajdują zastosowanie odnośnie do orzeczeń w sprawie powyższych zgłoszeń oraz do sprzeciwów przeciw tym orzeczeniom.

§ 20. Jeżeli okoliczności faktyczne, mające wpływ na zaliczenie przedsiębiorstwa, podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia, do kategorii niebezpieczeństwa lub do klasy niebezpieczeństwa pewnej kategorii, dojdą do wiadomości Zakładu ubezpieczenia dopiero po wydaniu orzeczenia, przewidzianego w §§ 18 i 19, Zakładowi przysługuje prawo, po wysłuchaniu przedsiębiorcy, orzec, że odnośnie przedsiębiorstwo zaliczone będzie od daty tego orzeczenia do innej kategorii niebezpieczeństwa lub innej klasy niebezpieczeństwa w tej samej kategorii niebezpieczeństwa.

Postanowienia § 18 ust. 3, 4 i 5 znajdują zastosowanie odnośnie do powyższego orzeczenia i do sprzeciwu przeciw temu orzeczeniu.

Ustalanie i pobieranie opłat ubezpieczeniowych.¹⁾

§ 21. Przedsiębiorcy (§ 11) winni wpłacić do Zakładu w ciągu dni 14 po upływie każdego okresu płatniczego, przewidzianego w Statucie Zakładu, należne od nich (i od osób przez nich zatrudnionych)²⁾ kwoty opłaty taryfowej, dołą-

¹⁾ Patrz do tego rozdziału: Ustawa z dn. 8 lutego 1917 r. o obowiązku prowadzenia list płacy itd. str. 74.

²⁾ Wyrażenie w nawiasie nie ma obecnie zastosowania wobec brzmienia § 17, wprowadzonego art. V ustawy z dnia 21 sierpnia 1917 r., patrz str. 83.

czając obliczenie wysokości opłaty ubezpieczeniowej za ubiegły okres płatniczy.

§ 22. Uwaga: uchylony art. V 1 h ustawy z dn. 21 sierpnia 1917 r.

§ 23. Zakład ubezpieczenia sprawdza prawidłowość obliczeń wysokości opłaty ubezpieczeniowej za ubiegły okres płatniczy, przedłożonych przez pracodawców (§ 21).

W tym celu Zakładowi ubezpieczenia przysługuje prawo zlecić swym delegatom zbadanie na miejscu tych zapisków przedsiębiorstwa, które potrzebne są do ustalenia poborów osób ubezpieczonych.

Przedsiębiorcy obowiązani są przedstawiać upoważnionym delegatom Zakładu powyższe zapiski do przejrzenia. Na podstawie dokonanego sprawdzenia ustala się wysokość opłaty ubezpieczeniowej za ubiegły okres płatniczy.

Jeżeli przedsiębiorca nie uczynił w terminie zadość ciążącemu na nim w myśl § 21 obowiązku przedłożenia powyższego obliczenia, Zakład ubezpieczenia ustali z urzędu wysokość opłaty ubezpieczeniowej za ubiegły okres płatniczy. Również w tym wypadku przysługuje mu prawo wglądu w wyżej wyszczególnione zapiski przedsiębiorcy, a ten ostatni odpowiednio obowiązany jest je przedstawić.

O wynikach ustalania wysokości opłaty ubezpieczeniowej należy zawiadomić przedsiębiorcę. Równocześnie należy zarządzić co potrzeba w sprawie ewentualnej dopłaty lub zwrotu.

Przedsiębiorcy przysługuje prawo wniesienia w ciągu dni 14 po zawiadomieniu go sprzeciwu do władzy administracyjnej II instancji¹⁾ przeciw ustaleniu wysokości opłaty ubezpieczeniowej. Ta ostatnia władza winna wezwać Zakład ubezpieczenia do oświadczenia się w sprawie sprzeciwu i przeprowadzić potrzebne pozbawienie ewentualnie dochodzenia; następnie orzeka ona, z zastrzeżeniem dalszego toku instancji do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

(art. 2 i art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1924 r. str. 84).

Prawo wniesienia wyżej wymienionego sprzeciwu przeciw ustaleniu wysokości opłaty ubezpieczeniowej przysługuje również organowi nadzoru państwowego, ustanowionemu przy Zakładzie.

Wniesienie sprzeciwu nie ma mocy wstrzymującej.

§ 24. Osoby, delegowane przez Zakład ubezpieczenia do badania zapisków przedsiębiorców w myśl § 23, należy zaprzysiąc, a w szczególności zobowiązać do zachowania w tajemnicy nabytych wiadomości o stosunkach w zakresie interesów przedsiębiorstwa i jego prowadzenia.

Osobom tym nie wolno przyjmować za spełnianie odnośnych czynności ani od przedsię-

¹⁾ Z analogji do zmiany w ust. 3 § 18 należy wnosić, że właściwą jest władza administracyjna II instancji, w której okręgu jest siedziba przedsiębiorstwa, o ile ustawa nie postanawia wyraźnie inaczej.

biorców ani od ubezpieczonych wynagrodzenia w żadnej postaci, a także osoby te winny odmówić zaofiarowanej im przez tychże gościnności.

Zarówno z osób tych i samego Zakładu ubezpieczenia nie może w żadnym kierunku korzystać administracja skarbowa.

§ 25. (Jeżeli przewidziane w § 18 zgłoszenie nie zostało dokonane wcale albo dokonane nie w terminie przepisany, a wskutek tego dopiero później doszło do wiadomości Zakładu ubezpieczenia istnienie przedsiębiorstwa, podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia, każdy przedsiębiorca, który nie dokonał wcale powyższego zgłoszenia lub dokonał nie w terminie przepisany, ponosi sam ciężar opłat ubezpieczeniowych za okresy płatnicze ubiegłe w czasie prowadzenia jego przedsiębiorstwa aż do chwili, kiedy Zakład ubezpieczenia dowiedział się o istnieniu tego przedsiębiorstwa).¹⁾

Odnośnie do ustalenia zaległych opłat ubezpieczeniowych i sprzeciwu przeciw temu ustaleniu znajdują zastosowanie postanowienia § 23, ust. 2 aż do 6-go.

Doręczenie orzeczeń, wydanych na podstawie §§ 18, 19, 20, 23 i 25 odbywa się zasadniczo za pośrednictwem poczty. W tym przedmiocie mają zastosowanie odnośne przepisy postępowania cywilnego. Ponadto może także Zakład od-

¹⁾ Patrz uwaga do § 21, str. 31.

nieść się do władzy administracyjnej lub do Zarządu gminy z prośbą o zarządzenie doręczenia adresatowi.

(art. 15 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 87).

§ 26. Zaległe opłaty ubezpieczeniowe ściąga się w drodze administracyjnej.^{1) 2)}

§ 27. Jeżeli zakład, podlegający obowiązkowi ubezpieczenia, ulega zamknięciu, przedsiębiorca (§ 11) obowiązany jest w ciągu dni ośmiu zawiadomić o tem Zakład ubezpieczenia. Równocześnie ze zgłoszeniem zamknięcia należy wpłacić do Zakładu ubezpieczenia opłatę ubezpieczeniową, przypadającą za czas od ostatniego statutowego okresu płatniczego, z załączeniem obliczenia, przewidzianego w § 21.

Ogłędziny urzędzeń przedsiębiorstwa.

§ 28. *Zakład ubezpieczenia od wypadków ma prawo wystosować wezwanie do inspektora pracy, aby zwiedził przedsiębiorstwo podlegające obowiązkowi ubezpieczenia.*

Inspektor pracy przedłoży Zakładowi ubezpieczenia od wypadków sprawozdanie ze spostrzeżeń, przez siebie poczynionych. Zakład na podstawie tego sprawozdania może postawić wnioski o wydanie pewnych poleceń co do zarządzeń,

¹⁾ Patrz nadto art. 8, ustawy z dn. 30 stycznia 1924 r., str. 6. ²⁾ Patrz uwaga do art. 10, ustawy z dn. 30 stycznia 1924 r., str. 7.

które przedsiębiorca winien zaprowadzić celem zapobieżenia wypadkom.
(art. 16 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 87).

Obowiązek donoszenia o wypadkach.

§ 29. O każdym wypadku, zaszłym w przedsiębiorstwie, podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia, wskutek którego osoby tamże zatrudnione poniosły śmierć lub uszkodzenie ciała, które spowodowało śmierć lub niezdolność do pracy, najmniej 3 dni trwającą, winien przedsiębiorca, lub też, który w chwili wypadku miał kierować przedsiębiorstwem, wnieść w dni 5 po wypadku do władzy administracyjnej I instancji doniesienie pisemne w 4 egzemplarzach.
(art. 17 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 87).

Forma i treść tego rozporządzenia będą ustalone w drodze rozporządzenia.

§ 30. Jeden egzemplarz otrzymanego doniesienia o wypadku winna władza administracyjna przestać bezwzględnie Zakładowi ubezpieczenia od wypadków, drugi egzemplarz winien być doręczony właściwemu inspektorowi pracy, trzeci należy doręczyć właściwej kasie chorych.
(art. 18 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 87).

Ustalenie praw do odszkodowania.

§ 31. Gdy nadejdzie doniesienie o wypadku, wskutek którego osoba ubezpieczona poniosła śmierć lub takie uszkodzenie ciała, które sprowadzi praw-

dopodobnie śmierć lub niezdolność do zarobkowania, dłużej niż 4 tygodnie trwającą, władza administracyjna winna przez stosowne dochodzenia jak najrychlej stwierdzić następujące szczegóły: 1) powód i rodzaj wypadku, 2) osoby które poniosły śmierć lub doznały uszkodzeń ciała, 3) zarobek tychże, 4) rodzaj uszkodzeń ciała, 5) miejsce pobytu osób uszkodzonych, 6) osoby pozostałe po zabitych przy wypadku, które według § 7 mają prawo żądania wynagrodzenia szkody.

O wdrożeniu dochodzeń wypadkowych winna władza administracyjna, przeprowadzająca dochodzenia, zawiadomić Zakład ubezpieczenia od wypadków, który może brać udział w dochodzeniach przez swego delegata. Władza administracyjna zawiadamia również o terminie dochodzeń wypadkowych inspektora pracy, który może brać udział w przeprowadzaniu dochodzeń osobiście lub przez delegata. O wyniku dochodzeń należy zawiadomić Zakład ubezpieczenia oraz inspektora pracy. Koszty dochodzeń, jakoteż koszty rzeczoznawców ponosi Zakład ubezpieczenia od wypadków. Statut Zakładu może przewidzieć prowadzenie dochodzeń wypadkowych także bez współudziału władzy administracyjnej.

(art. 19 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 87).

§ 32. Władze gminne obowiązane są współdziałać przy dochodzeniu faktów mających znaczenie przy ustaleniu uprawnień do odszkodowań oraz wysokości odszkodowań.

§ 33. Jeżeli osoby ubezpieczone zostały wskutek wypadku zabite, Zakład ubezpieczenia winien natychmiast po zamknięciu dochodzeń (§ 31) lub jeżeli śmierć nastąpiła dopiero później, niezwłocznie po dojściu do jego wiadomości faktu śmierci ustalić odszkodowania, jakie należy udzielić w myśl § 7.

Jeżeli osoby ubezpieczone doznały wskutek wypadku uszkodzenia cielesnego należy po upływie 4 tygodni od daty wypadku ustalić wysokość należnej w myśl § 6 renty dla tych poszkodowanych, którzy w tym czasie pozostają jeszcze całkowicie lub częściowo niezdolni do zarobkowania.

Odnośnie do osób poszkodowanych, korzystających jeszcze po upływie 4 tygodni od daty wypadku z pomocy lekarskiej celem wyleczenia się z doznanych uszkodzeń cielesnych należy początkowo ustalić tylko wysokość renty, przysługującej aż do ukończenia leczenia, pozatem zaś ustalenia renty dokonać dopiero po ukończeniu leczenia.

§ 34. Osoby, ubiegające się o odszkodowanie, których odszkodowanie nie zostało ustalone z urzędu, winny zgłosić do Zakładu Ubezpieczenia roszczenia najpóźniej w ciągu roku po zajściu wypadku, a to pod sankcją utraty prawa.

Jeżeli zgłoszone roszczenie o odszkodowanie zostanie uznane za uzasadnione, należy niezwłocznie ustalić wysokość odszkodowania;

w przeciwnym razie roszczenie o odszkodowanie należy oddalić.

Przedsiębiorcy obowiązani są dostarczyć Zakładowi ubezpieczenia na żądanie w ciągu ośmiu dni wykazy, dotyczące płacy lub pensji osób zabitych lub poszkodowanych wskutek wypadku, a także osób zatrudnionych w ich przedsiębiorstwach, potrzebne do obliczenia zarobku w myśl § 6 ust. 2 do 7.¹⁾

§ 36. O ustaleniu odszkodowania, przyznanego bądź z urzędu bądź na skutek zgłoszonego roszczenia, winien Zakład ubezpieczenia wydać uprawnionemu do odszkodowania rezolucję, która wskazywać winna wysokość przyznanego odszkodowania i sposób jego obliczenia. W razie przyznania odszkodowania osobom poszkodowanym w skutek wypadku, które stały się niezdolne do zarobkowania, należy w szczególności podać, czy poszkodowanego uznano za całkowicie niezdolnego do zarobkowania czy też częściowo niezdolnego, a w tym ostatnim wypadku, w jakim stopniu przyjęto niezdolność do zarobkowania.

Podobnie oddalenie roszczenia o odszkodowanie dokonane być winno w drodze pisemnej rezolucji, *której odpis przesyła Zakład ubezpieczenia od wypadków inspektorowi pracy oraz właściwej kasie chorych.*

Do sposobu doręczania wspomnianych rezo-

¹⁾ Patrz uwaga do § 18 ust. 1, str. 28.

lucyj ma zastosowanie postanowienia § 25 ust. 3.

(art. 20 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. str. 87).

Wypłata odszkodowań.

§ 37. Koszty pogrzebu (§ 7 punkt 1) należy wypłacić w ciągu tygodnia po ich ustaleniu.

Renty poszkodowanych oraz pozostałych po nich członków rodziny należy wypłacać w ratach miesięcznych z góry za okazaniem poświadczenia życia.

Statut Zakładu winien zawierać niezbędną przepisy w sprawie wymogów, jakie zadosyć czynić winno poświadczenie życia, a także w sprawie sposobu wypłacania rent i kosztów pogrzebu.

Renty dla więźniów stwierdza się według §§ 29 do 36 i wymierza według §§ 6 i 7; spoczywają one jednakowoż aż do czasu uwolnienia poszkodowanego z więzienia skutkiem ukończenia kary, skutkiem amnestji lub z innych przyczyn, względnie aż do śmierci poszkodowanego więźnia.

(art. 21 ust. z dn. 7 lipca 1921 r., str. 87).

Sąd rozjemczy.

§ 38. Dla Zakładu ubezpieczenia, zaprowadzonego w myśl ustawy niniejszej, ustanowione będą Sądy rozjemcze, wyłącznie właściwe do

orzekania o roszczeniach o wynagrodzenia szkody, przeciw Zakładowi ubezpieczenia podnoszonych, a przez tenże nie uznanych.

Siedzibę Sądów rozjemczych oznacza Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości po wysłuchaniu opinji Zakładu ubezpieczenia od wypadków.¹⁾

(art. 22 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. str. 87).

Sąd rozjemczy składa się z stałego przewodniczącego, czterech asesorów i potrzebnej liczby zastępców. Przewodniczącego i jego zastępcę mianuje Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej z pośród państwowych urzędników sędziowskich. Dwóch z pośród asesorów, a także ich zastępców, przyczem wszyscy winni posiadać techniczne wykształcenie, powołuje Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami na czas określony. Jednego asesora i jego zastępcę wybierają przedsiębiorcy przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia, pozostali asesor i jego zastępcę wybrani są przez ubezpieczonych równocześnie z wyborami do Zarządu (§ 12) i to na czas odpowiadający okresowi urzędowania Zarządu. Zaden z członków Sądu rozjemczego nie może należeć do Zarządu Towarzystwa ubezpieczeń ani pozostawać w służbie tego Towarzystwa. (art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. str. 84).

¹⁾ Patrz uwaga do ust. 4 nin. §-fu, str. 42.

Pozatem skład Sądu rozjemczego i postępowanie przed nim, a także wysokość ewentualnego wynagrodzenia sędziów rozjemców uregulowane będą w drodze rozporządzenia.¹⁾ Koszta związane z utworzeniem Sądu rozjemczego i jego działalnością ponosi Zakład ubezpieczenia.

Środki prawne ani skargi nie są dopuszczalne przeciw wyrokowi Sądu rozjemczego.

Wykonanie wyroków Sądu rozjemczego lub ugody przed nim zawartej należy do sądu właściwego dla dłużnika.

Roszczenia o odszkodowanie przeciw Zakładowi ubezpieczenia winny być podniesione w drodze skargi do Sądu rozjemczego w terminie jednego roku, licząc od daty doręczenia osobie ubiegającej się o odszkodowanie rezolucji, wymienionej w § 36 skargi pod sankcją utraty prawa.

Zmiany w warunkach uprawnionych do odszkodowań.

§ 39. Jeżeli zajdzie zmiana istotna w stosunkach, jakie były miarodajne przy ustalaniu odszkodowań, może nastąpić przez Zakład bądź na wniosek bądź z urzędu odmienne ustalenie renty.

¹⁾ Patrz Dodatek II.: Rozporządzenie Ministra Pracy i Op. Sp. w porozumieniu z Min. Sprawiedliwości i Min. Przem. i Handlu z dn. 28 maja 1923 r. w przedm. siedziby i organizacji Sądów rozjemczych itd. (D. U. R. P. N. 94, poz. 749), str. 159.

Jeżeli osoba, poszkodowana wskutek wypadku, której przyznano odszkodowanie w myśl § 6, umrze wskutek tego uszkodzenia, zgłoszone być winno roszczenie do Zakładu ubezpieczenia o przyznanie odszkodowania pozostałym po zmarłym członkom rodziny, o ile przyznanie tego odszkodowania nie nastąpiło z urzędu, przed upływem jednego roku, licząc od daty śmierci osoby poszkodowanej, pod sankcją utraty prawa.

Podwyższenia przyznanej renty domagać się można tylko na czas po zgłoszeniu roszczenia o wyższą rentę.

Obniżanie lub obebranie renty przyznanej zaczyna obowiązywać od dnia doręczenia uprawnionemu do odszkodowania rezolucji (§ 36) o tem orzekającej. Skarga (§ 38) wniesiona na tę rezolucję do Sądu rozjemczego nie ma mocy wstrzymującej.

Pozatem w postępowaniu w powyższych wypadkach znajdują odpowiednie zastosowanie postanowienia §§ 32, 34 ust. II, 35, 36 i 38.

§ 40. Jeżeli robotnik lub urzędnik (techniczny)¹⁾ dotknięty wypadkiem przy pracy i któremu przyznana została renta w myśl § 6 ust. 8,²⁾ lit. a w wysokości (60⁰/₀)³⁾ rocznego zarobku,

¹⁾ Patrz uwaga do § 1 ust. 4, str. 9.

²⁾ Z powodów wymienionych w uwadze do § 18 ust. 1 (p. str. 28) zamiast ustęp 8, winno być ustęp 7.

³⁾ Wobec podwyższenia przez ustawę z dn. 21 sierpnia 1917 r. (p. str. 83) wysokości renty całkowitej, ozna-

otrzymuje ponownie zatrudnienie, odpowiadające jego stanowi zdrowia, u dotychczasowego lub u innego pracodawcy, może mu być ze względu na pobieraną stąd płacę lub pensję wstrzymana renta, przyznana na mocy § 39 ust. 1, czasowo, częściowo, lub całkowicie. Jeżeli w takim wypadku płaca lub pensja pobierana przez tego robotnika lub urzędnika (technicznego)¹⁾ wynosi co najmniej 80% zarobku rocznego, przyjętego za podstawę przy obliczeniu renty, Zakład ubezpieczenia obowiązany jest obecnemu pracodawcy zwracać przez czas trwania nowego stosunku służbowego połowę sumy, zaoszczędzonej wskutek całkowitego lub częściowego wstrzymania renty.

Zrzeczenie się renty.

§ 41. Umowa pomiędzy Zakładem ubezpieczenia a osobą, uprawnioną do pobierania renty, według której na skutek zrzeczenia się renty lub jej części wartość terażniejsza tej renty lub jej części wypłacona być miała całkowicie lub częściowo jako jednorazowy kapitał, ma moc prawną tylko w takim wypadku, o ile na umowę taką udzieliła swej zgody gmina, zobowiązana do opieki nad ubogimi w stosunku do osoby, uprawnionej do pobierania renty.

czoney w § 6 ust. 7, lit. a z (60%) na „ $\frac{2}{3}$ “, również w §-fie niniejszym zamiast „60%“ winno być „ $\frac{2}{3}$ “.

¹⁾ Patrz uwaga do § 1 ust. 4, str. 10.

Cudzoziemcy uprawnieni do odszkodowania.

§ 42. *Cudzoziemiec, przebywający w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, traktowany będzie na równi z obywatelem polskim, o ile obywatelom polskim w państwie ojczystym cudzoziemca na podstawie tam obowiązujących ustaw o ubezpieczeniu przysługują jednakowe prawa z obywatelami danego państwa.*

Jeżeli cudzoziemiec opuści granicę Rzeczypospolitej Polskiej, pobiera nadal rentę, o ile ma zastosowanie zasada wzajemności względem obywateli polskich, w przeciwnym razie renta spożywa.

(art. 23 ust. I. ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. str. 88).

Niedopuszczalność zajęcia sum, należnych z tytułu roszczeń o odszkodowania.

§ 43. Sumy z tytułu roszczeń o odszkodowania należne od Zakładu ubezpieczenia osobom, uprawnionym na mocy ustawy niniejszej do odszkodowania za wypadki, nie podlegają egzekucji i nie mogą być objęte przez środki zabezpieczające. Dopuszcza się w tym względzie wyjątek tylko na korzyść przewidzianych ustawowo pretensji przeciw osobie, uprawnionej do odszkodowania z powodu wypadku o alimentację.

W tej samej mierze jak niedopuszczalna jest egzekucja lub objęcie środkami zabezpieczenia, nie ma mocy prawnej również wszelkie inne rozporządzenie wyżej wymienionemi wierzycielkami osób, uprawnionych do odszkodowania z powodu wypadku, dokonane w drodze cesji, przekazu, zastawu lub innej czynności prawnej.

Wykluczenie umów.

§ 44. Zakład ubezpieczenia nie ma prawa zgóry wykluczać lub ograniczać przez umowy (regulaminy) stosowania postanowień ustawy niniejszej na swoją korzyść. Postanowienia umów sprzeczne z powyższym zakazem nie mają mocy prawnej.

Odpowiedzialność przedsiębiorców oraz osób trzecich za wypadki.

§ 45. Przedsiębiorca (§ 11) jest zobowiązany wynagrodzić Zakładowi ubezpieczenia wszelkie straty, wynikłe z odszkodowań z powodu wypadku, udzielonych przez ten Zakład w myśl postanowień ustawy niniejszej, jeżeli wypadek spowodowany został przez przedsiębiorcę, a o ile był on niezdolnym do działań prawnych, przez jego zastępcę prawnego, rozmyślnie lub skutkiem ich ciężkiego zawinienia.

W równej mierze ponosi odpowiedzialność towarzystwo akcyjne, stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze lub inny związek, jeżeli członek

zarządu lub likwidator, spowodowali wypadek rozmyślnie lub skutkiem ciężkiego przewinienia; to samo ma zastosowanie do spółki handlowej, jeżeli wypadek był spowodowany przez jej spółnika lub likwidatora.

W wypadkach wyżej wymienionych, Zakład ubezpieczenia może żądać jako zwrotu wydatku na renty, wartości kapitałowej tej renty, obliczonej według podstaw, obowiązujących w działalności Zakładu.

Prawo Zakładu ubezpieczenia do żądania zwrotu wydatków przedawnia się w ciągu 3 lat, licząc od daty wypadku.

§ 46. Ubezpieczony lub pozostali po nim członkowie rodziny mają tylko wtedy prawo żądania odszkodowania od przedsiębiorcy, jeżeli jedna z osób, wymienionych w § 45 ust. 1 i ust. 2, spowodowała wypadek rozmyślnie.

W tym wypadku pretensja ogranicza się do kwoty o jaką przewyższa ta pretensja odszkodowanie należne uprawnionemu według obowiązujących przepisów prawnych, przysługujące mu na mocy ustawy niniejszej.

Uwaga: patrz art. 23 ust. II. ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 88.

§ 47. Odpowiedzialność pełnomocników lub przedstawicieli przedsiębiorcy, jego dozorców nad przedsiębiorstwem lub robotnikami a także innych osób, które spowodowały wypadek rozmyślnie lub przez przewinienie, regulują obowiązujące w tym względzie przepisy prawne.

Prawo do odszkodowania, wynikające z tej odpowiedzialności, przysługuje jednak Zakładowi ubezpieczenia o tyle, o ile zobowiązany był on na mocy postanowień ustawy niniejszej do odszkodowania; a tylko do sumy, o jaką przewyższa odszkodowanie, należne na mocy obowiązujących przepisów prawnych, odszkodowanie należne od Zakładu ubezpieczenia w myśl postanowień ustawy niniejszej, przysługuje to prawo ubezpieczonemu pozostałym po nim członkom rodziny.

Nadzór państwowy.

§ 48. Nadzór państwowy nad (Zakładami ubezpieczenia, utworzonymi)¹⁾ na podstawie ustawy niniejszej wykonywa *władza administracyjna II. instancji*, w której okręgu znajduje się siedziba (odnośnego)¹⁾ Zakładu²⁾, — oraz *Minister Pracy i Opieki Społecznej*. Do *ministra Pracy i Opieki Społecznej* należy również udzielanie zatwierdzeń urzędowych w wypadkach, przewidzianych w ustawie niniejszej.

(art. 2 i art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

¹⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

²⁾ Patrz również § 40 ust. III. Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 14 marca 1921 r. do ustawy z dn. 3 grudnia 1920 o tymczasowej organizacji władz administracyjnych II instancji (województwa) na obszarze b. Kr. Galicji itd. (D. U. R. P. Nr. 39 po 234).

Rada ubezpieczeniowa.

§ 49. Do pomocy *Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej* w zakresie działalności zastrzeżonej ustawą niniejszą, tworzy się Radę, złożoną z fachowców z dziedziny przemysłu oraz przedsiębiorstw rolnych i leśnych (wymienionych w § 1 ust. 3 p. 2)¹⁾, techniki przemysłowej i ubezpieczeniowej, której skład i zakres działania określony zostanie regulaminem, wydanym w drodze rozporządzenia. Wysłuchanie opinii Rady jest w szczególności wymagane: (art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. str. 84).

1° (przed ustaleniem okręgów zakładów ubezpieczenia lub zmianą tych okręgów, a także przed połączeniem tych zakładów lub ich rozdzieleniem (§ 9)²⁾);

2° (przed wydaniem rozporządzenia w przedmiocie statutu wzorowego dla zakładów ubezpieczenia (§ 13)³⁾);

3° przed wydaniem rozporządzenia o podziale przedsiębiorstw na kategorie niebezpieczeństwa

¹⁾ Wyrażenie w nawiasie nie ma obecnie zastosowania ze względu na zmianę § 1 ust. 3 p. 2 wprowadzoną przez art. 4, ust. z dn. 7 lipca 1921 roku, str. 140. Patrz natomiast art. 9 ustawy z dn. 30 stycznia 1924 roku, str. 7.

²⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21

³⁾ Wyrażenie w nawiasie nie ma obecnie zastosowania wobec zmiany § 13 przez art. 11, ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86.

oraz ustaleniem w obrębie każdej kategorii niebezpieczeństwa klas niebezpieczeństwa (§ 14);

4° przed każdorazowym użyciem części (wspólnego)¹⁾ funduszu rezerwowego (§ 15);

5° przed ustaleniem taryfy na pierwszy rok operacyjny (§ 16 ust. 3) oraz

6° przed każdorazowym zarządzeniem podwyższenia lub obniżenia taryfy Zakładu ubezpieczenia (§ 16 ust. 4).

Współdziałanie władz administracyjnych.

§ 50. *Władze administracyjne* obowiązane są zadosyć czynić w miarę możliwości prośbom skierowanym do nich przez (zakłady ubezpieczenia)²⁾ utworzone w myśl ustawy niniejszej, i udzielać (tym zakładom)²⁾ swego poparcia, a także bez wezwania z (ich)²⁾ strony udzielać (im)²⁾ wszelkich wiadomości, mogących mieć znaczenie dla (ich)²⁾ działalności.

(art. 2 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

Zakłady ubezpieczenia)³⁾ nie (mają)³⁾ prawa żądać, aby zastępowała (je)³⁾ prokuratorja skarbu.⁴⁾

¹⁾ Wyraz w nawiasie nie ma obecnie zastosowania wobec zmiany § 15 wprowadzonej przez art. 12 ust. I. ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 141.

²⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

³⁾ Patrz uwaga do ustępu 1 nin. §-fu.

⁴⁾ Obecnie funkcje prokuratorji Skarbu sprawuje Generalna prokuratorja państwa.

Postanowienia karne.

§ 51. Jeżeli przedstawione w myśl §§ 18, 19 i 27 zgłoszenie lub dostarczone Zakładowi ubezpieczenia w myśl §§ 21 i 27 obliczenia lub dostarczone mu w myśl § 35 wykazy zawierają fałszywe dane, przedsiębiorca, który przedstawił takie zgłoszenie lub dostarczył takie obliczenie lub wykazy podlega grzywnie od 10 złotych¹⁾ do 1000 złotych¹⁾, a w razie nieściągalności grzywny aresztowi od jednego dnia do trzech miesięcy, o ile czyn taki nie podlega karze wyższej, na podstawie obowiązującego kodeksu karnego.

§ 52. Przedsiębiorcy nie spełniający we właściwym czasie ciążących na nich na mocy §§ 18, 19, 21, 23, 27 i 35 obowiązków wykonywania zgłoszeń, dostarczania obliczeń i wykazów lub przedkładania zapisków, podlegają grzywnie aż do 200 złotych²⁾ a w razie nieściągalności grzywny aresztowi do dni 20.

To samo odnosi się do osoby zobowiązanej do złożenia doniesienia, wymienionego w § 29 o ile nie złoży go we właściwym czasie.

§ 53. Jeżeli przedsiębiorstwo, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, nie prowadzi sam przedsiębiorca, ale jego przedstawiciel (kierownik, zarządca), kary wymienione w §§ 51 i 52 ust.

¹⁾ Według § 10 wzgl. 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 21 stycznia 1924 roku (D. U. R. R. Nr. 9 poz. 89).

²⁾ Patrz uwaga do § 51.

ust. 1. należy nałożyć na tego ostatniego. Jednakże przedsiębiorca odpowiada w tym wypadku za uiszczenie nałożonych grzywien.

§ 54. Nakładanie kar za wymienione w §§ 51 i 52 przekroczenia postanowień ustawy, należy do władz administracyjnych.

(art. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

Grzywny wpływają do funduszu rezerwowego (odnośnego) ¹⁾ Zakładu ubezpieczenia.

Rekursy.

§ 55. O ile ustawa niniejsza inaczej nie postanawia, należy rekursy przeciw orzeczeniu władz administracyjnych, podlegającym dalszemu tokowi instancji, wnieść w terminie 14-dniowym, licząc od daty doręczenia zaskarżonego orzeczenia, do tej władzy, która orzekła w pierwszej instancji.

(art. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

Zwolnienie od należytości i opłat stemplowych.

§ 56. Wszelkie czynności oraz dokumenty potrzebne do uzasadnienia i rozstrzygnięcia stosunków prawnych pomiędzy Zakładem ubezpieczenia z jednej strony a przedsiębiorcami,

¹⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

podlegającymi obowiązkowi ubezpieczenia i ubezpieczonymi z drugiej strony, wolne są od należytości i opłat stemplowych.

Zakład ubezpieczenia od wypadków wolny jest od podatku zarobkowego i dochodowego, księgi Zakładu wolne są od opłaty stemplowej.
(art. 24 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r. str. 88).

Opłaty ubezpieczeniowe wnoszone przez przedsiębiorców nie podlegają zaliczeniu do wymiaru podatków przy opodatkowaniu przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia.

Przedsiębiorstwa wyłączone. Zawodowe Zakłady ubezpieczenia.

§ 57. Jeżeli przy przedsiębiorstwie, podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia, istnieje instytucja, posiadająca zatwierdzony urzędowo statut, na mocy którego osoby, zatrudnione w tem przedsiębiorstwie, wymienione w § 1 ustawy niniejszej, są ubezpieczone przeciw następstwom wypadków przy pracy conajmniej w równej mierze, jak na mocy postanowień ustawy niniejszej i, jeżeli przedsiębiorca opłaca do tej instytucji opłaty w wysokości conajmniej takiej samej ile wynosi opłata ubezpieczeniowa, jaką opłacać musiałby na cele ubezpieczenia od wypadków w myśl postanowień ustawy niniejszej, przedsiębiorcy temu przysługuje prawo postawienia wniosku, aby jego przedsiębiorstwo nie

było włączone do (żadnego z zakładów)¹⁾ ubezpieczenia (utworzonych)¹⁾ w myśl § 9.

O wniosku rozstrzyga *Minister Pracy i Opieki Społecznej* po uprzednim zbadaniu odnośnej instytucji. Wniosek należy oddalić, jeżeli stan majątkowy lub prowadzenie instytucji nie dają całkowitej gwarancji wypełnienia ciężących na niej zobowiązań wobec ubezpieczonych.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

§ 58. Jeżeli większa liczba przedsiębiorców przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia, (bez względu na to, czy przedsiębiorstwa te leżą w okręgu jednego i tego samego czy też kilku zakładów ubezpieczenia),¹⁾ połączy się celem przeprowadzenia ubezpieczenia od wypadków, przepisanej ustawą niniejszą w osobnym utworzonym przez nich zakładzie ubezpieczenia, *Minister Pracy i Opieki Społecznej* może na to udzielić zezwolenia, po wysłuchaniu opinii (zainteresowanych zakładów ubezpieczenia)²⁾ oraz Rady, wymienionej w § 49, o ile zachodzą następujące warunki:

1. Jeżeli przedłożony projekt statutu zawiera postanowienia, że osoby zatrudnione w odnośnych przedsiębiorstwach, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, będą ubezpieczone przeciw następstwom wypadków przy pracy conajmniej w równej mierze, jak na mocy postano-

¹⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

wień ustawy niniejszej, (i nie będą pociągnięte do obowiązku opłacania wkładek w stopniu wyższym, niż dopuszcza to ustawa niniejsza)¹⁾;

2. jeżeli wskutek wystąpienia wnioskodawców ze (związków odnośnych zakładów ubezpieczenia)²⁾ stała zdolność płatnicza (tych ostatnich) nie okaże się zagrożona;

3. jeżeli nowy Zakład, mający być utworzonym przez wnioskodawców, daje pod każdym względem zupełną pewność wypełnienia ciężących na nim zobowiązań wobec ubezpieczonych.

Niezbędne przepisy o organizacji i wewnętrznym urzędzeniu, a także sposobie prowadzenia takiego mającego się utworzyć zakładu winien zawierać statut tegoż zakładu, wymagający urzędowego zatwierdzenia, przyczem należy odpowiednio zastosować postanowienia ustawy niniejszej. *Minister Pracy i Opieki Społecznej* może jednak zezwolić na odchylenia pod tym względem, o ile jest to uzasadnione szczególnymi warunkami.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

§ 59. Instytucje, wymienione w § 57, oraz zakłady ubezpieczenia, utworzone w myśl § 58, podlegają nadzorowi państwowemu. Jeżeli przeprowadzona w następstwie rewizja instytucji, wymienionej w §§ 57 i 58, wykaże, że jej stan majątkowy lub sposób prowadzenia nie daje

¹⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

²⁾ Patrz uwaga do ust. 1 § 21, str. 31.

już zupełnej pewności wypełnienia ciężących na niej zobowiązań wobec ubezpieczonych, *Minister Pracy i Opieki Społecznej* może zarządzić włączenie odnośnych przedsiębiorstw do Zakładu ubezpieczenia (danego okręgu).¹⁾

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

W razie zajścia wypadku przy pracy, instytucje wymienione w §§ 57 i 58, obowiązane są niezwłocznie wpłacić wartość kapitałową renty, należnej w myśl postanowień statutu, ubezpieczonemu lub pozostałym po nim członkom rodziny, do Zakładu ubezpieczenia (danego okręgu),¹⁾ a który tem samem przechodzi obowiązek dalszej wypłaty tych rent. Za wpłacenie powyższej wartości kapitałowej, obliczonej według podstaw, obowiązujących w Zakładzie ubezpieczenia (danego okręgu)¹⁾ odpowiadają przedsiębiorcy jako poręczyciele i płatnicy. Postanowienia niniejszego ustępu nie stosują się do instytucji, istniejących przy podlegających obowiązkowi ubezpieczenia przedsiębiorstwach, prowadzonych przez państwo.

Sprawozdania Zakładu ubezpieczenia.

§ 60. (Utworzone na podstawie ustawy niniejszej Zakłady ubezpieczenia obowiązane są)²⁾ składać *Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej* za każdy rok kalendarzowy sprawozdanie z wy-

¹⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

ników statystyki wypadków oraz z całkowitej działalności, w szczególności ze stanu swych funduszków i sposobu ich ulokowania.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

Sprawozdania powyższe (do których należy dołączyć sprawozdanie o działalności i stanie wspólnego funduszu rezerwowego (§ 15) i sposobie jego ulokowania)¹⁾, odpowiednio opracowane, przedkładane być winny do wiadomości corocznie (Radzie Państwa).²⁾

Stosunek do kas wzajemnej pomocy i prywatnych instytucji ubezpieczeń.

§ 61. Ustawa niniejsza nie narusza w niczem uprawnień, przysługujących ubezpieczonym względem kas brackich, kas chorych, kas pogrzebowych, kas emerytalnych i innych kas wzajemnej pomocy, a także względem instytucji ubezpieczeń, nie opartych na ustawie niniejszej. To samo odnosi się do obowiązków gmin i innych korporacji i fundacji opieki nad ubogimi.

Wyjątek od postanowienia powyższego stanowi jedynie umowy pomiędzy prywatnymi instytucjami ubezpieczeń a przedsiębiorcami przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpie-

¹⁾ Wyrażenie w nawiasie nie ma obecnie zastosowania wobec zmiany § 15 wprowadzonej art. 12 ust. I, ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 86.

²⁾ Patrz uwaga do ust. 3 § 3, str. 12.

czenia, w sprawie ubezpieczenia od wypadków przy pracy osób, zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach a podlegających postanowieniom § 1, zawarte przed dniem 1 marca 1886 roku, a których okres ważności upłynął jeszcze w dniu rozpoczęcia się ubezpieczenia, wymienionego w § 1. Mianowicie w umowy te wchodzi z mocy ustawy niniejszej w miejsce przedsiębiorcy oraz ubezpieczonych (właściwy)¹⁾ Zakład ubezpieczenia, utworzony w myśl § 9, (w którego okręgu znajduje się przedsiębiorstwo)¹⁾, lub Zakład ubezpieczenia, utworzony w myśl § 58, do którego przystąpił dany przedsiębiorca, a to w ten sposób, że Zakład ubezpieczenia, utworzony na podstawie ustawy niniejszej, płaci prywatnej instytucji premję ubezpieczeniową, przypadającą za pozostały jeszcze okres ważności umowy ubezpieczeniowej, w terminach płatności tej premji, w zamian zaś otrzymuje wszystkie sumy, jakie odnośna instytucja prywatna zobowiązana jest zapłacić według umowy ubezpieczeniowej, wskutek wypadków przy pracy, jakie się wydarzyły.

Postanowienia poprzedniego ustępu stosuje się tylko wtedy, jeżeli przedsiębiorca zgłosi zawartą przez niego umowę ubezpieczeniową w terminie trzymiesięcznym od daty wejścia w życie ustawy niniejszej, przedkładając odnośną polisę, do władzy administracyjnej I in-

¹⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

stancji, w której okręgu znajduje się siedziba przedsiębiorstwa.

(art. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

Postanowienia przejściowe.

§ 62. Upoważnia się Rząd do udzielania na pierwsze urządzenie (zakładów ubezpieczenia, przewidzianych)¹⁾ w § 9 i na (ich)¹⁾ prowadzenie, aż do końca pierwszego statutowego okresu płatniczego, zaliczek, które zwrócone będą przez (odnośne)¹⁾ zakłady ubezpieczeń.

§ 63. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 3 miesiące od daty ogłoszenia. Jednakże termin, od którego rozpoczyna obowiązywać ubezpieczenie, wymienione w § 1, zostanie ustalony dopiero później przez *Ministra Pracy i Opieki Społecznej* w drodze rozporządzenia. Celem zorganizowania (zakładów ubezpieczenia wymienionych)²⁾ w § 9, może *Minister Pracy i Opieki Społecznej* czynić wszelkie potrzebne dochodzenia, w szczególności żądać od przedsiębiorców, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia, potrzebnych mu informacji.

(art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

Klauzula wykonawcza.

§ 64. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się *Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej* oraz

¹⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

²⁾ Patrz uwaga do § 10, str. 21.

Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z pozostałymi zainteresowanymi ministrami.

(art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

U w a g a: Polski przekład autentycznego tekstu niemieckiego. Pozatem brzmienie obowiązujące mają tylko wyrażenia i wyrazy podane kursywą.

III. USTAWA

z dnia 20 lipca 1894 r.

o rozszerzeniu ubezpieczenia od wypadków (austr. dz. ust. Nr. 168) w brzmieniu ustalonym ustawą z dn. 21 sierpnia 1917 r. dotyczącą zmian niektórych postanowień o ubezpieczeniu robotników od wypadków (austr. dz. ust. Nr. 363) oraz ustawą z dn. 7 lipca 1921 r. w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustaw austriackich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących na terytorjum b. zaboru austriackiego, oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków na terytorjum przyłączone do Polski a należące poprzednio do Królestwa Węgierskiego (Dz. Ust. R. P. Nr. 65 poz. 413).

Art. I. Następujące przedsiębiorstwa, o ile niepodlegają obowiązkowi ubezpieczenia, już na mocy ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. ust. Nr. 1, r. 1888) poddane zostają obowiązkowi ubezpieczenia, uregulowanego postanowieniami powyższej ustawy:

1. w całości wszelkie zakłady kolei żelaznych, bez względu na siłę popędu, jaką są poruszane:

2. zakłady wszystkich innych przedsiębiorstw, zajmujących się w sposób przemysłowy przewozem osób i rzeczy na lądzie, w powietrzu, lub na rzekach i innych wodach śródlądowych, nie naruszając w niczem wyjątków, przewidzianych w § 2 powyższej ustawy dla zakładów żeglarskich, podlegających ustawom morskim;

3. wybieranie namulisk;

4. przedsiębiorstwa, trudniące się w sposób przemysłowy czyszczeniem ulic i budynków (okien, dachów i t. d.);

5. przedsiębiorstwa składów towarowych, prowadzone w sposób przemysłowy, włączając w to domy składowe, jakoteż przedsiębiorstwa hurtowych składów drzewa i węgla;

6. przedsiębiorstwa teatrów stałych, choćby nie prowadzonych przez cały rok, odnośnie do wszystkich robotników i urzędników (technicznych)¹⁾ w nich zatrudnionych, a także do osób występujących na scenie;

7. zawodowe straże ogniowe;

8. przemysłowe przedsiębiorstwa czyszczenia kanałów;

9. przemysłowe przedsiębiorstwa kominiarskie;

10. przemysłowe przedsiębiorstwa kamieniarskie, studniarskie oraz konstrukcji żelaznych, co do tych wszystkich kategorii zakładów, które jeszcze niepodlegają obowiązkowi ubezpieczenia;

¹⁾ Patrz uwaga do ust. 4, § 1 ustawy z dnia 28/XII. 1887 r. str. 10.

11. *ściananie drzewa, wraz z obrabianiem i transportem, oraz składami, prowadzone w wykonaniu przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego.*

(art. 25 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 88).

Art. II. Obowiązek krajowych przedsiębiorstw kolei żelaznych (art. I. p. 1) oraz wszelkich innych przedsiębiorstw przewozowych lądem (art. 1, p. 2) do ubezpieczenia funkcjonarjuszy przeciw następstwom wypadków przy pracy rozciąga się również na wszystkich robotników i urzędników (technicznych)¹⁾, zatrudnionych przejściowo za granicą (albo w krajach Korony Węgierskiej)²⁾ bądź też zatrudnionych stale na liniach łącznikowych lub stacjach pogranicznych, o ile osoby te nie są już ubezpieczone przeciw następstwom wypadków przy pracy na mocy ustawodawstwa innych państw.

Odnosnie do zakładów żeglugi na wodach śródlądowych, podciągniętych pod obowiązek ubezpieczenia w myśl art. 1 p. 2, obowiązek ten obejmuje, stosownie do postanowień poniższych, wszelkie przedsiębiorstwa, mające siedzibę lub stałe przedstawicielstwo na terytorjum działania ustawy niniejszej i których środki przewozowe wyłącznie lub przynajmniej czasowo kursują wewnątrz państwa.

¹⁾ Patrz uwaga I. do p. 6 Art. I., str. 61.

²⁾ Wyrażenie w nawiasie nie wymaga obecnie wyodrębnienia.

Robotnicy i urzędnicy (techniczni)¹⁾ tych zakładów są ubezpieczeni:

a) przeciw następstwom wypadków przy pracy, jakie zdarzyły się na terytorjum działania ustawy niniejszej, albo na wodach pogranicznych;

b) ci z nich, którzy pełnią służbę na środkach przewozowych, kursujących również na wodach (Korony Węgierskiej lub)²⁾ zagranicznych, ubezpieczeni są ponadto przeciw następstwom wszystkich wypadków przy pracy, jakie zdarzyły się w podróżach tych statków poza terytorjum działania ustawy niniejszej.

Osoby, wymienione pod lit. b), nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia, o ile są już ubezpieczone przeciw następstwom wypadków przy pracy na mocy ustawodawstwa innych państw.

Postępowanie w sprawie ustalenia praw do odszkodowań z powodu wypadku przy pracy, jaki zdarzył się osobie ubezpieczonej w (krajach Korony Węgierskiej lub)³⁾ zagranicą, ureguje osobne rozporządzenie.

W zastosowaniu do przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia w myśl art. 1, p. 1 i 2, przynależność do Zakładu ubezpieczenia, utworzonego na mocy ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. ust. Nr. 1 r. 1888) wyznacza się według siedziby przedsiębiorstwa lub jego stałej reprezentacji.

¹⁾ Patrz uwaga I. do p. 6 art. I., str. 61.

²⁾ Patrz uwaga II do ust 1, art. 2, str. 62.

³⁾ Patrz uwaga II. do ust. 1 art 2, str. 62.

W wypadkach, w jakich wyżej powołana ustawa przewiduje współdziałanie *władzy administracyjnej I. instancji*, w której okręgu znajduje się Zakład podlegający obowiązkowi ubezpieczenia, odnośnie do ubezpieczenia przedsiębiorstw powyżej wzmiankowanych, właściwą jest *władza administracyjna I. instancji*, w której okręgu znajduje się siedziba przedsiębiorstwa lub jego stałej reprezentacji.

(art. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

Art. III. Termin, do którego obowiązani są właściciele już istniejących przedsiębiorstw, kategorii oznaczonych w art. 1 p. 1—10, dokonać zgłoszenia, przewidzianego w § 18 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r., (austr. dz. ust. Nr. 1 r. 1888), o ubezpieczeniu robotników od wypadków, a także termin, od którego rozpoczyna się ubezpieczenie tych przedsiębiorstw, ustali *Minister Pracy i Opieki Społecznej* w drodze rozporządzenia.

(art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

Art. IV. Do umów pomiędzy prywatną instytucją ubezpieczeń a przedsiębiorcami, podlegającymi obowiązkowi ubezpieczenia na mocy ustawy niniejszej, w sprawie ubezpieczenia osób, zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach, od wypadków przy pracy, zawartych przed dniem 1 listopada 1893, a których okres ważności nie upłynął jeszcze w dniu rozpoczęcia się ubezpieczenia na mocy ustawy niniejszej,

stosują się postanowienia ustępu drugiego § 61 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r. (aust. dz. ust. Nr. 1 z r. 1888), pod warunkiem, że przedsiębiorca zgłosi zawartą przez niego umowę ubezpieczeniową, przedkładając odnośną polisę, w ciągu trzech miesięcy licząc od daty wejścia w życie ustawy niniejszej do *władzy administracyjnej I. instancji*, w której okręgu znajduje się przedsiębiorstwo, podlegające ubezpieczeniu, albo siedziba przedsiębiorstwa żeglugi lub jego stałej reprezentacji.

(art. 2. ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 84).

Art. V. Przedsiębiorcy przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia, mogą ubezpieczać przeciw następstwom wypadków przy pracy samych siebie, swych pełnomocników lub przedstawicieli, tudzież i inne osoby, nie podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, a wystawione na niebezpieczeństwo, wynikające z prowadzenia przedsiębiorstwa, stosownie do postanowień ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r. (aust. dz. ust. Nr. 1).

Uwaga: p. art. 26 ust. I ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 88.

Kto czyni użytek z powyższego prawa winien przy składaniu odnośnej deklaracji do Zakładu ubezpieczenia w sprawie ubezpieczenia każdej z tych osób podać równocześnie według swobodnego uznania kwotę, służyć mającą jako zarobek roczny dla wymiaru opłaty ubezpiecze-

niowej przedsiębiorcy oraz odszkodowań Zakładu.

Uwaga: p. art. 26 ust. II ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 88).

Uprawnienie przedsiębiorcy zaliczenia do płacy lub pensji względnie potrącenia przy wypłacie płacy lub pensji ubezpieczonym pełnomocnikom i przedstawicielom oraz innym osobom, choć niepodlegającym obowiązkowi ubezpieczenia, ale ubezpieczonym, części opłaty ubezpieczeniowej, zależy od umowy w tym względzie pomiędzy przedsiębiorcą a ubezpieczonym.

Postanowienia § 17 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 (austr. dz. ust. 1 z r. 1888) nie stosuje się do opłaty ubezpieczeniowej za powyższe ubezpieczenie.

Uwaga: p. art. 26 ust. III ustawy z dn. 7 lipca 1921, str. 88).

Zgłoszenia, przewidziane w § 18 oraz obliczenia w § 21 teje ustawy, obejmować winny również osoby ubezpieczone, nie podlegające obowiązkowi ubezpieczenia.

Ubezpieczenie rozpoczyna się z dniem następnym po otrzymaniu przez Zakład ubezpieczenia deklaracji i kończy się z dniem wymeldowania najwcześniej jednak po upływie pół roku.

Art. VI. Przedsiębiorcy przedsiębiorstw, nie podlegających ustawowo obowiązkowi ubezpieczenia, mogą ubezpieczyć przeciw następstwom wypadków przy pracy samych siebie, swych ro-

botników i urzędników (technicznych)¹⁾ a także osoby, wymienione w art. V, w Zakładzie ubezpieczenia, (w którego okręgu znajduje się siedziba przedsiębiorstwa)²⁾.

Do przedsiębiorstwa, zgłoszonego w ten sposób dobrowolnie do ubezpieczenia, stosują się odpowiednio wszystkie postanowienia ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. ust. Nr. 1 z r. 1888) prócz §§ 17 (22 ust. 2, 3 i 4)³⁾ i § 61 ust. 2 i 3, z tem, że uprawnienie przedsiębiorcy zaliczenia do płacy lub pensji względnie potrącenia przy wypłacie z płacy lub pensji ubezpieczonym części opłaty ubezpieczeniowej, zależy od umowy w tym względzie pomiędzy przedsiębiorcą a osobami ubezpieczonymi.

Ubezpieczenie winno nastąpić zbiorowo dla wszystkich robotników i urzędników (technicznych)⁴⁾, zatrudnionych w odnośnych przedsiębiorstwach. Ubezpieczenie rozpoczyna się z dniem następnym po otrzymaniu przez Zakład ubezpieczenia deklaracji, a kończy się z dniem wymeldowania, najwcześniej jednakże po upływie pół roku.

Postanowienia art. V znajdują odpowiednie

¹⁾ P. uwaga I do p. 6. Art. I str. 61.

²⁾ P. uwaga do § 10 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r., str. 21.

³⁾ § 22 ustawy dn. 28/XII 1887 r. jest uchylony patrz str. 32.

⁴⁾ Patrz uwaga I do p. 6 art. I, str. 61.

zastosowanie do przedsiębiorcy i pozostałych osób, wymienionych w tym artykule.

Zastrzega się *Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej* prawo ustalenia w drodze rozporządzenia kategorii niebezpieczeństwa dla tego rodzaju przedsiębiorstw, wówczas przydzielenie poszczególnego przedsiębiorstwa, dokonane przez Zakład ubezpieczenia na mocy § 18 powołanej ustawy, do kategorii niebezpieczeństwa oraz klasy niebezpieczeństwa w danej kategorii, podlega tokowi instancji, przewidzianemu w tymże §-fie.

Przydzielenie przedsiębiorstw, dla których nie ustalono kategorii niebezpieczeństwa w drodze rozporządzenia do odpowiednich kategorii niebezpieczeństw i klas niebezpieczeństwa dokonywa Zakład ubezpieczenia, z zastrzeżeniem zatwierdzenia urzędowego.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

Również ochotniczym strażom ogniowym, zorganizowanym w stowarzyszenia oraz ich związkom, przysługuje prawo ubezpieczenia zbiorowego swych członków czynnych przeciw następstwom wypadków podczas służby, w Zakładzie ubezpieczenia, (w którego okręgu znajduje się siedziba stowarzyszenia lub związku)¹⁾. Do straży ogniowych przystępujących w ten sposób dobrowolnie do ubezpieczenia stosują się odpowiednio postanowienia odnoszące się do zawodowych

¹⁾ P. uwaga II do ust. 1 art. IV, str. 65.

straży ogniowych (art. I p. 7). Wydanie takich postanowień, w szczególności przydzielenie tych straży ogniowych do kategorii niebezpieczeństwa, nastąpi w drodze rozporządzenia *Ministra Pracy i Opieki Społecznej*.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

Uwaga: patrz art. 27 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 88.

Art. VII. Do funkcjonariuszów kolei żelaznych, ubezpieczonych w myśl art. 1 p. 1 lub art. 5 a także do funkcjonariuszów państwowych, ubezpieczonych w myśl art. 5, których kolej żelazna obowiązana jest na mocy warunków koncesji lub innych istniejących przepisów przewozić bezpłatnie, jeżeli przysługuje im prawo do odszkodowania na mocy ustawy niniejszej, nie stosuje się ustawa z dnia 5 marca 1869 r. (austr. dz. ust. Nr. 27)¹⁾ pozostają jednak w mocy przepisów §§ 46 i 47 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. ust. Nr. 1 z r. 1888).

Jeżeli jednakże osobom wyżej wymienionym lub pozostałym po nich członkom rodziny, przysługiwałoby prawo do odszkodowania z tytułu ustawy z dnia 5 marca 1869 r. (austr. dz. ust. Nr. 27)²⁾ należy poszkodowanemu rentę należną z ubezpieczenia od wypadków podwyższyć o połowę, a w razie stałej schorzałości, odpowiednio

¹⁾ P. uwaga II do ust. 1 § 2 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r., str. 11.

²⁾ Patrz uwaga I. do ustępu poprzedniego.

do okoliczności, aż do podwójnej wysokości renty, to jest do wysokości jednej i jednej trzeciej pełnego zarobku rocznego; zaś renty należne pozostałym po ubezpieczonym członkom rodziny podwyższyć o dwie trzecie.

Art. VIII. Wykonanie postanowień art. 1 i art. 7 w zastosowaniu do przedsiębiorstw prowadzonych na terytorjum działania ustawy niniejszej przez (węgierskie oraz)¹⁾ zagraniczne zarządy kolei żelaznych uregulowane będzie w drodze rozporządzenia.

Art. IX. Postanowienia ustępu drugiego § 59 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków nie stosują się do Zakładów ubezpieczenia, utworzonych w myśl § 58 powyższej ustawy, jeżeli liczba ubezpieczonych przekracza 50.000.

Art. X. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się *Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej* oraz *Ministrowi sprawiedliwości* w porozumieniu z pozostałymi zainteresowanymi ministrami.

(art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 84).

¹⁾ patrz uwaga II. do ust. 1. art. II, str. 62.

U w a g a: Polski przekład autentycznego tekstu niemieckiego. Pozatem brzmienie obowiązujące mają tylko zdania i wyrazy podane kursywą.

IV. USTAWA

z dnia 9 sierpnia 1908 roku

o odpowiedzialności za szkody wynikłe z używania samochodów (austr. dz. ust. Nr. 162).

§ 11.¹⁾ Osoby zatrudnione przy używaniu samochodów, w wykonywaniu zawartej przez nich umowy służbowej, o ile nie stosują się już do nich ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. ust. Nr. 1 z r. 1808)²⁾ i z dn. 20 lipca 1894 (austr. dz. ust. Nr. 168)³⁾ podlegają ubezpieczeniu, przy zastosowaniu postanowień pierwszej z tych ustaw.

Funkcjonariusze, co do których zachodzą warunki § 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. ust. Nr. 1 z 1888 r.),⁴⁾ wyłączeni są z pod obowiązku ubezpieczenia.

Za wypadki przy pracy w znaczeniu ustawy o ubezpieczeniu od wypadków,⁵⁾ nie uważa się wypadków, zaszłych przy wyścigach lub przygotowaniach do wyścigów (trainingu).

¹⁾ Odnośnie do nin. §-fu patrz art. I ustawy z dn. 30 stycznia 1924 r., str. 1.

²⁾ Patrz str. 8.

³⁾ Patrz str. 60.

⁴⁾ Patrz str. 12.

⁵⁾ Patrz § 5 ustawy z dn. 28/XII. 1887 r., str. 13.

W zastosowaniu do ubezpieczenia, za przedsięwzięciem¹⁾ przedsiębiorstwa, podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia, uważa się stale właściciela samochodów.

Czasokres, w ciągu którego już istniejące przedsiębiorstwa samochodów, nowowstępujące do ubezpieczenia na mocy ustawy niniejszej, obowiązane są dokonać w myśl § 18 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków zgłoszenia, a także termin, od którego rozpoczyna się dla nich ubezpieczenie, będzie określony rozporządzeniem (Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.²⁾)

Prywatne umowy ubezpieczeniowe, w rozumieniu § 61 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przejmuje Zakład ubezpieczenia, w myśl § 61 ust. 2 i 3 tejże ustawy, o ile zawarto je przed 1 grudnia 1907 r.

§ 12.³⁾ Odnosnie do ubezpieczenia od odpowiedzialności za szkody, wynikłe z używania samochodów, postanowione być może w drodze rozporządzenia:

1. że ubezpieczony winien ponosić sam część

¹⁾ Patrz § 11 ustawy z dnia 28 XII. 1887 r., str. 21.

²⁾ Na mocy art. 29, Dekrety Rady Regencyjnej z dn. 3 lutego 1918 r. o tymczasowej organizacji Władz Naczelnych w Królestwie Polskiem (D. P. Nr. 1) Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

³⁾ Nin. § 12 umieszczony został w zbiorze niniejszym tylko ze względu na to że powołuje go art. 1 ustawy z dn. 30 I. 1924 r. (p. str. 1), nie ma on atoli żadnego zastosowania do ubezpieczenia, które wprowadza § 11 nin. ustawy wzgl. ustawy w tymże §-fie wymienione.

szkody, określoną w stosunku do całości, w każdym razie szkody poniżej pewnej kwoty, bez prawa do odszkodowania od ubezpieczającego;

2. że ubezpieczający nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli szkoda w ciągu określonego czasu-kresu nie została mu zgłoszona przez ubezpieczonego ani też nie stała się przedmiotem skargi lub doniesienia do sądu, prokuratorji państwa, władz policyjnych gminnych lub (politycznych)¹⁾ żandarmerji ani też przez żadną z tych władz lub jej organów nie została uczynioną przedmiotem dochodzeń z urzędu.

§ 13.¹⁾ Umowy, mające zgóry wykluczyć lub ograniczyć na szkodę dla poszkodowanego przepisy ustawy niniejszej, są nieważne.

¹⁾ Czynności władz politycznych w państwie polskiem sprawują władze administracyjne.

²⁾ Odnosnie do nin. §-fu patrz art. 1 ustawy z dnia 30 I. 1924 r.

U w a g a: Polski przekład autentycznego tekstu niemieckiego. Późatem brzmienie obowiązujące mają tylko wyrażenia i zdania podane kursywą.

V. USTAWA

z dnia 8 lutego 1909 r.

wprowadzająca pewne uzupełnienia do ustaw o ubezpieczeniu od wypadków i ubezpieczeniu na wypadek choroby robotników (austr. Dz. Ust. Nr. 29) w brzmieniu ustalonym ustawą z dn. 7 lipca 1921 r. w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustaw austrijskich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących na terytorjum b. zaboru austrijskiego oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków na terytorjum przyłączonem do Polski, a należące poprzednio do królestwa Węgierskiego (D. U. R. P. Nr. 65, poz. 413).

Obowiązek prowadzenia list płacy.

§ 1. Przedsiębiorcy przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków, obowiązani są prowadzić zapiski, potrzebne do ustalenia poborów policzalnych w ubezpieczeniu poszczególnym ubezpieczonym i przechowywać te zapiski conajmniej w ciągu pięciu lat, a także przedstawiać je na żądanie właściwym organom Zakładu.

(Obowiązek ten nie dotyczy przedsiębiorców przedsiębiorstw rolnych i leśnych, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia na mocy § 1

ust. 3, p. 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. ust. Nr. 1 z r. 1888), za wyjątkiem przedsiębiorstw zajmujących się w sposób przemysłowy wynajmowaniem maszyn rolniczych).¹⁾

Postanowienia ustępu pierwszego i drugiego nie naruszają w niczem dalej idących obowiązków przedsiębiorców prowadzenia zapisków o płacy, nałożonych na nich przez inne przepisy.

O sposobie prowadzenia zapisków, wymienionych w ustępie pierwszym oraz o miejscu ich przechowywania wydane być mogą osobne przepisy w drodze rozporządzenia.

Kasy chorych, utworzone na mocy *ustawy z dn. 19 maja 1920 r. (D. U. R. P. Nr. 44)* obowiązane są udzielać Zakładowi ubezpieczenia (robotników)²⁾ od wypadków lub jego upoważnionym delegatom potrzebnego wglądu do zapisków, dotyczących zameldowań i wymeldowań ubezpieczonych, a także do odnośnego materiału dowodowego oraz udzielać na żądanie potrzebnych informacji.

(*art. 28 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 88*).

¹⁾ Przepis ust. 2 nin. §-fu zbyteczny wobec zmiany § 1 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 roku, wprowadzonej przez art 4 ust. I ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., patrz str. 9.

²⁾ Wyrażenie w nawiasie nie ma obecnie zastosowania wobec zmiany nazwy Zakładu przez § 1 ust. I Rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 17 grudnia 1921 r. (D. U. R. P. Nr. poz. 25 z 1922 roku).

Celem ułatwienia kontroli zapisków o płacy w przedsiębiorstwach wymienionych w § 1 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków, przyznaje się Zakładowi ubezpieczenia przez swych delegatów prawo, wglądu u władz budowlanych w urzędowe pozwolenia na prowadzenie budowy (plany koncesyjne, koncesje budowlane).

Jeżeli przedsiębiorca rozmyślnie lub wskutek grubego niedbalstwa nie wypełnia wcale ciężkiego na nim na mocy ustępu 1-go obowiązku prowadzenia i przechowywania zapisków albo wypełnia go wadliwie tak, że nie można z pewnością ustalić wysokości poborów, mających być obliczonemi bądź też, jeżeli przedsiębiorca odmawia przedłożenia tych zapisków właściwemu organowi Zakładu, Zakład ubezpieczenia ma prawo wyznaczyć z urzędu wysokość należnej opłaty ubezpieczeniowej na podstawie danych z poprzednich okresów płatniczych lub na podstawie innych dochodzeń. Tego rodzaju wymiar opłaty podlega zaskarżeniu w drodze sprzeciwu o tyle tylko, o ile może być dowiedzione, że wyznaczenie nastąpiło przy niezastosowaniu lub przy niewłaściwym zastosowaniu przepisów ustawy albo, że opiera się na wyraźnie nieprawdziwych założeniach faktycznych, bądź też, że postępowanie wykazuje braki istotne.

Postanowienia karne § 51 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków stosują się również do

przedsiębiorców, których zapiski o płacy zawierają nieprawdziwe dane faktyczne, a postanowienia karne § 52 powołanej ustawy stosują się również do przedsiębiorców nie wypełniających nałożonego na nich przez ust. 1 obowiązku prowadzenia i przechowywania zapisków.

§ 2. Zakład ubezpieczenia (robotników)¹⁾ od wypadków może zawierać umowy z przedsiębiorcami przedsiębiorstw, w których sposób ustalania wysokości opłaty, ubezpieczeniowej, przewidziany w § 21 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków przedstawiałyby trudności, w sprawie zastąpienia obliczeń do ustalenia opłaty, w tym §-fie wymaganych przez inny sposób wyznaczania należnej opłaty ubezpieczeniowej, albo płacenia rocznych opłat ryczałtowych.

Przedsiębiorstwa, z którymi zawarto takie umowy, zwolnione są na okres obowiązywania umowy od obowiązków przewidzianych w ust. 1 § 1.

Przedawnienie opłat ubezpieczeniowych.

§ 3. Prawo wyznaczania opłat ubezpieczeniowych, należnych na mocy przepisu ustawowego lub statutowego, Zakładowi ubezpieczenia od wypadków (lub miejscowej albo korporacyj-

---

¹⁾ Uwaga do ust. 5 § 1 ustawy niniejszej str. 75.

nej Kasie chorych)¹⁾ przedawnia się w ciągu 3 lat, po upływie odnośnego okresu płatniczego.

Jeżeli udowodnione zostało, że przedsiębiorca podał Zakładowi ubezpieczenia od wypadków (lub miejscowej albo korporacyjnej Kasie chorych)¹⁾ nieprawdziwe dane o osobach przez niego zatrudnionych lub o zarobkach tych osób, a to celem obniżenia wysokości należnych opłat, prawo wyznaczenia tych opłat przedawnia się w ciągu dziesięciu lat po upływie okresu płatniczego.

Przedawnienie prawa wyznaczania opłat przerywa się przez każdą czynność urzędową Zakładu (lub Kasy),¹⁾ zmierzającą do wyznaczenia opłaty, z dniem, w którym ta czynność urzędowa doszła do wiadomości przedsiębiorcy, zaś co do opłat z tytułu ubezpieczenia od wypadków również i wtedy, jeżeli ubezpieczony, należący do przedsiębiorstwa zwlekającego z opłatą, albo członek rodziny pozostałej po takim ubezpieczonym, zgłoszą roszczenie o udzielenie im

¹⁾ Wyrażenie w nawiasie nie ma obecnie zastosowania, ponieważ przepisy ustawy niniejszej w zastosowaniu do Kas chorych zostały w b. dzielnicy austriackiej uchylone przez odmienne postanowienia późniejszej ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby (D. U. R. P. Nr. 44), zaś na terytorjum b. dzielnicy rosyjskiej ustawa niniejsza wprowadzona została w brzmieniu, w jakim obowiązywała w b. dzielnicy austriackiej w dniu rozciągnięcia na b. dzielnicy rosyjską.

odszkodowania, przewidzianego przez ustawę o ubezpieczeniu od wypadków.

Prawo ściągnięcia wyznaczonych opłat przedawnia się w ciągu 6 lat po upływie okresu płatniczego, w którym przedsiębiorca został zawiadomiony o wynikach wyznaczenia opłaty przez Zakład (lub Kasę).¹⁾

Przedawnienie prawa ściągania wyznaczonych opłat przerywa się przez każde doręczenie przedsiębiorcy nakazu płatniczego, przez wstąpienie postępowania egzekucyjnego, przez udzielenie odroczenia terminu płatności oraz w sposób przewidziany przepisany ordynacji o upadłościach.²⁾

Odsetki za zwłoki i bonifikacje przy opłatach ubezpieczeniowych.

§ 4. Za zaległe opłaty ubezpieczeniowe należy Zakładowi ubezpieczenia od wypadków (lub miejscowej albo korporacyjnej Kasie chorych),³⁾ o ile zaległość przewyższa 100 marek uiszczyć odsetki zwłoki. Odsetki zwłoki wynoszą 6% w stosunku rocznym. Zwłoka w opłacie obciąża płatnika, jeżeli wpłacanie zostało dokonane w ciągu

¹⁾ Patrz uwaga do poprzedniego ustępu.

²⁾ W b. dzielnicy rosyjskiej postępowanie egzekucyjne normują przepisy ogólnej ustawy postępowania cywilnego, zaś w b. dzielnicy austriackiej ordynacja o upadłościach. Patrz również art. 8 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r., str. 6.

³⁾ patrz uwaga do § 3 ust. 1, str. 78.

jednego miesiąca po upływie ustawowego lub statutowego terminu płatności, a nie było przyznane odroczenie płatności, z wyraźnym zwolnieniem odsetek zwłoki.

(art. 29 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 89).

Za opłaty ubezpieczeniowe nadmiernie pobrane udzielona być może przedsiębiorcy na żądanie, o ile nadwyżka przekracza 100 marek, bonifikacja w wysokości, przewidzianej dla odsetków zwłoki.

(art. 29 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 89).

Termin wejścia w życie ustawy.

§ 5. Ustawa niniejsza zaczyna obowiązywać w 3 miesiące po ogłoszeniu.

Klauzula wykonawcza.

§ 6. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się *Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej* i *Ministrowi Sprawiedliwości* w porozumieniu z pozostałymi zainteresowanymi Ministrami.

(art. 1 ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

U w a g a: Polski przekład autentycznego tekstu niemieckiego. Pozatem brzmienie obowiązujące mają tylko wyrażenia i zdania podane kursywą.

VI. USTAWA

z dnia 30 grudnia 1917 r.

o ubezpieczeniu od wypadków robotników górniczych (austr. dz. ust. Nr. 523).

§ 14.¹⁾ Obowiązek ciążyący na kasach pomocy bractw górniczych udzielania zapomóg swym członkom trwale niezdolnym do zarobkowania, trwa nadal również i wtedy, jeżeli niezdolność do zarobkowania jest następstwem wypadku przy pracy, podlegającego odszkodowaniu na mocy ustawy niniejszej, jednakże w tym wypadku, a także wtedy, kiedy osoba pobierająca rentę z tytułu ubezpieczenia od wypadków z powodu dawniejszego wypadku, następnie uzyska prawo do zapomogi inwalidzkiej z kasy pomocy, roszczenie do kasy pomocy spoczywa o tyle, ile oba roszczenia razem przewyższają dwie trzecie zarobku rocznego, jaki przyjęto za podstawę przy wymiarze renty z tytułu ubezpieczenia od wypadków. Zapomoga inwalidzka, przewyższająca dwie trzecie tego zarobku, spoczywa do wysokości renty z tytułu ubezpieczenia od wypadków.

¹⁾ Patrz art. 30 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r., str. 89.

Dopóki poszkodowany pobiera pełny zarobek jako rentę z tytułu ubezpieczenia od wypadków (artykuł 2 ustęp przedostatni ustawy z dn. 21 sierpnia 1917 r., austr. dz. ust. Nr. 363)¹⁾ spoczywa prawo do zapomogi inwalidzkiej.

Członkowie rodziny pozostali po zabitym, którym przysługuje roszczenie z tytułu ubezpieczenia od wypadków, nie mają prawa do zapomogi z górniczej kasy brackiej.

Jeżeli kasa pomocy udzielała poszkodowanemu lub członkom rodziny pozostałym po zabitym zapomogi w ciągu okresu, w którym stosownie do postanowień powyższych nastąpić winno było spoczywanie lub utrata prawa do zapomogi, przechodzą uprawnienia do renty z tytułu ubezpieczenia od wypadków w rozmiarze, w jakim zapomoga powinna była spoczywać lub odpaść, na kasę pomocy, o ile odnośne raty rentowe nie zostały jeszcze wypłacone uprawnionym do pobierania renty.

Do dobrowolnego ubezpieczenia dodatkowego, które ubezpieczony opłaca w całości z własnych środków, nie stosują się postanowienia powyższe o spoczywaniu i utracie prawa do zapomogi.

§ 16 ust. 1.²⁾ Prawo ingerencji, przysługujące w §§ 18 ust. 2, 28, 29, 30, 31, 50, i 54 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków *władzom admi-*

nistracyjnym względnie inspektorom przemysłowym)¹⁾, co zaś do przedsiębiorstw, podlegających nadzorowi władz górniczych, przysługuje górniczym władzom.

(art. 2. ustawy z dn. 7 lipca 1921 r., str. 84).

VII. USTAWA

z dn. 29 kwietnia 1912 r.

o ubezpieczeniu od wypadków w zakładach przemysłu budowlanego (austr. dz. ust. Nr. 96). uchylona
art. 4. ust. I. ustawy z dn. 7 lipca 1921 r.

VIII. USTAWA

z dn. 21 sierpnia 1917 r.

dotycząca zmian niektórych postanowień o ubezpieczeniu robotników od wypadków (austr. dz. ustaw Nr. 363).

Art. I: patrz § 5; Art. II: patrz § 6; Art. III: patrz § 7; Art. IV: patrz § 16; Art. V: patrz §§ 17 i 22 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 (austr. dz. ust. Nr. 1 z r. 1888); Art. IV: patrz Art. V i Art. VII ustawy z dn. 20 lipca 1894 r. (austr. dz. ust. Nr. 168) (oraz § 14 Rozp. cesarskiego z dn. 7 kwietnia 1917 r., (austr. dz. ust. Nr. 80)²⁾

¹⁾ Funkcje inspektorów przemysł. sprawują obecnie inspektorzy pracy: patrz również § 28 i 36. ust. 2 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r., str. 35 i str. 39.

²⁾ wyrażenie w nawiasie niema obecnie zastosowania.

¹⁾ Patrz § 6 ustęp przedostatni ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r., str. 16.

²⁾ Patrz art. 30 ust. z dn. 7 lipca 1921 r., str. 89.

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dn. 1 lipca 1917 r. i stosuje się również do przedsiębiorstw, podciągniętych do ubezpieczenia od wypadków ustawą rozszerzającą, dalej do ubezpieczenia od wypadków marynarzy i ubezpieczenia od wypadków robotników górniczych.

IX. USTAWA

z dnia 7 lipca 1921 r.

w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustaw austriackich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących na terytorjum b. zaboru austriackiego, oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków na terytorjum przyłączone do Polski, a należące poprzednio do Królestwa Węgierskiego.

(D. U. R. P. Nr. 65 poz. 413).

Z m i a n y o g ó l n e.

Art. 1. Słowa: „Ministerstwo Spraw Wewnętrznych“ oraz „Rząd“ należy zastąpić słowami: „Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej“.

Art. 2. Przez „Władze polityczne I instancji“ oraz „Władze polityczne II instancji“ rozumieć należy „Władzę administracyjną I instancji“ i „Władzę administracyjną II instancji“.

Art. 3. Postanowienia ustaw o obowiązkowym ubezpieczeniu, określające wysokość kwoty za

przekroczenie tych ustaw, zmienia się w tym kierunku, że wysokość kwot wynosić będzie 20 razy tyle marek polskich, ile koron austro-węgierskich wynosiły kwoty w tych ustawach określone z tem, że najniższy wymiar grzywny ma wynosić 100 marek.¹⁾

Z m i a n y s z c z e g ó ł o w e.

A) Zmiany w ustawie z dn. 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. ust. z 1888 r. Nr. 1) w brzmieniu, ustanowionem przez ustawę z dnia 29 kwietnia 1912 r. (austr. dz. ust. Nr. 96) oraz przez ustawę z dnia 21 sierpnia 1917 r. (austr. dz. ust. Nr. 363).

Art. 4. Ustępy 1 i 2 § 1 otrzymują następujące brzmienie: p. str. 9 i 10. Punkt 2 ust. 3 § 1 otrzymuje następujące brzmienie: p. str. 10.

Ustępy 4 i 5 § 1 (według ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r.) skreśla się.

Na końcu ostatniego ustępu § 1 dodaje się: p. str. 11.

Art. 5. W § 4 po słowie „będących“ dodaje się: „na podstawie nominacji (dekretu)“, zaś słowa: „krajowych, gminnych lub funduszy“ skreśla się, natomiast na końcu dodaje się zdanie: p. str. 13.

Art. 6. Ustęp 6 § 6 skreśla się.

W ustępie 7 § 6 skreśla się słowa od „jednakże najwyżej“ do końca ustępu. Natomiast dodaje się: p. str. 16.

¹⁾ p. uwaga do § 51 i 52 str. 51.

W ustępie przedostatnim § 6 po słowie „potrzebuje“ dodaje się „stale“.

Art. 7. Punkt 1 § 7 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 17.

W ustępie 6 § 7 słowa: „separowanym albo“ skreśla się.

Art. 8. § 9 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 20.

Art. 9. Na końcu ustępu pierwszego § 11 dodaje się: p. str. 30.

Ustęp 2 § 11 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 21.

Art. 10. Ustęp 1 § 12 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 22.

Art. 11. Ustęp 1 § 13 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 23.

Art. 12. W § 15 na początku ustępu pierwszego słowo „każdym“ skreśla się, zamiast słów „Spraw wewnętrznych“ wstawia się: „Pracy i Opieki Społecznej“, ustęp trzeci cały skreśla się.

W ustępie czwartym § 15 zdanie, zaczynające się od słów: „W tym względzie“ aż do końca, jak również cały ustęp piąty skreśla się.

Art. 13. W § 16 zdanie: „Zarobek przenoszący kwotę 3.600 koron rocznie bierze się w rachubę tylko w tej ostatniej kwocie“ — skreśla się.

W ustępie 2 § 16 słowo „korony“ zastępuje się słowem „marki“.

Art. 14. W ustępie 1 § 18 słowa „temu“ oraz „w okręgu którego leży przedsiębiorstwo obo-

wiązkowi ubezpieczenia podlegające“ skreśla się.

Ustęp 2 § 18 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 29.

W ustępie 3 § 18 należy zamiast słów: „politycznej władzy krajowej“ wstawić; „władzy administracyjnej II instancji, w okręgu w której jest siedziba przedsiębiorstwa“, a dalej zamiast słów: „władza polityczna krajowa“ wstawić: „władza administracyjna II instancji“.

Art. 15. Do § 25 należy dodać, jako ustęp trzeci: p. str. 34.

Art. 16. § 28 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 35.

Art. 17. Ustęp 1 § 29 otrzymuje brzmienie następujące, p. str. 36.

Art. 18. § 30 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 36.

Art. 19. § 31 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 36.

Art. 20. W § 36 dodaje się na końcu ustępu drugiego następujące zdania: p. str. 39.

Art. 21. Do § 37 dodaje się nowy ustęp trzeci:¹⁾ p. str. 40.

Art. 22. Ustęp 1 § 38 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 40.

Po 1 ustępie § 38 wstawia się następujące zdanie, jako osobny ustęp: p. str. 41.

¹⁾ Zamiast „trzeci“ winno być „czwarty“ (omyłka redakcyjna)

Art. 23 § 42 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 72.

W ustępie 2 § 46 należy skreślić słowa, umieszczone w nawiasie.

Art. 24. Ustęp 2 § 56 otrzymuje brzmienie następujące: p. str. 88.

B) Zmiany w ustawie z dn. 20 lipca 1894 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 168.

Art. 25. W artykule 1 po słowie: „na lądzie“, dodaje się „w powietrzu“. Na końcu artykułu 1 dodaje się, jako punkt 11: „Ścinanie drzewa, wraz z obrabianiem i transportem, oraz składami, prowadzone w wykonywaniu przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego“.

Ar. 26. W ustępie 1 artykułu 5 skreśla się słowa: „w tym Zakładzie ubezpieczenia, do którego przedsiębiorstwo należy“.

Toż samo skreśla się w ustępie 2 tego artykułu słowa; „3.600 koron nie przenosząca“.

W ustępie 4 art. 5 skreśla się słowa: „i § 2 ustęp. 2, 3, 4“.

Art. 27. Ustępy 1, 2 i 3 artykułu 7 skreśla się.

C) Zmiany w ustawie z dnia 8 lutego 1909 roku (austr. Dz. Ust. Nr. 29).

Art. 28. W ustępie 5 § 1 w miejsce słów: „ustawy z dnia 30 marca 1888 r. (Austr. Dz. Ust. Nr. 33)“ wstawia się: „ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 44)“.

Art. 29. W ustępach 1 i 2 § 4 w miejsce słów: „50 koron“, wstawia się słowa: „100 marek¹⁾“, w ustępie zaś 1 § 4 w miejsce słów: „4 od sta“ wstawia się „6 od sta“.

D) Ubezpieczenie górników.

Art. 30. Ustawa z dnia 30 grudnia 1917 r. o ubezpieczeniu od wypadków robotników górniczych (austr. Dz. Ust. Nr. 523) z wyjątkiem § 14²⁾ i 16²⁾ ust. 1 traci moc obowiązującą z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Od tego dnia począwszy, postanowienia ogólnych ustaw o ubezpieczeniu robotników od wypadków stosują się także do ubezpieczenia od wypadków górniczych.

Art. 31 Zakład ubezpieczenia od wypadków przyjmuje na siebie obowiązek wypłaty rent górników, ubezpieczonych przed 1 stycznia 1919 roku w Zakładzie górniczym w Wiedniu, z funduszków, jakie przypadną rządowi Polskiemu z likwidacji tego Zakładu.

Skarb Państwa przyjmuje na siebie gwarancję za pokrycie ewentualnej różnicy wartości przejętych kapitałowych rent³⁾, a kwotą otrzymaną z likwidacji. Do czasu ukończenia likwidacji Zakładu górniczego w Wiedniu Ministerstwo Skarbu udzieli Zakładowi ubezpieczenia zaliczki na wypłatę rent przejętych.

¹⁾ Brak podstawy przerachowania. — ²⁾ Patrz str. 81 i 82.

³⁾ Wyraz „kapitałowych“ winien być przed wyrazem „przejętych“ (omyłka redakcyjna).

Postanowienia przejściowe
i wykonawcze.

Art. 32. Moc obowiązującą wszystkich ustaw o ubezpieczeniu od wypadków w byłym zaborze austriackim rozszerza się na terytorjum, przyłączone do Polski, a należące poprzednio do Królestwa Węgierskiego.

Art. 33. Minister Pracy i Opieki Społecznej wyda po wysłuchaniu Zakładu, odpowiednie rozporządzenia, dotyczące przyznania na czas potrzeby nadzwyczajnych dodatków drożyznianych poszkodowanym przed wejściem w życie niniejszej ustawy, oraz ustanowienia procentowej podwyżki opłat, potrzebnych na pokrycie tych wydatków.¹⁾

W przeciągu 2-ch lat po wprowadzeniu nowej waluty, Minister Pracy i Opieki Społecznej może zarządzić rewizję rent, przypadających po wejściu w życie niniejszej ustawy i dozwolici obniżenie tych rent do ustawowej wysokości w stosunku do normalnego w czasie rewizji rent zarobku robotnika tej samej kategorii, co uszkodzony. Pozostałe z tego tytułu fundusze zostaną zużyte przede wszystkim na pokrycie bilansowego niedoboru Zakładu ubezpieczenia, powstałego z powodu dodatków drożyznianych, reszta

¹⁾ Obecnie w myśl § 22 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 grudnia 1924 r. (D. U. K. P. Nr. 115 poz. 1029) rozporządzenia o dodatkach drożyznianych straciły moc obowiązującą (p. str. 199).

zaś zostanie przelana do funduszu „Ogólno państwowego Związku Kas Chorych“.

Art. 34. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej“.

Art. 35. Ustawa niniejsza obowiązuje od dnia 1 lipca 1921 r.

DODATEK I.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej

z dnia 24 marca 1922 r.

w przedmiocie przydzielenia do kategorii niebezpieczeństwa przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków w myśl postanowień ustaw z dn. 28 grudnia 1887 r. i z dn. 20 lipca 1894 r. w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. oraz w przedmiocie ustanowienia klas niebezpieczeństwa dla poszczególnych kategorii niebezpieczeństwa na czas od 1 lipca 1921 r. do 31 grudnia 1924 r.

(D. U. R. P. Nr. 37, poz. 311).

— Na mocy § 14 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 1 z r. 1888) o ubezpieczeniu robotników od wypadków, po wysłuchaniu opinii zakładu ubezpieczenia, zarządza się co następuje:

§ 1. Poszczególne przedsiębiorstwa, gospodarstwa rolne i leśne, tudzież zakłady, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków na mocy ustaw: z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 1 z roku 1888) i z dnia 20 lipca 1894 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 168) w brzmieniu ustalonym ustawą z dn. 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413) mają być zaliczone do kategorii niebezpieczeństwa według dołączonego schematu (załącznik 2).

Kategorie niebezpieczeństw, oznaczone w załączniku 2, odnoszą się do przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych i leśnych oraz zakładów o składzie normalnym i uwzględniają zakłady pomocnicze, stanowiące część składową danego przedsiębiorstwa, gospodarstwa lub zakładu.

Za części składowe przedsiębiorstwa, o ile w załączniku 2 nie określono inaczej, należy uważać w szczególności: kierownictwo i nadzór nad przedsiębiorstwem, roboty manipulacyjne, roboty w magazynach i ładowniach, czynności, przedsiębrane we własnym zarządzie, dotyczące oświetlenia, opału i czyszczenia pracowni, takie same czynności, połączone ze stałą konserwacją budynków i urządzeń warsztatowych, transport za pomocą własnych środków przewozowych i t. p., z tym zastrzeżeniem, że czynności te służą wyłącznie celom przedsiębiorstwa i nie przekraczają zwykłych rozmiarów.

Za części składowe gospodarstwa rolnego uważać, należy wykonywane w normalnym zakresie: uprawę roli, ogrodów, meljoracje, zbiory i przetwórstwo produktów, obsługę inwentarza żywego, pasieki, obsługę kuchenną, naprawę narzędzi, konserwację budynków, dozór, kierownictwo i t. p., w gospodarstwie zaś leśnym: dozór leśny, obsługę kultur, naprawę dróg, ścianie, zwózkę i obróbkę drzewa bez użycia maszyn.

— Gorzelnie, młyny i tartaki, cegielnie, łomy i inne zakłady fabryczne, zaliczone być mają

do właściwej kategorii niebezpieczeństwa oddzielnie od gospodarstwa rolnego lub leśnego, w skład którego wchodzi, chociażby służyły nawet również i dla celów swego gospodarstwa.

§ 2. Za przedsiębiorstwa, używające motorów, uważa się te przedsiębiorstwa, w których są używane motory, poruszane siłą wiatru, wody, pary, gazu do oświetlenia, powietrza gorącego, elektryczności i t. d. lub zwierząt. Narówni z przedsiębiorstwami używającymi motorów uważać należy w myśl niniejszego rozporządzenia także takie przedsiębiorstwa, w których są używane kotły zamknięte lub przyrządy parowe (gotowalniki drzewa, szmat, suszarnie parowe i t. d.).

Przedsiębiorstwa, w których zakres użycia maszyn, poruszanych motorami, względnie kotłów i przyrządów parowych albo też siła użytego motoru są tak nieznaczne, że niebezpieczeństwo wypadku nie jest większe, niż przy zwykłej pracy ręcznej, należy zaliczyć do kategorii niebezpieczeństwa, przepisanych dla przedsiębiorstw, nieużywających motorów.

Tak samo zaliczone być mają przedsiębiorstwa, w których przedsiębiorca sam obsługuje maszynę i motor, o ile to wyklucza możliwość wypadku przy maszynie dla innych osób, zatrudnionych w tem przedsiębiorstwie.

§ 3. Jeżeli dane przedsiębiorstwo, złożone z kilku części, różniących się wyraźnie między sobą, nie może być zaliczone jako całość do

kategorji niebezpieczeństwa z powodu braku odpowiedniego tytułu w załączniku 2, każdą jego część składową należy zaliczyć do kategorii niebezpieczeństwa oddzielnie, o ile dla każdej z tych części prowadzone są odrębne listy płatnicze.

§ 4. Jeżeli nie zachodzą warunki oddzielnego zaliczenia poszczególnych części złożonego przedsiębiorstwa, wyliczone w poprzednim paragrafie, należy przedsiębiorstwo to zaliczać jako przedsiębiorstwo mieszane, według przepisów § 7 niniejszego rozporządzenia.

Postanowienie powyższe odnosi się także do tych przedsiębiorstw, których urządzeń nie można uważać za urządzenia normalne, wymagane celem przydzielenia ich do odpowiedniej kategorii niebezpieczeństwa z tego powodu, że obejmują one pewne zakłady pomocnicze lub przedsiębiorstwa uboczne, nieuwzględnione w odnośnym tytule, jakoteż i w tych wypadkach, jeżeli normalnego urządzenia nie można uwzględnić w myśl § 6 przez odpowiedni wybór klasy niebezpieczeństwa w granicach tej kategorii niebezpieczeństwa, do której zakład główny należy.

§ 5. Przedsiębiorstwa, dla zaliczenia których do kategorii niebezpieczeństwa brak odpowiedniego tytułu w załączniku 2, lub do których przepisy § 1—4 niniejszego rozporządzenia nie mogą być zastosowane, zaliczyć należy do tej kategorii niebezpieczeństwa, która im najbar-

dziej odpowiada ze względu na ich rodzaj oraz możliwość wypadków.

§ 6. Po ustaleniu kategorii niebezpieczeństwa odpowiadającej przedsiębiorstwu, zalicza się je do odpowiedniej klasy niebezpieczeństwa tej kategorii na podstawie schematu załącznika 1. Przedsiębiorstwo w zasadzie zalicza się do klasy średniej w danej kategorii niebezpieczeństwa. W razach, gdy w poszczególnych wypadkach zachodzi zwiększone lub zmniejszone, w stosunku do zwykłego niebezpieczeństwo wypadków, przedsiębiorstwo należy zaliczyć do niższej względnie do wyższej klasy w danej kategorii niebezpieczeństwa.

Zaliczenie do niższej, względnie do wyższej klasy niebezpieczeństwa powinno mieć miejsce w każdym razie w wypadkach, gdy dane przedsiębiorstwo posiada cechy, odpowiadające znamionom zwiększonego lub zmniejszonego w stosunku do normalnego niebezpieczeństwa, wyszczególnionym przy poszczególnych tytułach załącznika 2.

Niezależnie od tego, za okoliczność zmniejszającą niebezpieczeństwo należy uważać wprowadzenie maszyn w ruch zapomocą elektryczności, o ile nie ma transmisji (pędni) mechanicznej, albo o ile transmisje takie są w ograniczonej ilości.

Przedsiębiorstwa, które ze względu na postanowienia ust. 2-go § 2 nin. rozporządzenia uważane są za przedsiębiorstwa, nieużywające mo-

torów w razach, gdy zachodzi zwiększenie niebezpieczeństwa ze względu na ruch motoryczny, należy zaliczyć do wyższej klasy odpowiedniej kategorii niebezpieczeństwa.

Przy ustalaniu klas niebezpieczeństwa należy uwzględnić również stan budynków i urządzeń przedsiębiorstwa, urządzenia ochronne oraz prowadzenie przedsiębiorstwa pod względem technicznym, przyczem należy także uwzględnić uzdolnienie robotników do powierzonych im czynności, jakoteż nadzór ruchu, o ile z tych okoliczności można wnioskować o stałym niebezpieczeństwie wypadków, połączonym z ruchem przedsiębiorstwa.

Przy oznaczeniu klasy niebezpieczeństwa należy uwzględnić rodzaj i liczbę wypadków, zaszyłych w przedsiębiorstwie oraz obciążenie Zakładu ubezpieczenia temi wypadkami spowodowane, o ile można stąd wnioskować, o odmiennem od zwykłego niebezpieczeństwie wypadków.

Jeżeli w danym przedsiębiorstwie zachodzą okoliczności mogące wpłynąć zarówno na zmniejszenie jak i na zwiększenie niebezpieczeństwa, okoliczności te należy rozważyć, przeciwstawiając je sobie wzajemnie.

§ 7. Dla przedsiębiorstw mieszanych (§ 4), oznacza się napróżd w myśl przepisów § 1—6 niniejszego rozporządzenia kategorię i klasę niebezpieczeństwa do poszczególnych części przedsiębiorstw, a uzyskane cyfry klasy niebezpie-

czeństwa mnoży się przez przeciętne sumy zarobków rocznych robotników zatrudnionych w odnośnych częściach przedsiębiorstwa i dzieli się sumę tych iloczynów przez ogólną sumę zarobków rocznych.

Liczba tym sposobem otrzymana stanowi klasę niebezpieczeństwa dla danego przedsiębiorstwa.

Jeżeli nie można ustalić z dostateczną dokładnością sum zarobków rocznych, robotników zatrudnionych w poszczególnych częściach przedsiębiorstwa, należy zamiast tych sum przyjąć liczbę robotników, jeżeli zaś zachodzą istotne różnice w przeciętnym czasie pracy robotników zatrudnionych w poszczególnych częściach przedsiębiorstwa, wówczas należy przyjąć odpowiednie liczby robotników normalnych, t. j. liczby robotników, sprowadzone do 300-dniowego czasu pracy.

Z powyższego rachunku należy wyłączyć robotników i urzędników, względnie przypadające na nich sumy zarobków, o ile nie należą oni wyłącznie do pewnej części przedsiębiorstwa.

§ 8. Jeżeli w przedsiębiorstwie, złożonym z kilku części, (§§ 3 i 4 nin. rozporządzenia), niebezpieczeństwo połączone z jedną jego częścią zagraża równocześnie robotnikom, zatrudnionym w innym dziale tego przedsiębiorstwa, wówczas należy przyjąć dla tego działu odpowiednio wyższą klasę niebezpieczeństwa.

§ 9. Przy zaliczaniu przedsiębiorstw do kategorii i klas niebezpieczeństwa, należy postępować o ile możliwości w porozumieniu z inspektorami

pracy w przedsiębiorstwach, podlegających nadzorowi władz górniczych w porozumieniu z temi władzami, zwłaszcza zaś wtedy, gdy Zakład ubezpieczenia przyjmuje zwiększenie niebezpieczeństwa albo podaje w wątpliwość słuszność twierdzenia przedsiębiorcy o mniejszem niebezpieczeństwie.

Co do przedsiębiorstw grupy VII d (załącznik 2) zasięgnąć należy w miarę potrzeby informacji u odpowiedniej nadzorczej władzy monopolu prochowego.

§ 10. Przedsiębiorcy są obowiązani udzielać Zakładowi ubezpieczenia od wypadków na jego żądanie wyjaśnień o rodzaju i urzędzeniu przedsiębiorstwa, potrzebnych do zaliczenia przedsiębiorstw do kategorii i klasy niebezpieczeństwa.

§ 11. O ile przedsiębiorstwa, względnie gospodarstwa rolne i leśne, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków na mocy przepisów art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustaw austriackich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących, na terytorjum b. zaboru austriackiego oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków na terytorjum, przyłączone do Polski, a należące poprzednio do Królestwa Węgierskiego (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413) nie są jeszcze zaliczone w całości do kategorii i klas niebezpieczeństwa, oznaczonych w załączniku 2, Zakład ubezpie-

czenia ma wydać posiadaczom tych przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych i leśnych co do każdego przedsiębiorstwa orzeczenie, zaliczające je do kategorii klasy niebezpieczeństwa w myśl niniejszego rozporządzenia.

§ 12. W orzeczeniu tem podać należy dokładnie odnośny tytuł podziału na kategorie niebezpieczeństwa, który stanowił podstawę przy zaliczaniu poszczególnego przedsiębiorstwa do danej kategorii niebezpieczeństwa.

Dla przedsiębiorstw mieszanych, których kategoria i klasa niebezpieczeństwa została ustalona w sposób przepisany w § 7 niniejszego rozporządzenia, należy nadto podać obliczenie przewidziane tym paragrafem.

Wrazie zaliczenia przedsiębiorstwa do wyższej klasy niebezpieczeństwa, należy podać w orzeczeniu powody, które na takie zaliczenie wpłynęły.

§ 13. Przed rozstrzygnięciem w ostatniej instancji rekursów w sprawach zaliczenia przedsiębiorstw, Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej może zasięgnąć, na uzasadnione żądanie strony, opinii rzeczoznawców z grona przedsiębiorców i robotników.

§ 14. Przedsiębiorcy, których przedsiębiorstwa, zaliczone są już przez Zakład ubezpieczenia od wypadków na podstawie przepisów, obowiązujących przed wydaniem niniejszego rozporządzenia, mają prawo w terminie 2 miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, żądać od Zakładu ubezpieczenia od wypadków

poddania rewizji dotychczasowego zaliczenia przedsiębiorstwa i wydania właściwego orzeczenia z ważnością od dnia 1 lipca 1921 r.

Żądanie rewizji zaliczenia, wniesione po upływie powyżej przepisanej dwumiesięcznej terminu, pozostanie bez skutku, za wyjątkiem wypadków, przewidzianych w § 19 ustawy z 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 1 z r. 1888).

§ 15. Przepis § 14 nie odnosi się do przedsiębiorstw, mających swą siedzibę na Śląsku Cieszyńskim. Zakład ubezpieczenia od wypadków wyda dla tych przedsiębiorstw p o n o w n e orzeczenia w myśl rozporządzenia niniejszego.

§ 16. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej

z dnia 26 stycznia 1925 r.

o przydzieleniu do kategorii niebezpieczeństwa przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, cieszyńskiej części województwa śląskiego, warszawskiego wraz z m. st. Warszawą, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego oraz ziemi wileńskiej.

Na mocy § 14 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. o ubezpieczeniu robotników od wypadków (austr. dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) oraz na mocy art. 1 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148) zarządza się co następuje:

§ 1. Przedsiębiorstwa (ruchowiska), podlegające obowiązkowi ubezpieczenia w myśl postanowień ustaw: z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), z dnia 20 lipca 1894 r. (austr. dz. u. p. Nr. 168), §§ 11, 12 i 13 ustawy z dnia 9 sierpnia 1908 r. (austr. dz. u. p. Nr. 162) i ustawy z dnia 30 grudnia 1917 r. (austr. dz. u. p. Nr. 523) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413), oraz na mocy ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148) względnie rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 512) będą zaliczone w okresie od 1 stycznia 1925 r. do 31 grudnia 1927 r. do kategorii i klasy niebezpieczeństwa według zasad rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 311), o ile rozporządzenie niniejsze nie postanawia inaczej.

§ 2. Wymienione w załączniku 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 24 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 311):

w tytule 15 „tramwaje i kolejki drogowe elektryczne“ zaliczone będą do IV-ej kategorii niebezpieczeństwa;

w tytule 52 „kopalnie węgla kamiennego“ zaliczone będą do VII-ej kategorii niebezpieczeństwa;

w tytule 248 przedsiębiorstwa pod nazwą: „wyrób towarów celuloidowych“ do VI-ej kategorii niebezpieczeństwa.

§ 3. Z tytułu 277 załącznika, powołanego w § 2 niniejszego rozporządzenia, wyłącza się te przedsiębiorstwa oświetlenia elektrycznego, które nie prowadzą robót instalacyjnych dla odbiorców prądu i tworzy się dla nich tytuł 277-a. Przedsiębiorstwa powyższe ujęte w tytule 277-a zaliczone będą do IV-ej kategorii niebezpieczeństwa.

§ 4. Przedsiębiorcy, których przedsiębiorstwa zaliczone zostały przez Zakład ubezpieczenia od wypadków do kategorii i klasy niebezpieczeństwa na podstawie przepisów, obowiązujących przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, mają prawo w ciągu 3-ch miesięcy, licząc od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, żądać od Zakładu ubezpieczenia poddania rewizji dotychczasowego zaliczenia i wydania właściwego orzeczenia z ważnością od dnia 1 stycznia 1925 r.

Również Zakład ubezpieczenia w tymże terminie ma prawo z urzędu zrewidować dotychczasowe zaliczenia.

Do orzeczeń, wydanych na podstawie powyższego postanowienia oraz zarzutów przeciw nim stosują się postanowienia § 18 ustęp 3, 4 i 5 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. o ubezpieczeniu robotników od wypadków (austr. dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888), w brzmieniu ustalonym

ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413).

§ 5. O ile przedsiębiorca i Zakład ubezpieczenia od wypadków nie skorzystają w terminie przepisany z uprawnień przyznanych im w § 4 niniejszego rozporządzenia, to prawomocne zaliczenia, dokonane przed dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 311), można zmienić tylko w przypadkach, określonych w §§ 19 i 20 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413).

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *F. Sokal*.

Załącznik 1 do poz. 311.

Schemat kategorii niebezpieczeństwa z oznaczeniem klas niebezpieczeństwa należących do poszczególnych kategorii.

Kategoria	A	obejmuje klasę	1	do	3	włącznie, klasa średnia	2
"	B	"	3	"	5	"	4
"	I	"	4	"	8	"	6
"	II	"	7	"	11	"	9
"	III	"	10	"	14	"	12
"	IV	"	13	"	19	"	16
"	V	"	16	"	24	"	20
"	VI	"	20	"	30	"	25
"	VII	"	25	"	37	"	31
"	VIII	"	31	"	47	"	39
"	IX	"	39	"	57	"	48
"	X	"	48	"	70	"	59
"	XI	"	59	"	87	"	73
"	XII	"	73	"	100	"	87

Załącznik 2 do poz. 311.
Systematyczny podział przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia według tytułów i kategorii niebezpieczeństwa.

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpieczeństwa
GRUPA I.		
Gospodarstwa rolne i leśne, młyny zboża.		
1	a) Gospodarstwa rolne i leśne.	II
2	Gospodarstwa rolne bez utrzymywania koni i bez używania maszyn, poruszanych siłą elementarną lub siłą zwierząt. Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie młocarni lub siewczarni ręcznych.	III
3	Gospodarstwa rolne, utrzymujące konie, a nieużywające maszyn poruszanych siłą elementarną	IV
4	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Nieużywanie maszyn, poruszanych siłą zwierząt	XII
5	Wszelkie inne gospodarstwa rolne Przedsiębiorstwa wypożyczania maszyn rolniczych Gospodarstwa leśne z ograniczeniem ścinania i transportu drzewa wyłącznie dla potrzeb posiadacza gospodarstwa leśnego, oraz personelu tego gospodarstwa i złączonego z niem ewentualnie gospodarstwa rolnego	IV

6	Inne gospodarstwa leśne ze ścinaniem, transportem i składowaniem drzewa	X
7 (8) ¹⁾	b) Młyny zboża.	VI
8 (9)	Zakłady czyszczenia zboża Młyny (mąki, kaszy, krup)	VIII
9 (11)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Automat. urządzenie. Znamię większego niebezpieczeństwa: Prymitywne urządzenie. Zakłady łuszczenia ryżu, grochu i t. p. (jako samoistne przedsiębiorstwo)	IX VIII IX
10 (12)	Wiatraki	IX
11 (13)	Pływak	VIII
GRUPA II.		
Transport i składy.		
12 (14)	a) Koleje żelazne.	IX
13 (14a)	Koleje żelazne, łącznie z zakładami pomocniczymi Koleje dojazdowe i fabryczne, pędzone motorami Tramwaje i koleje drogowe (ruch osobowy):	VIII IV VI
14 (15)	Parowe	VIII
15 (16)	Tramwaje i koleje drogowe elektryczne ²⁾	IV
16 (17)	Postępujące się siłą pociągową zwierząt	VI

¹⁾ Cyfry, ujęte w nawias, oznaczają tytuł, pod którym dany rodzaj przedsiębiorstw umieszczony był w załączniku 2 rozporządzenia z dnia 6 lipca 1914 (L. 143 anst. Dz. u. p.). Inne tytuły zostały obecnie bądź nowoprowadzone, bądź uległy tak istotnej zmianie, że nie mają analogicznego tytułu w powołanym rozporządzeniu.

²⁾ Ob. str. 102.

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
17 (18)	Kolejki nie postępujące się ani siłą żywiołową ani siłą pociągową zwierząt	X
18 (19)	Kolejki linowe	X
19 (20)	b) Inne przedsiębiorstwa przewozu ładem.	
20	Przedsiębiorstwa poczty wozowej (siła zwierząt)	VI
21 (21)	Poczty samochodowe	VI
22 (22)	Przedsiębiorstwa pogrzebowe	IV
23 (22a)	Przedsiębior. powozów najemnych (fiakry, jednokonki i t. p.)	VI
24 (23)	Przedsiębiorstwa powozów najemnych (samochody)	VI
25 (23a)	Przedsiębiorstwa omnibusów	VII
26 (24)	Przedsiębiorstwa omnibusów (samochody)	VII
27 (24a)	Wozy ciężkie (z budulcem, węglem, drzewem, meblami, pełnemi pakami, bydłem i t. p.)	XII
28 (25)	Wozy ciężkie (samochody)	XII
29 (25a)	Wozy lekkie (samochody)	VIII
30 (26)	Transport ciężarów bez używania zwierząt pociagowych (tragarze, zakłady postugaczy i t. d.)	VIII
31 (27)	Przedsiębiorstwa spedycyjne (także ładowanie towarów)	III
32 (27a)	Przedsiębiorstwa spedycyjne (samochody)	X
	Znamiona mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułu 31 i 32: Większy zakres robót magazynowych.	X

33 (28)	c) Przedsiębiorstwa przewozu wodą.	VIII
34 (29)	Przedsiębiorstwa żeglugi parowej: na rzekach	VI
35 (30)	Przedsiębiorstwa żeglugi parowej: na jeziorach	VI
36	Przedsiębiorstwa żeglugi parowej: na jeziorach, holowanie statków, zakłady, przeprawy pociągów	IX
37 (33)	Przedsiębiorstwa spalwania drzewa, także w połączeniu ze składami drzewa	IV
38 (34)	Zakłady najmu łodzi wiosłowych i żaglowych	VIII
39 (35)	Zakłady najmu łodzi wiosłowych i żaglowych	XII
	Żegluga na rzekach, kanałach i jeziorach (bez motorów) do przewozu osób i ciężarów	
	Przedsiębiorstwa ładowania i wyładowania okrętów	
40	d) Przedsiębiorstwa składów towarowych (z dowozem i odwozem).	
41	Przedsiębiorstwa domów skladowych i przedsiębiorstwa skladow towarowych, używające motorów	VII
42 (37)	Te same przedsiębiorstwa nieużywające motorów	IV
43 (37a)	Składy i drobna sprzedaż nafty i benzyny	VI
	Składy towarów włókienniczych, konfekcyjnych, kolonialnych i t. p., połączone z handlem drobnym	I
	Dla tytułów 40, 41 i 43: Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Obchodzenie się bez zaprzęgów. Znamię większego niebezpieczeństwa: Magazy-nowanie także ciał łatwo zapalnych, ciał eksplozujących, celulozoidu i towarów celulozoidowych.	
44 (37 b)	Składy dźwigarów i ciężkiego żelaza	X

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpieczeństwa
45	Składy i handel gotowych mebli	II
46 (38)	Składy drzewa Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Obchodzenie się bez zaprzęgów i mały rozmiar przedsiębiorstwa. Znamię większego niebezpieczeństwa: Maszynowe rozdrabianie drzewa.	IX
47 (39)	Składy węgla i koksu Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Obchodzenie się bez zaprzęgów i mały rozmiar przedsiębiorstwa.	VIII
48 (39 a)	e) Samochody osobowe.	VIII
49 (39 b)	Przy silie motoru do 8 HP włącznie	IX
50 (39 c)	" " " ponad 8 do 40 HP włącznie " " " " 40 HP	X
51	f) Przedsiębiorstwa przewozu powietrzem. Samoloty dla przewozu osób i rzeczy	XII
G R U P A III.		
Kopalnie i huty oraz ich zakłady uboczne.		
52	Kopalnie węgla kamiennego	VII
53	" " brunatnego	V

54	Kopalnie rudy żelaznej o robotach naziemnych	VI
55	" rudy żelaznej o robotach podziemnych	VII
56	" innych rud	V
57	Znamię większego niebezpieczeństwa: Odbudowa sztolniami i szybami.	VI
58	Kopalnie oleju ziemnego	VI
59	" wosku ziemnego	IV
60	" i warzelnie soli	VII
	" asfaltu	
	Znamiona większego lub mniejszego niebezpieczeństwa dla grupy III a: większe lub mniejsze narażenie na niebezpieczeństwa z powodu spadania kamieni, węgla, z powodu pyłu węglowego, pożaru kopalni, zasypania ruchomym piaskiem i zalania wodą.	
b) Huty.		
61 (40)	Koksownie	VII
62 (47)	Piece wysokie	IX
63	Prażenie rudy żelaznej Huty żelaza i stali:	V
64 (41)	Pudlownie i fryszownie	VII
65 (42)	Huty stali Bessemera, Thomasa, Martina i stali elektrycznej	X
66 (43 a)	Lejarnie stali wraz z apreturą	XI
67	Huty metalu (ołów, miedź, rtęć, srebro, cynk i mosiądz), także walcownie i młotownie	V
68 (48)	Walcownie żelaza wymiarowego i drutu	IX
69	Walcownie żelaza sztabowego	IX

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
70 (50)	Walcownie cienkiej blachy	VI
71 (51)	Walcownie grubej blachy	X
72 (51a)	Walcownie rur	VII
73	Walcownie cynku i cynkowanie żelaznej blachy	IV
74 (46)	Młotownie i prasownie dla wyrobu wielkich przedmiotów kutek	X
75 (53a)	Wspólne czynności własnego zarządu (roboty placowe, magazynowe, zaprzęgi, koleje fabryczne, warsztaty reper. i t. p.), w większych przedsiębiorstwach hutniczych, zaliczonych według przepisu § 3	VI
	G R U P A IV.	
	Kamienie i ziemie.	
	a) Kamieniołomy.	
76 (55)	Lomy i dobywanie kamieni z obrabianiem wydobytego materiału na kamienie brukowe i wyroby kamieniarskie przy nieznacznym tylko użyciu odpadków na kamień budowlany i żwir ręcznie tłuczony	X
	Znamię większego niebezpieczeństwa: Obrabianie materiału na niebezpiecznych miejscach.	
	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Dobywanie materiału z głazów narzutowych.	
77 (56)	Lomy łupku	XII
78 (56a)	Lomy łupku, połączone z przerabianiem zyskanego materiału	XI
79 (54)	Lomy marglu cementowego	X
80 (54a)	Kopalnie łopku	VIII
81 (57)	Żwirowiska (także wraz z tłuczeniem żwiru)	XII
	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Maszynowe tłuczenie żwiru.	
82 (58)	Tłuczenie żwiru:	VIII
83 (59)	w przedsiębiorstwie, używającym maszyn	XII
84 (60)	w przedsiębiorstwie ręcznym	XII
85 (60a)	Inne kamieniołomy (piaskowiec, granit, dolomit, marmur i t. p.) Wapiarki (tom wraz z wypalaniem)	X
	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Piece kręgowe i komorowe	
86 (61)	Wydobywanie i rozdrabnianie głazów narzutowych w przedsiębiorstwach grupy IV a, uważa się: za znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Dobre warunki odkrywki, o ile niebezpieczeństwo zasypania jest ograniczone do najmniejszych rozmiarów, użycie bezpiecznych materji wybuchowych (rozporządzenie ministerjalne z dn. 19 maja 1898 Dz. u. p. Nr. 96); w łomach pod ziemią: Całkiem odpowiednie kierownictwo fachowe przy istnieniu wszelkich potrzebnych urządzeń ochronnych i z wyłączeniem używania materjałów wybuchowych; za znamię większego niebezpieczeństwa: luźne uwarstwienie kamieni, skłonne do osypywania się (trudne warunki odbudowy, zwieszające się ściany skał): używanie materjałów	XI

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
87 (62) 88	rozszadających, o ile przedsiębiorstwo nie pozostaje pod zupełnie odpowiednim kierownictwem fachowem.	XII
89	b) Kopaniny.	V
87 (62) 88	Kopanie piasku, krzemienia i żwiru Zbieranie piasku i żwiru bez zagłębiania się w teren poniżej jednego metra	VI
89	Zbieranie piasku i żwiru bez zagłębiania się w teren poniżej jednego metra przy użyciu kolejek	IX
90 (63) 91 (63 a)	Inne kopaniny: na powierzchni sztolniami i szybami	XI
92 (64) 93 (64 a)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 90 i 91: Odkrywką materiału pod naturalnym kątem stoczystości (zesypu); przewaga robót około przesiania i sortowania materiału. Znamię większego niebezpieczeństwa dla tytułów 90 i 91: Trudne warunki odbudowy; ściany skłonne do osuwania się lub podkopywane. Dobycie torfu: Przedsiębiorstwa o ruchu motorowym " o ruchu ręcznym	IV II
94 (66)	c) Obrabianie i przerabianie kamieni.	VII
95 (67)	Wyrób cementu (z wyłączeniem wyrobu beczek i drewnianego opakowania wogóle) Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Używanie pieców rota- cyjnych.	IV
96 (68) 97 (69)	Wyrób towarów cementowych i sztucznego kamienia Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Nieużywanie motorów. Szlifierne kamieni szlachetnych Wypalanie i mielenie gipsu	III V
98 (72) 99 (73) 100 (75)	Wapielnie, także wypalanie szamoty z wyłączeniem robót przy wydobywaniu kamieni: o piecach pierścieniowych lub komorowych inne wapielnie Młyny kwarcu, feldszpatu, soli, siarki, piasku, kamionki i t. p.	V VII VI
101 (76) 102 (77) 103 (77 a) 104	Obrabianie łupku (z wyłączeniem oprawy drzewnej): przedsiębiorstwa nie używające motorów Wyrób łupku sztucznego (asbestowy, eternit i t. p.) Zakłady kamieniarskie (zatrudniające robotników wyłącznie w warsztatach) Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Znaczący rozmiar wy- robów ornamentacyjnych i figuralnych.	IV II VI
105	Znamię większego niebezpieczeństwa: Wyrób kamieni młyn- skich i szlifierskich; używanie motorów. Zakłady kamieniarskie, zatrudniające robotników w warszta- tach i poza warsztatem (na budowlach)	V

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpieczeństwa
106	d) Wyroby z gliniek.	
107 (81)	Wyrób towarów szamotowych i tygli ogniotrwących	IV
108 (82)	Ławiarnie kaolinu (glinki porcelanowej) i innych gliniek i ziem farbiarskich z rozdrabnianiem	V
109 (83)	Wyrób kitu	III
110 (84)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Nieużywanie motorów	II
111 (85)	Wyrób kred	V
112 (86)	Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie motorów	I
	Wypalanie magnezytu	
	Wyrób towarów majolikowych	
	Fabryki porcelany	
	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa przy tytułach 111 i 112:	
	Większy rozmiar robót malarskich.	
113 (87)	Wyrób szmirglu	III
114 (88)	Fabryki towarów syderolittowych i terakotowych	B
115 (89)	Fabryki naczyń fajansowych i kamionkowych	I
	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa przy tytułach 114 i 115:	
	Większy rozmiar robót malarskich.	
116 (90)	Wyrób pieców kaflowych	II
117 (91)	Wyrób towarów glinianych:	III
118 (92)	Przedsiębiorstwa używające maszyn	B
119 (93)	nie używające maszyn	VI
	Wyrób miazgi i mtału tortowego	

We wszystkich poprzedzających tytułach Grupy IV c i d do-
 bywanie materiału surowego jest wyłączone.

Cegielnie (wypalanie cegieł łącznie z wydobyw. gliny):

VII

120 (94)

Cegielnie maszynowe

Cegielnie maszynowe, w których oprócz cegieł maszynowych wyrabia się także ręcznie cegły conajmniej w takiej samej ilości zaliczać należy jako przedsiębiorstwa mięsane. Jako cyfrową podstawę rachunku, o którym mowa w § 7 należy przyjąć przytem ilości cegieł, wyrobionych maszynowo względnie ręcznie.

IV

121 (95)

Ręczny wyrób cegieł

Znamię mniejszego względnie większego niebezpieczeństwa dla tytułów 120 i 121: jak dla tytułów 90 i 91.

Znamię większego niebezpieczeństwa dla tytułu 121: Wydobywanie lub przygotowywanie materiału przy pomocy maszyn motorowych.

Wyrób cegieł żuźlowych z bezpośredniem użyciem żużli wysokich pieców

122 (95a)

VI

Wyrób cegieł z piasku wapiennego łącznie z dobywaniem piasku

123 (95b)

VII

Wyrób masy ciepło-chronnej oraz przetworów z kamieni kor-
 kowych łącznie z montowaniem

124 (96d)

VI

e) Szkło.

Wyrób szkła z wyłączeniem szkła taflowego i zwierciadłowego

125 (96)

III

Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Wyrób szkła prasowa-
 nego, używanie automatycznych i na pół automatycznych
 maszyn do decia oraz maszyn do prasowania i decia.

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
126 (97)	Rafineria szkła a mianowicie: Malowanie na szkle, wyżeranie i wytłaczanie	B
127 (97)	Wyrób i obrabianie paciorków i guzików szklanych	B
128	Szlifiernie szkła	III
129 (101)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Używanie maszyn szlifierskich automatycznych lub na-wpół automatycznych.	V
130 (102)	Wyrób zwierciadeł Znamię większego niebezpiecz.: Wyrób zwierciadeł lanych. Wyrób szkła taflowego i zwierciadłowego	VII
	Znamię większego niebezpieczeństwa: Wyrób szkła lanego. Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Wyrób dętego szkła zwierciadłowego.	
	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla wszystkich przedsięwzięć Grupy IVe: Mechaniczne urządzenia dla ochładzania powietrza w pracowniach i przy piecach; używanie automatycznych przyrządów transportowych.	
	G R U P A V.	
	Obrabianie metali.	
	a) Obrabianie metali szlachetnych.	
131 (103)	Wyrób towarów złotych: Przedsiębiorstwa, używające motorów	I
132 (104)	Przedsiębiorstwa, nie używające motorów	B
133 (105)	Wyrób towarów srebrnych:	III
134 (106)	Przedsiębiorstwa, używające motorów	B
135 (107)	Wyzykwanie złota i srebra z odpadków oraz zakłady oddzielania złota i srebra od innych metali	IV
136 (108)	Wyrób towarów lyońskich	II
137	b) Żelazo i stal.	V
138 (112)	Wyrób plecionek kabli i lin druczianych	IV
139 (113)	Drutarnie (wyrób drutu na zimno) Wyrób towarów z blachy żelaznej i towarów blacharskich: przedsiębiorstwa używające motoru, także wraz z robotami na budowlach	VII
140 (114)	Te same przedsiębiorstwa, nieużywające motorów z wyłączeniem robót na budowlach	II
	Znamię mniejszego względnie większego niebezpieczeństwa dla tytułów 139 i 140: Mniejsze lub szersze zastosowanie pras, wykrawarek, wybijarek i t.	
	Wyrób wykrawarek, wybijarek, towarów żelaznych i stalowych (przedsiębiorstwa wyrobu towarów żelaznych i stalowych pod innymi tytułami niewymienionych):	
141	Przedsiębiorstwa używające motorów	VI
142	Przedsiębiorstwa nie używające motorów Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 141 i 142: Mniejsze względnie szersze zastosowanie pras, wykrawarek, wybijarek i t. p. wyrób towarów drobiazgowych.	V

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
143	Szlifiernie żelaza, stali i innych metali (polerowanie) Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Przeważnie szlifowanie i innych metali.	IV
144 (122)	Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie wielkich ka- mieni szybko wirujących. Fabryki naczyń emalowanych (wyrób naczyń surowych i emalowanie)	IV
145 (123)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Wyrób naczyń lanych.	I
146	Znamię większego niebezpieczeństwa: Nieemalowanie naczyń.	III
147 (126)	Zakłady emalowania (emalowanie naczyń lanych i blaszanych) Wyrób oraz nacinanie pilników	VII
148	Młotarnie i kuźnie (wyrób młotów i narzędzi) Kuźnice, (wyrób okuć do wozów, podków, oknuwanie wozów, podkuwanie koni, wyrób łańcuchów i t. p.) Wyrób kas i mebli metalowych:	V
149 (127)	Przedsiębiorstwa używające motorów	V
150 (128)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	IV
151 (130)	Wyrób nożów (wraz z szlifiernią)	V
152 (131)	Przedsiębiorstwa używające motorów	II
153 (132)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	V
154 (133)	Wyrób igieł, szpilek i towarów szpilkowych Fabryki gwoździ i sztyftów: Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
155 (134)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów lub używające ich tylko do poruszania miechów	II
156 (135)	Slusarnie (wyrób towarów ślusarskich). Przedsiębiorstwa używające motorów, także wraz z robotami na budowlach	VI
157 (136)	Znamię większego niebezpieczeństwa: Większy zakres robót budowlanych.	IV
158 (137)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów weale lub tylko do poruszania miechów z wyłączeniem robót na budowlach. Wyrób śrub i nitów	III V
159 (138)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Nieużywanie pras, wy- krawarek, wybijarek i t. p.	IV
160 (141)	Wyrób kos i sierpów Wyrób białej broni (pałasze, sztylety, dzidy, bagnety i t. p.)	V
161 (142)	c) Metale nieszlachetne i stopy. Wyrób towarów ołowianych i cynkowych	V
162 (143)	Fabryki towarów bronzowych i towarów galanteryjnych me- talowych	I II
163 (144)	Wyrób towarów z chińskiego srebra (nowe srebro, alfenid i t. d.) Znamię większego względnie mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 162 i 163: Mniejsze lub szersze zastosowanie pras, wykrawarek, wybijarek i t. p.	V II A
164 (145)	Zakłady robót galwanoplastycznych i cynkograficznych	V
165 (145a)	Zakłady rytonnicze używające motorów	II
166	Zakłady rytonnicze nie używające motorów Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie kwasów.	A

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
167	Pasamnictwo (wyrób metalowych ewentualnie pozłacanych lub posrebrzanych drobnych przedmiotów ozdobnych)	I
168	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Nieużywanie motorów. Kotłanstwo i wyrób blachy metalowej	VI
169 (152)	Zakłady wycinania, wybijania i wyłaczania metalu (makrywek do flaszek, medali, ozdób, form blaszanych, okuć do fajek i t. d.):	VI
170 (153)	Przedsiębiorstwa używające motorów nie używająca motorów	IV
171	"Wyrób towarów metalowych i towarów metalowych drobiagowych, także szlifownie metalu:	III
172	Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	II
173 (162)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 171 i 172: Mniejsze zastosowanie pras, wykrawarek, wybijarek i t. p., wyrób guzików metalowych.	V
174 (163)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Używanie maszyn do prowadzących materiały automatycznie.	I
175	Odluwanie czcionek Znamię mniejszego niebezp.: Używanie maszyn kompletowych. Konwisarnie — (cynownie) Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Nieużywanie motorów.	V

G R U P A V I.

Maszyzny, narzędzia, instrumenty, przyrządy.**a) Maszyzny, narzędzia, przyrządy.**

176 (166)	Wyrób armatur do pomp, kotłów i t. d.	V
177 (166a)	Wyrób i instalacja wind	VII
178 (168)	Wyrób i zaprowadzanie przewodów gazowych, wodociągów i urządzeń do ogrzewania (z wyłączeniem robót ziemnych):	VI
179 (169)	Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
180	Znamię przedsiębiorstwa nie używające motorów Znamię mniejszego względnie większego niebezpieczeństwa dla tytułów 178 i 179: Zakres i rodzaj robót instalacyjnych. Kuznie kotłów i warsztaty konstrukcji żelaznych oraz wyrób mostów żelaznych wraz z montowaniem	X
181	Znamię większego niebezpieczeństwa: Przeważające zastosowanie nitowania ręcznego.	VI
182 (173)	Wyrób maszyn i przyrządów dla przemysłu włókienniczego. Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Wyrób grępli. Wyrób maszyn rolniczych	VII
183 (174)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Nieużywanie maszyn do obrabiania drzewa.	VIII
184 (175)	Wyrób lokomotyw	VII
185 (176)	Fabryki maszyn w ogólności (bez kuźni, kotłów)	VII
186 (177)	Slusarnie i warsztaty naprawiania maszyn: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	VI IV

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpieczeństwa
187 (178)	Wyrób i naprawa maszyn i przyrządów młynskich wraz z instalacją.	VIII
188 (179)	Przy użyciu maszyn do obrabiania drzewa	VI
189 (180)	Bez użycia maszyn do obrabiania drzewa	III
190 (184)	Wyrób maszyn do sycia, ponczoszkowania i oczkowania, oraz części składowych takich maszyn, tudzież ich naprawa	V
	Znamień większego niebezpieczeństwa: Istnienie odlewni lub używanie maszyn do obrabiania drzewa.	
	Fabryki narzędzi i przyrządów, nie wymienionych w innych tytułach	
	Znamień większego niebezpieczeństwa: Używanie maszyn do obrabiania drzewa.	
191 (184a)	b) Środki transportowe.	VI
192 (185)	Wyrób i naprawa samochodów	III
193 (186)	Wyrób i naprawa rowerów	VII
	Zakłady budowy statków	
	Znamień mniejszego względnie większego niebezpieczeństwa: Mniejszy lub większy zakres właściwych prac w warsztatach okrętowych.	
194 (187)	Zakłady budowy statków (budowa łodzi), przedsiębiorstwa budowy łodzi i statków drewnianych, nie używające motorów.	VII
195	Wyrób i naprawa samolotów	XII

196 (188)	Wyrób powozów (koców):	VI
197 (189)	Przedsiębiorstwa używające motorów	III
198 (190)	Fabryki wagonów	VII
	c) Broń palna.	
199	Wyrób i naprawa ręcznej broni palnej:	III
200	Przedsiębiorstwa używające motorów	II
	nie używające motorów	
201	Wyrób żelaznych części składowych ręcznej broni palnej:	VI
202	Przedsiębiorstwa używające motorów	III
203 (195)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	VIII
204 (196)	Wyrób dział i innej ciężkiej broni palnej	X
	Zakłady probiercze ręcznej broni palnej	
	Znamień mniejszego niebezpieczeństwa dla przedsiębiorstw grupy VI c: Kierownictwo robót i nadzór nad nimi z troskliwością i oględnością, właściwą fabrykom wojskowym tego rodzaju.	
	d) Narzędzia fizyczne i chirurgiczne, przyrządy do mierzenia czasu i do oświetlania.	
205 (197)	Wyrób i naprawa narzędzi i przyrządów (chemicznych, farmaceutycznych, matematycznych, optycznych, fizycznych, chirurgicznych).	II
206 (198)	Przedsiębiorstwa używające motorów	d
207	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	II
	Wyrób i naprawa protez	
	Znamień większego niebezpieczeństwa: Używanie motorów.	

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
208	Bandażyści Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie motorów. Wyrób i naprawa wag rozmałtej konstrukcji: Przedsiębiorstwa używające motorów Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Brak maszyn do obra- biania drzewa.	B
209 (199)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	IV
210 (200)	Wyrób, instalacja maszyn i przyrządów do oświetlenia elektrycznego i przenoszenia siły: Przedsiębiorstwa używające motorów Przedsiębiorstwa nie używające motorów	II
211 (201)	Wyrób, naprawa i instalacja elektrycznych telegra- fów, telefonów, sygnałów:	VII
212 (202)	Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
213 (203)	Znamię większego niebezpieczeństwa dla tytułów 213 i 214: Większy zakres robót instalacyjnych, w szczególności na kolejach.	III
214 (204)	Wyrób i naprawa latarni	V
215 (205)	Znamię mniejszego, względnie większego niebezpieczeństwa: Mniejsze względnie szersze zastosowanie pras, wykrawa- rek, wybijarek i t. p.	I
216 (205a)	Wyrób i naprawa elektrycznych lamp żarowych	
217 (206)	Mechanicy.	II
218 (207)	Przedsiębiorstwa używające motorów Przedsiębiorstwa nie używające motorów Wyrób i naprawa zegarów (bez wyrabiania opraw oraz z wyłączeniem instalacji zegarów wieżowych): Przedsiębiorstwa używające motorów Przedsiębiorstwa nie używające motorów	I
219 (208)	Wyrób i naprawa wodomierzy i gazometrów:	III
220 (209)	Przedsiębiorstwa używające motorów	B
221 (210)	Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
222 (211)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	I
223	e) Instrumenty muzyczne. Wyrób i naprawa organów, fortepianów i harmonium: Przedsiębiorstwa używające motorów Znamię mniejszego względnie większego niebezpieczeństwa: Mniejszy lub większy zakres używania maszyn do obra- biania drzewa.	V
224	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	II
225 (214)	Wyrób i naprawa narzędzi muzycznych w ogólności: Przedsiębiorstwa używające motorów Znamię mniejszego względnie większego niebezpieczeństwa: Jak przy tytule 223.	III
226 (215)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	I
227 (219)	f) Używanie motorów dla różnych celów. Najem motorów. Wynajmowanie siły żywiołowej	VIII

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpieczeństwa
228 229	Przedsiębiorstwa motorowe do rozmaitych celów: O silie motoru od I HP O silie motoru poniżej 1 HP	IV I
GRUPA VII		
Przemysł chemiczny.		
128	a) Wyrób przetworów chemicznych i preparatów farmaceutycznych.	
230	Wyrób przetworów chemicznych (łącznie z zakładami pomocniczymi)	VI
231 (226)	Wyrób przetworów farmaceutycznych i kosmetycznych	IV
232	Apteki i droguerje (składy apteczne) Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie motorów.	I
233 (227)	b) Materjały farbiarskie i farby.	
234	Fabryki ołówków	II
235	Wyrób farb, lakierni, pokostu i t. p.:	IV
236	Przedsiębiorstwa używające motorów	II
237 (237)	Wyrób pasty do obuwia (z wykluczeniem wyrobu pudełek), czernidla drukarskiego i sadzy Fabryki atramentu	II I
238 239 240	c) Mazie (smoła) i żywice. Wyrób produktów asfaltowych i z mazi drzewnej (kwasu karbolowego, naftaliny, karbolineum, papy, dachowej, lotnej smoły i t. d.), z wyłączeniem robot około pokrywania dachów i asfaltowania: Przedsiębiorstwa używające motorów Przedsiębiorstwa nie używające motorów Destylacja drewna i żywicy oraz przerób destylatów	VII IV VI
241	d) Materjały wybuchowe.	
241	Wytwarzanie i manipulacja z wybuchowemi związkami nitrowymi z aromatycznych węglowodorów (czysty kwas pikrynowy, połączenia nitronaftaliny, toluolu, krezolu i t. d.) nitrocelulozja mokrą, prochem nitrocelulozowym, nitrogluceryną, prochem nitroglucerynowym wraz z ewentualnym wyrobem nabojoj	VI
242 (246)	Znamię większego niebezpieczeństwa: Wytwarzanie nitrogluceryny.	
243 (247)	Wytwarzanie i manipulacja z zapalnymi wybuchowemi (związki kwasu pikrynowego, przetwory wybuchające, kapsle rozsadzające, kapsle, podpały do podkopów i t. d.)	XI XII
244 (248a)	Fabrykaty z nitrocelulozy (celulozid, kolodjum, celulozydyna, jedwab sztuczny i t. d.)	V
245	Wyrób i manipulacja z prochem czarnym (proch strzelniczy i proch do rozsadzania) oraz wyrób i manipulacja z ma-	

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpieczeństwa
246 (253a)	terjami wybuchowymi (także wyrób nabojów), z wyłączeniem niezapalnych preparatów wybuchowych	VII
247	Wyrób i manipulacja z niezapalnymi preparatami wybuchowymi (rozporządzenie min. z dn. 19 maja 1899 r. Dz. U. P. Nr. 96) wraz z ewentualnym wyrobem nabojów	III
248 (255a)	Wyrób i manipulacja z podpałkami i lontami do amunicji działowej oraz wyrób sznurów i taśm strzelniczych	V
	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla wszystkich przedsiębiorstw grupy VII d: Kierowanie robotami z troskliwością i oględnością właściwą zakładom wojskowym tego rodzaju.	VI
249 (256)	e) Towary zapalne. Wyrób zapatek z wyłączeniem maszynowej obróbki drzewa	III
250	f) Odpadki i nawóz szluczny. Mielenie kości oraz ekstrakcja tłuszczu z kości, jako samostatne przedsiębiorstwo	V
251 (259)	Wyrób kleju i żelatyny	VII
252 (260)	Przedsiębiorstwa używające motorów	III
	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	
253 (261)	Wyrób spodium i nawozu sztucznego	VII
254 (262)	Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
255	Przemysł rakarski	X
	G R U P A VII.	
	Materiały do ogrzewania i oświetlania, oleje, urządzenia elektryczne.	
256 (263)	a) materiały do ogrzewania i oświetlania. Wyrób brykietów	IX
257 (263a)	Wyrób węgla tłoczonych do celów elektrotechnicznych	VII
	Zakłady topienia tłuszczu i łoju, wyrób margaryny i masła sztucznego	
258 (264)	Przedsiębiorstwa używające motorów lub kotłów parowych	VII
259 (265)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów lub kotłów parowych	IV
260 (265a)	Wyrób żarówek (siatek żarowych)	II
	Lejarnie świec	
261 (266)	Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
262 (267)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	II
263 (268)	Wyrób gazu świetlnego (wraz z instalacją, jednak z wyłączeniem robót ziemnych)	V
	Znamię mniejszego, względnie większego niebezpieczeństwa: Mniejszy lub większy zakres robót instalacyjnych.	
	Rafinerie oleju i wosku ziemnego i olejów mineralnych oraz wyrób cerezyny i parafiny	VII
264		

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
265 (270)	Wyrób mydła:	V
266 (271)	Przedsiębiorstwa używające motorów	II
267 (272)	Wyrób stearyny i gliceryny Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie przyrządów do ekstrakcji i destylacji kwasu tłuszczowego i gliceryny.	V
268 (273)	Woskownie (przerabianie wosku pszczelnego), jako samoistne przedsiębiorstwa:	II
269 (274)	Przedsiębiorstwa używające motorów	I
270 (274a)	Zakłady wyrobu gazu wodnego nasilonego węglanem lub nie (wraz z instalacją, jednak z wyłączeniem robót ziemnych)	IV
271	b) Oleje i tłuszcze.	VII
272	Wyrób olejów roślinnych (samoistne przedsiębiorstwa): Przedsiębiorstwa używające motorów	III
273 (279)	Wyrób artykułów perfumeryjnych:	II
274 (280)	Przedsiębiorstwa używające motorów	I
275	Wyrób wazeliny oraz płynnych i stałych smarów (bez destylacji surowców): Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
276	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	II
277 ¹⁾ (286)	c) Elektryczne oświetlenie i przenoszenie siły. Przedsiębiorstwo oświetlenia elektrycznego i przenoszenia siły łącznie z należąca do tego instalacją przewodów elektr. Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Niewielki zakres robót instalacyjnych. Znamię większego niebezpieczeństwa: Większy zakres robót instalacyjnych; używanie prądów o wysokim napięciu.	VII
278	Przemysł tkacki. a) Jedwab.	A
279 (291)	Wyrób wstążek i nici jedwabnych łącznie z apretur	B
280 (292)	Wyrób towarów jedwabnych i aksamiitnych: Przedsiębiorstwa używające motorów	A
281	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	IV
282	b) Wełna owcza i inne włosy zwierzęce.	IV
283 (298)	Wyrób sukna filcowego (przędzenie, tkanie, apretura), wyrób pilśni, filcu oraz wyrób obuwia filcowego	VI
284	Wyrób korów, derek i lodenu (halliny) Sortowanie, przyrządzanie, przędzenie i tkanie włosów zwierzęcych z wyłączeniem wełny owczej	VI

G R U P A I X.

Przemysł tkacki.

a) Jedwab.

Wyrób wstążek i nici jedwabnych łącznie z apretur
Wyrób towarów jedwabnych i aksamiitnych:
Przedsiębiorstwa używające motorów
Przedsiębiorstwa nie używające motorów

b) Wełna owcza i inne włosy zwierzęce.

Wyrób sukna filcowego (przędzenie, tkanie, apretura), wyrób pilśni, filcu oraz wyrób obuwia filcowego
Wyrób korów, derek i lodenu (halliny)
Wyrób wełny sztucznej (shoddy, mungo)
Sortowanie, przyrządzanie, przędzenie i tkanie włosów zwierzęcych z wyłączeniem wełny owczej

¹⁾ Ob. tytuł 277 a, str. 103, § 3.

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niepełni- czystwa
285 (301)	Przędzalnie wełny owczej:	III
286 (301a)	Inne przędzalnie wełny owczej dzenie, tkanie, apretura):	V
287	Przedsiębiorstwa używające motorów	III
288	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	B
289 (303)	Tkanie towarów wełnianych (przedsiębiorstwa bez przędzenia i apretury):	I
290 (304)	Przedsiębiorstwa używające motorów	A
291 (306)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	II
292 (307)	Wyrób kobierców i obić meblowych: Przedsiębiorstwa używające motorów	B
293 (309)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	I
294 (310)	Tkanie chustek i szalów: Przedsiębiorstwa używające motorów	A
	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	
	c) Len, konopie, juta i t. d.	
	Międlarnie lnu i konopi (międlenie i czesanie), jako samoistne przedsiębiorstwa:	
295	Przedsiębiorstwa używające motorów	VII
296	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	I

297	Przędzalnie przędzy z lnu i kłaków, jako samoistne przedsiębiorstwa:	III
298	Przedsiębiorstwa używające motorów	I
	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	
	Przędzalnie włókien roślinnych prócz lnu, bawełny i juty i wyrób towarów powrotnicznych, jako samoistne przedsiębiorstwa:	VI
299	Przedsiębiorstwa używające motorów	II
300	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	
	Przędzenie, tkanie i apretura juty oraz wyrób towa- rów jutowych:	IV
301	Przedsiębiorstwa używające motorów	I
302	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	
	Tkanie lnu:	
303 (317)	Przedsiębiorstwa używające motorów	I
304 (318)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	A
	Przedsiębiorstwa tkania i wyplatania włókien roślin- nych prócz lnu, bawełny i juty, jako samoistne przed- siębiorstwa:	
305	Przedsiębiorstwa używające motorów	III
306	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	B
307 (318c)	Wyrób towarów asbestowych	IV
	d) Bawełna i półwełna.	
	Tkanie tasiemek:	
308 (319)	Przedsiębiorstwa używające motorów	B
309 (320)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	A

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria przedsiębiorstwa
310	Gręplarnie bawełny i juty, jako samoistne przedsiębiorstwa:	XII
311 (322)	Przędzalnie bawełny Tkanie towarów bawełnianych (przedsiębiorstwa bez przędzalni i apretury):	V
312 (323)	Przedsiębiorstwa używające motorów	I
313 (324)	„ nie używające motorów	A
314 (325)	Wyrób towarów bawełnianych i półwełnianych (przędzenie, tkanie, apretura)	III
315	Wyrób nici, bawełny do pończoch i knotów	II
316	Wyrób waty	X
317 (300)	e) Apretura, blicharnie, farbiarnie, drukarnie.	IV
318 (331)	Zakłady apretury łącznie z pomocniczą blicharnią, farbiarnią i drukarnią: „ Przedsiębiorstwa używające motorów „ nie używające motorów	I
319 (332)	Blicharnie, jako samoistne przedsiębiorstwa:	II
320 (333)	Przedsiębiorstwa używające motorów	V
321 (334)	Blicharnie przędzy lnianej Inne blicharnie łącznie z apreturą	II
322 (335)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów Farbiarnie jako samoistne przedsiębiorstwa: Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
323 (336)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	I
324 (337)	Drukarnie (łącznie z pomocniczą blicharnią, farbiarnią, apreturą):	IV
325 (338)	Przedsiębiorstwa używające motorów	I
326 (339)	„ nie używające motorów	IV
327 (340)	Zakłady karbonizowania i odłuszczenia wełny (pralnie wełny) Maglownie (maglownie skrzynkowe, kalandry) jako samoistne przedsiębiorstwa	VII
328 (341)	Folusze, jako samoistne przedsiębiorstwa	III
329 (341a)	Wyrób ceraty, linoleum, płótna skórzanego oraz tkanin nie- przemakalnych (z wyłączeniem tkalni)	IV
330 (342)	f) Towary dziane, koronkowe, haczkowane, haftowane i pończoszkowe.	A
331 (343)	Wyrób kwiatów i listci sztucznych	B
332 (344)	Sznurow, paciorków i t. p.): Przedsiębiorstwa używające motorów	A
333 (345)	„ nie używające motorów	A
334 (346)	Wyrób koronek i bobinetów: Przedsiębiorstwa używające motorów	II
335 (347)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	A
336 (348)	Hafojarnie: Przedsiębiorstwa używające motorów	B
	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	A
	Wyrób towarów dzianych i pończoszkowych (bez przędzalni):	

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
337* (349)	Przedsiębiorstwa używające motorów	B
338 (350)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów Wyrób guzików nitczanych i do bielizny:	A
339 (354)	Przedsiębiorstwa używające motorów	B
340 (355)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	A
GRUPA X.		
a) Fabrykacja papieru i masy papierowej.		
341 (356)	Wyrób cellulazy	VIII
342 (357)	Wyrób drzewnika (szlifierne drzewa) i masy drzewnej Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Ograniczone używanie maszyn do tarcia drzewa	VIII
343 (358)	Fabryki papieru i masy papierowej.	VI
344 (359)	Papiernie (ręczny wyrób papieru bez maszyn do papieru lub do masy papierowej przy użyciu tylko holendrów i wiadra)	IV
b) obrabianie papieru z wyłączeniem fabrykacji papieru.		
345 (361)	Introligatornie:	I
346 (362)	Przedsiębiorstwa używające motorów Przedsiębiorstwa nie używające motorów	B
Wyrób papieru kolorowanego i papieru glacé oraz wyrób papierów fotograficznych:		
347 (365)	Przedsiębiorstwa używające motorów	V
348 (366)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów Wyrób towarów kartonowych:	I
349 (367)	Przedsiębiorstwa używające motorów Znamię mniejszego, względnie większego niebezpieczeństwa: Mniejsze lub szersze zastosowanie pras, wykrawarek, wy- bijatek i t. p. i maszyn do krajania.	V
350 (368)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów Konfekcja papieru (łącznie z pomocniczym wyrobem kartonów):	II
351 (368a)	Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
352 (368b)	nie używające motorów	I
353 (369)	Konfekcja papieru cygarowego (łącznie z pomocniczym wy- robem kartonów) Wyrób torebek papierowych:	III
354 (373)	Przedsiębiorstwa używające motorów	II
355 (374)	nie używające motorów	B
356 (374a)	Fabryki cygarniczek papierowych	I
c) Fabryki skóry i surogatów skóry.		
357 (377)	Wyrób skóry sztucznej	IV
358 (378)	Wyrób skóry (garbarnie)	VI
359 (379)	Folusze do skór	IV
360 (379a)	Białoskórnictwo i ircharnie	IV

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
361 (380)	Farbiarnie, lakiernie i zakłady przyrządzania garbowania skór, jako samoistne przedsiębiorstwa: Przedsiębiorstwa używające motorów: Znamię większego niebezpieczeństwa: Szerokie zastosowanie maszyn.	III
362 (381)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	II
363 (382)	Stępy i młyny garbników jako samoistne przedsiębiorstwa. Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie otwartych maszyn do darcia i krajania garbników.	IX
364 (384)	d) Wyroby ze skóry i surogatów skóry. Wyrób towarów rymarskich i siodlarskich:	III
365 (384)	Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	B.
366 (386)	"Wyrób towarów kaletniczycych i towarów drobiazgowycych skórzanycych:	I
367 (387)	Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	B
368 (389)	e) Towary gumowe i gutaperkowe. Wyrób i naprawa towarów gumowych i gutaperkowych: Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
369 (390)	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	I
370 (391)	Fabryki towarów gumowych tkanycych:	I
371 (392)	Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	B
G R U P A X I.		
Materiały drewniane i snycerskie.		
a) Obrabianie drzewa.		
372 (394)	Tartaki pojedynczej konstrukcji (o jednym gatrze), nie używające pił okrągłych	IX
373 (395)	Tartaki pojedynczej konstrukcji (o jednym gatrze) używające pił okrągłych	XII
374 (396)	Inne tartaki Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 373 i 374: Używanie podwójnych okrągłych pił do obrabiania i autometryczne doprowadzanie drzewa.	X
375 (397)	Tartaki, połączone ze ścinaniem i transportem drzewa, wykonywaniem w sposób przemysłowo-handlowy	XI
376	Ścinanie i transport drzewa, także w połączeniu z wyrobem drzewa opałowego, kłocowego, kopalnianego oraz ze składami drzewa, wykonywane w sposób przemysłowo-handlowy	XII
377	Ścinanie i transport drzewa wraz ze składami oraz ręcznym wyrobem progów (podkładów) kolejowych, budulca, stu-pów telegraficznych i t. p. ciężkich artykułów, wykonywane w sposób przemysłowo-handlowy.	XI

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
378	Wyrób progów (podkładów) kolejowych, buduleca, słupów telegraficznych i t. p. ciężkich artykułów z transportem i składami bez ścinania drzewa i bez użycia motorów, wykonywany w sposób przemysłowo-handlowy Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Wyrób artykułów drobniejszych; wyrób poza obrębem lasu. Tokarnie, sycernie, wyrób lasek: Przedsiębiorstwa używające motorów: Używające pił okrągłych Nie używające pił okrągłych Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 379 i 380: Mniejsze zastosowanie maszyn. Przedsiębiorstwa nie używające motorów Przyrządanie drzewa tokarskiego, wyrób beczek sztyftów (kołków), modeli, stor i żaluzji: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów " Wyrób drewnien szrotkarskich, klepek, den i czopów do beczek, listew drażonych do wyrobu ram, gonfów: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów " Wyrób oblogów (fournirów), kopyt i obcasów oraz towarów drobiazgowych i galanteryjnych:	IX VI III II VIII IV XII IV

386	Przedsiębiorstwa używające motorów	IX
387	nie używające motorów " Wyrób deszczurek posadzkowych, także z układaniem posadzek:	II
388	Przedsiębiorstwa używające motorów	X
389	nie używające motorów	IV
: 90	" Wyrób pak przy użyciu motorów, jako samoistne przedsiębiorstwo	XI
391	Wyrób pudełek i pudłeczek, opraw zegarowych, szkatulek, skrzynek do aparatów fotograficznych i t. p. drobnych precyzyjnych robót przy użyciu motorów, jako samoistne przedsiębiorstwo Wyrób wełny drewnianej, jako samoistne przedsiębiorstwo: Przedsiębiorstwa używające maszyn do rozdrabniania drzewa nie używające maszyn do rozdrabn. drzewa Zakłady impregnowania drzewa Wyrób korków Wyrób towarów z giętego drzewa Przedsiębiorstwa wyrobu wyłącznie urządzeń mieszkalniowych (dla robót stolarskich, tapicerskich, rzeźbiarskich, pozłotniczych i t. d.): Przedsiębiorstwa używające motorów Znamię większego niebezpieczeństwa: Większy zakres obrabiania drzewa maszynami. Przedsiębiorstwa nie używające motorów Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 397 i 398: Większy rozmiar robót tapicerskich, rzeźbiarskich, pozłot-	VII X V IX I V VI III

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpieczeństwa
399 (421)	nicznych i t. p. (wyrób przeważnie urządzeń luksusowych). Fabryki ram i listew złożonych	IV
400	Znamię mniejszego, względnie większego niebezpieczeństwa: Mniejszy lub większy zakres obrabiania drzewa maszynami.	VII
401	Stołarnie o sile motoru do jednego HP także z robotami na budowlach Stołarnie, używające motorów o sile ponad 1 HP przy zupełnem oddzieleniu maszynowego obrabiania drzewa od ręcznego, w których przypada na maszynowe obrabianie drzewa najwyższej 15% sumy wypłaconych zarobków, także z robotami na budowlach	VIII
144	Tytuł 401 ma zastosowanie, tylko pod następującymi warunkami: Pełne oddzielenie pracowni i wejść do obydwu działów przedsiębiorstwa, zakaz wstępu do hali maszynowej robotnikom stolarni ręcznego, utrzymywanie osobnych list płacy dla obu działów przedsiębiorstwa. Zarobki robotników zatrudnionych przy transporcie materiałów do hali maszynowej i z hali maszynowej, należy zaliczać do działu maszynowego obrabiania drzewa.	
Znamię mniejszego, względnie większego niebezpieczeństwa: Mniejszy lub większy zakres obrabiania drzewa maszynami. Normalny zakres obrabiania drzewa maszynami należy		
402	przyjąć wówczas, jeżeli około 10% sumy zarobków przypada na obrabianie drzewa maszynami. Inne stolarnie używające motorów także z robotami na budowlach	X
403 (426)	Znamię mniejszego, względnie większego niebezpieczeństwa: Mniejszy, wzgl. większy zakres obrabiania drzewa maszynami, przyczem normalny zakres obrabiania maszynami należy przyjąć wówczas, jeżeli 20 do 25% sumy zarobków przypada na obrabianie drzewa maszynami. Stołarnie nie używające motorów z wyłączeniem robót na budowlach	III
145	Zakłady kołodziejskie oraz wyrób składowych części wozów: Przedsiębiorstwa używające motorów: przy użyciu heblarek i pił okrągłych bez użycia heblarek i pił okrągłych Przedsiębiorstwa nie używające motorów	IX VI IV
407 (429)	Wyrób drewnian na zapalki: Przedsiębiorstwa używające motorów Znamię mniejszego niebezpieczeństwa we wszystkich przedsiębiorstwach Grupy XI a: Używanie złobliarek o zabezpieczonych głowach. Znamię większego niebezpieczeństwa dla wszystkich przedsiębiorstw Grupy XI a: Używanie maszyn o graniastych osadach nożów.	IX

408 (431)	b) Wyrób towarów koszykarskich i szczotek. Szczotkarnie (z wyłączeniem wyrobu drewnianych szczotkarskich) Koszykarnie	I
409 (432)		B
410 (435)	c) Wyroby z rogu i morskiej pianki i t. d. Wyrób towarów z rogu, kości słoniowej, galalitu itp.: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów " Fabryki guzików rogowych, z perłowej masy i t. p. Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów " Wyroby z morskiej pianki i bursztynu: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów "	III
411 (436)		B
412 (437)		II
413 (438)		B
414 (439)		I
415 (440)	B	
416	Środki żywności i tytoń. Piekarnie i wyrób ciast: Przedsiębiorstwa używające motorów Znamię większego niebezpieczeństwa: Wyrób towarów z ciasta	VI

GRUPA XII.

417	Środki żywności roślinne i zwierzęce. (alberty i t. p.), szersze zastosowanie maszyn do mieszania, ugniatania, krajania i wałkowania ciasta. Przedsiębiorstwa nie używające motorów Wyrób czekolady i kandyzów Wyrób konserw (z wyłączeniem wyrobu puszek): Konserwy roślinne Konserwy mięsne Rzeźnie Przemysł rzeźniczy wraz z wyrobem wędlin i wyro- bem kiełbas: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów " Wylęgarnie drobin i tuczenie jako samoistne przedsiębiorstwo Rybołówstwo na rzekach, jeziorach, stawach, jako samoistne przedsiębiorstwo Suszenie i tłoczenie owoców i jarzyn, mielenie ko- rzeni, jako samoistne przedsiębiorstwa: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów " Sadownictwo, jako samoistne przedsiębiorstwo Ogrodnictwo, jako samoistne przedsiębiorstwo: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów " Zakłady palenia kawy jako samoistne przedsiębior- stwa używające motorów nie używające motorów " Wyrób surogatów kawy (fabryki cykorii i kawy figowej):	III
418 (442)		III
419 (443)		IV
420 (444)		III
421 (446a)		V
422 (446)		VIII
423		V
424		I
425		VI
426		VI
427	I	
428	V	
429	III	
430	I	
431 (450)	I	
432 (451)	B	

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
433 (452)	Przedsiębiorstwa używające motorów	III
434 (453)	nie używające motorów	I
435	"Mleczarnie (przerabianie mleka na nabiałowe prze- twory), jako samoistne przedsiębiorstwo:	IV
436	Przedsiębiorstwa używające motorów	II
	nie używające motorów	
437 (457)	Znamię "mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 435 i 436:	VI
438	Nie używanie własnego wozu; nieużywanie flaszekszklianych. Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie przeważnie własnego zaprzęgu.	VII
439 (458)	Fabryki cukru surowego	II
440 (459)	Rafinerje cukru także w połączeniu z fabrykacją cukru surow.	VII
441 (462)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Fabrykacja cukru surow. Wyrób musztardy	II
442	Wyrób dekstryny, krochmalu, sago i surrogatów gumy	
443	Wyrób towarów cukrowych	IV
	b) Napoje.	
	Gorzelnie (wyrób i rafinowanie spirytusu, wyrób drożdży spirytusowych i prasowanych)	VI
	Wyrób wódek, likierów i esencji, jako samoistne przedsiębiorstwo:	
	Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
444	Przedsiębiorstwa nie używające motorów	III
445	Browary wraz z należącymi do nich słodowniami i wyrobem drożdży:	VII
446	Przedsiębiorstwa używające motorów	V
447	nie używające motorów	V
448	"Słodownie, jako samoistne przedsiębiorstwa	II
449 (467)	Suszarnie chmielu jako samoistne przedsiębiorstwa Wyzytkiwanie lodu rzecznego, stawowego i t. p., jako samo- istne przedsiębiorstwo	X
450 (471)	Wyrób lodu sztucznego i chłodzarnie:	IX
451	Przedsiębiorstwa używające motorów	VII
	nie używające motorów	
452 (462)	"Wyrób octu:	V
453 (469)	Przedsiębiorstwa używające motorów	IV
454 (469b)	nie używające motorów	I
455 (469c)	Hotele, oberże, pensjonaty	I
456	Zakłady lecznicze (z pensjonatem dla gości)	A
457	Kawiarnie i cukiernie	B
458 (475)	Restauracje	IV
459 (476)	Napędzanie i wysyłka wód mineralnych i termicznych, także wyrób sztucznych wód mineralnych	IV
460 (477)	Wyrób drożdży prasowanych i płuczkiarnie drożdży piwnych, jako samoistne przedsiębiorstwo	IX
461	Wyrób wody sodowej i limoniadek: Przedsiębiorstwa używające motorów	VII
	nie używające motorów	

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
462 463	Wyrób win sztucznych i owocowych, miodu pitnego i soków, jako samoistne przedsiębiorstwo: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	IV III
464 (481)	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa przy tytułach 458 do 463: Nieużywanie własnych zaprzęgów. Zakłady wodociągowe (bez zakładania rur i instalacji)	V
465	c) Tytoń. Wyroby tytoniowe: Przedsiębiorstwa używające motorów	B
466	Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie maszyn do obróbki drzewa. Przedsiębiorstwa nie używające motorów	A
G R U P A XIII.		
Odzież i czyszczenie.		
a) Odzież.		
467 (484) 468 (485)	Wyrób rękawiczek: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	B A

469 (486)	Wyrób fasonów (piśniowych szturopów) kapeluszyowych wraz z ewentualnem przyrządaniem ich na kapelusze Przyrządanie kapeluszy i wyrób czapek, fezów i t. p.	II I
470 (487) 471 (487a)	Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	A A
472 (488) 473 (489)	Wyrób i naprawa odzieży: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	B A A
474 475	Kuśnierstwo: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	B A A
476 (492) 477 (493)	Wyrób gorsetów: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	B A A
478 (494) 479 (495)	Wyrób i naprawa obuwi: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	II B B
480	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 478 i 479: Nie używanie wykrawarek, wybijarek i t. p. Wyrób i naprawa parasoli (bez fabrykacji drutu i lasek)	B B A
481 (496) 482 (497)	Fabryki kapeluszy używające motorów nie używające motorów	B A
483 (498) 484 (499)	Fabryki bielizny: Przedsiębiorstwa używające motorów nie używające motorów	I B B
	Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 483 i 484:	

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
485	Istnienie odpowiednich urządzeń ochronnych przy maszynach do prasowania (glansowania) i wyciskania. Szwalnie bielizny rękodzielnicze bez użycia motorów	A
486 (500)	b) Czyszczenie. Zakłady kąpielowe	IV
487 (501)	Zakłady czyszczenia pierza pościelowego	IV
488 (502)	Pralnie chemiczne	IV
489	Sortowanie piór oraz czyszczenie, farbowanie i wyrób piór ozdobnych	I
490 (504)	Zakłady trzepania i przechowywania kobierców, mebli	III
491 (505)	Zakłady prania i prasowania bielizny:	VI
492	Przedsiębiorstwa używające motorów	II
493 (505a)	nie używające motorów	IV
494	Pralnia bielizny przy użyciu motorów bez maszyn do prasow. Fryzjermie, golarnie, perukarnie, salon de beauté, manicure, operatorzy odcisków, cyrulicy i t. p.	B
495	Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie urządzeń motorycznych	A
	Zakłady techniczno-dentystyczne	A

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
496 (506)	Pogłębianie (bagrowanie): Na sucho (ładowe)	VII
497 (507)	Podwodne	VIII
498 (508)	Przedsiębiorstwa wiertnicze, jako samoistne przedsiębiorstwa. Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Przedsiębioranie tylko robót ręcznych.	X
499 (509)	Pogłębianie szybów jako samoistne przedsiębiorstwa	XII
500 (510)	Budowa mostów jako samoistne przedsiębiorstwa z wyłączeniem montowania żelaznych mostów	X
501 (511)	Budowa kanałów (kanały drogowe i t. p.) Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Wykonywanie robót w niewielkiej głębokości, o ile nie stosuje się rozsądania i o ile materiału skopanego nie odwozi się kolejkami.	VIII
502 (512)	Znamię większego niebezpieczeństwa: Wykonywanie robót w większej głębokości, o ile istotnemu niebezpieczeństwu zasypania nie da się zapobiec; stosowanie rozsądania w większym zakresie; roboty w celu kopania materiału, wykonywane w podobny sposób, jak przy wydobywaniu kamieni w łomach; roboty podziemne.	VIII
503 (513)	Roboty około tam i roboty ziemne w ogólności Znamię mniejszego względnie większego niebezpieczeństwa: Jak przy budowie kanałów. Roboty demolacyjne, jako samoistne przedsiębiorstwa	XII

Budowla i budowy.**a) Przedsiębiorstwa budownicze.**

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria niebezpie- czeństwa
504 (514) 505	Roboty drenarskie, jako samoistne przedsiębiorstwa Budowa i rekonstrukcja kolei żelaznych (wszelkie roboty, z wy- łączeniem tylko dobywania kamieni z łomów poza trasą oraz dowozu kamieni na trasę) Znamię mniejszego niebezpieczeństwa: Niewielka głębokość cięć i niskie waly; z wykluczeniem rozsadzania; transport ręczny lub dwukołowym wózkami.	III X
506 (516)	Znamię większego niebezpieczeństwa: Budowy kunstzowne, a szczególnie stawianie murów z kamieni nie ociosanych oraz roboty przy budowie tunelów.	
507 (518) 508 (519)	Montowanie i demontowanie konstrukcji żelaznych, mostów żelaznych, ciężkich maszyn i aparatów, jako samoistne przedsiębiorstwa Budownictwo ładowe Budowa dróg bez kamieniołomów i wydobywania szutru Naprawa i utrzymanie dróg z wyłączeniem kamienio- łomów i wydobywania szutru:	XII VIII VII
509 510	Przy użyciu walców Bez użycia walców	VI V
511 512 (522)	Budownictwo wodne (roboty regulac, budowa jazów, szluz, budowle do ochrony brzegów, pogłębianie i t. p.); Na Wisle (od Krakowa w dół) i Dniestrze (od Halicza w dół). Na rzekach	VIII VII
513 (522a)	Na potokach Znamię mniejszego niebezpieczeństwa dla tytułów 511 do 513: Nie używanie bagrów i kolejek; roboty w miękkim gruncie bez niebezpieczeństwa zasypania i bez stawiania murów wielkich rozmiarów.	VI
514 (524a)	Budowa dróg wodnych (kanałów splawnych)	VIII
515 (525) 516 (526) 517 (527) 518 (530) 519 (531)	b) Przemysł budowlany. Studniarze Pokrywacze dachów Murarze Ciesle, używający maszyn do obrabiania drzewa Ciesle, nie używający motorów	XII XII VIII XI X
520 521 522	c) Przemysł pomocniczy w budownictwie (roboty warsztatowe i na budowlach). Lakiernicy Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie motorów. Malarze sztyftów i napisów Pozłotnicy Znamię mniejszego, względnie większego niebezpieczeństwa dla tytułów 521 i 522: Mniejszy, względnie większy roz- miar robót budowlanych.	VI I I
523 524 525	Szklarze Znamię większego niebezpieczeństwa: Używanie motorów. Slusarze, nie używający motorów Blacharze, nie używający motorów	III V VIII

Tytuł	Nazwa przedsiębiorstwa	Kategoria ubezpieczeniowa
553	Biura podrózne, pośrednictwa pracy, informacyjne i t. p.	A
554	Biura architektów, inżynierów i geometrów, zajmujących się wyłącznie sporządzaniem planów i kosztorysów oraz dokonywaniem pomiarów	B
555	Domy handlowe:	I
556	Nie mające własnych magazynów towarowych Mające własne magazyny towarowe	III
557	Zakłady naukowe z wyłączeniem szkół fachowych, które zaliczyć należy według tytułów, obejmujących rodzaj robót nauczanych:	I
558	Połączone z pensjonatem Nie połączone z pensjonatem	A

DODATEK II.

**Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej
w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Mi-
nistrem Przemysłu i Handlu**

z dnia 28 maja 1923 r.

**w przedmiocie siedziby oraz organizacji Sądów
Rozjemczych dla Zakładu ubezpieczenia od wy-
padków we Lwowie.**

(D. U. R. P. Nr. 94. poz. 749).

Na mocy § 38 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. z 1888 r. Nr. 1) w brzmieniu ustanowionem art. 22 ustawy z dnia 7 lipca 1921 roku w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustaw austriackich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących na terytorjum b. zaboru austriackiego, oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków na terytorjum przyłączone do Polski a należące poprzednio do Królestwa Węgierskiego (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413) zarządza się, po wysłuchaniu opinii Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie, co następuje:

§ 1. Dla zakładu ubezpieczenia od wypadków, istniejącego na mocy ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. Nr. 1 z 1888 r.) w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 7 lipca 1921 roku

(Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413), utworzone będą Sądy Rozjemcze w siedzibach władz administracyjnych II instancji.

Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oznacza, po wysłuchaniu opinii Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie, termin utworzenia Sądów Rozjemczych w poszczególnych siedzibach władz administracyjnych II instancji, oraz oznacza, który z istniejących już Sądów Rozjemczych jest właściwym w znaczeniu rozporządzenia niniejszego dla tych okręgów władz administracyjnych II instancji, które nie mają jeszcze własnych Sądów Rozjemczych.

§ 2. Sąd Rozjemczy składa się z przewodniczącego, czterech asesorów i odpowiedniej ilości zastępców. Żaden z członków Sądu Rozjemczego nie może należeć do Zarządu Zakładu ubezpieczenia od wypadków ani też pozostawać w służbie tegoż Zakładu.

Przewodniczącego i jego zastępcę, obu z grona sędziów, mianuje na czas nieoznaczony Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

Dwóch asesorów, jakoteż ich zastępców, którzy wszyscy posiadać powinni wykształcenie techniczne, powołuje do Sądu Rozjemczego Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu na czas równy okresowi urzędowania asesorów z wyborów.

Jednego asesora i jego zastępców wybierają

właściciele przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia; jednego asesora i jego zastępców wybierają ubezpieczeni.

§ 3. Asesorowie z wyborów oraz ich zastępcy wybierani będą w sposób przepisany w statucie Zakładu ubezpieczenia, jednocześnie z wyborem do Zarządu i na ten sam okres urzędowania co i Zarząd.

§ 4. Członkowie Sądu Rozjemczego mają prawo do zwrotu wydatków w gotówce, poniesionych w związku ze sprawowaniem urzędu. Asesor wybrany przez ubezpieczonych i jego zastępcy pobierają nadto wynagrodzenie za każdorazową czynność.

Wysokość wynagrodzenia oznaczy, po wysłuchaniu opinii Zakładu ubezpieczenia, władza administracyjna II-ej instancji, w której okręgu Sąd Rozjemczy ma siedzibę.

§ 5. Ukonstytuowanie Sądu Rozjemczego należy do przewodniczącego, którego kompetentna podług siedziby władza administracyjna II-giej instancji, zawiadamia o członkach mianowanych i wybranych.

Asesorowie Sądu Rozjemczego i ich zastępcy winni przed objęciem urzędu złożyć w ręce przewodniczącego przyrzeczenie, że urząd swój sprawować będą sumiennie i bezstronnie. Przewodniczący i jego zastępca związani są w wykonywaniu urzędu złożoną przysięgą sędziowską.

§ 6. Sąd Rozjemczy odbywa posiedzenia jawne i niejawne.

Do wydania jakiegokolwiek uchwały potrzebną jest obecność przewodniczącego i czterech asesorów lub ich zastępców oraz protokulanta.

§ 7. Kompetentna, podług siedziby, władza administracyjna II instancji może na wniosek przewodniczącego Sądu uznać za pozbawionych urzędu tych członków Sądu Rozjemczego, którzy bez dostatecznego usprawiedliwienia zaniedbują trwale obowiązki swego urzędu.

W przypadku tym, lub jeżeli z innej przyczyny miejsce zostanie opróżnione, przewodniczący winien postarać się o uzupełnienie składu Sądu Rozjemczego.

Osoby, powołane do Sądu Rozjemczego dla uzupełnienia jego składu, pozostają w urzędowaniu tak długo, jak długo miał trwać okres urzędowania członka, którego zastąpiły.

§ 8. Członkowie Sądu Rozjemczego są wykluczeni od wszelkiego współdziałania w sprawach spornych, dotyczących się ich samych, ich żon lub osób, z którymi są w linii prostej spokrewnieni lub spowinowaceni, albo przez adopcję połączeni, albo z którymi w linii pobocznej, aż do 4-go stopnia, są spokrewnieni lub aż do 2-go stopnia spowinowaceni.

Nadto strona może wyłączyć członków Sądu Rozjemczego przed rozpoczęciem rozprawy, gdy zachodzą okoliczności wymienione w ustępie I, oraz gdy zachodzą inne przyczyny, które mogą podać w wątpliwość bezstronność tego, kto ma być wyłączony.

Jeżeli członek Sądu Rozjemczego nie uzna słuszności wniosku o wyłączenie, Sąd Rozjemczy orzeka ostatecznie o wyłączeniu na posiedzeniu niejawnym z wyłączeniem członka, który ma być uchylony, z przybraniem zaś jego zastępcy.

§ 9. Sąd Rozjemczy jest wyłącznie właściwy do orzekania o roszczeniach do wynagrodzenia szkody, podniesionych przeciw Zakładowi Ubezpieczenia, a przez Zakład Ubezpieczenia nieuznanych. Do właściwości Sądu Rozjemczego należy też rozstrzyganie tych sporów między Zakładem Ubezpieczenia a Kasami Brackimi, które powstały na tle postanowień § 14 ustawy z dnia 30/XII 1917 (austr. Dz. Ust. Nr. 523).

Uszkodzony, jakoteż krewni wstępni i zstępni, oraz osoby, wymienione w § 7 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 1 z 1883 r.) w brzmieniu, ustalonem ustawą z dnia 21 sierpnia 1917 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 363), mogą według własnego wyboru wnieść skargę albo do Sądu Rozjemczego, w którego okręgu zaszedł wypadek, albo też do Sądu Rozjemczego, w którego okręgu wnoszący skargę stale mieszka.

§ 10. Roszczenia o odszkodowanie przeciw Zakładowi Ubezpieczenia wytaczać należy przed Sąd Rozjemczy w drodze skargi w terminie do 1 roku od daty doręczenia podnoszącemu roszczenia rezolucji Zakładu Ubezpieczenia, którą przyznano wynagrodzenie szkody, albo odrzucano lub umniejszono roszczenie do wynagro-

dzenia, albo też cofnięto wyznaczoną rentę, a to pod rygorem utraty prawa do wniesienia skargi.

Roszczenia Kasy Brackiej przeciw Zakładowi Ubezpieczenia wnosić należy w terminie prekluzyjnym 1 roku od dnia płatności roszczenia.

§ 11. W skardze podać należy treściwie stan faktyczny, na którym opiera się roszczenie, i wymienić środki dowodowe, którymi będzie się uzasadniało roszczenie. Dokumenty dowodowe załączyć należy w oryginale lub w odpisie.

Skargę można wnosić pisemnie w dwóch egzemplarzach lub ustnie do protokołu u przewodniczącego Sądu Rozjemczego.

Przewodniczący winien niezwłocznie zarządzić potrzebne ewentualnie uzupełnienia skargi.

§ 12. Przewodniczący Sądu rozjemczego zarządza, by jeden egzemplarz skargi lub odpis skargi protokolarnej, jakoteż odpisy załączników do skargi doręczono pozwanemu z poleceniem, aby w terminie wyznaczonym na dzień kalendarzowy wniósł swoje zarzuty pisemnie. Termin może być z powodów zasługujących na uwzględnienie przez przewodniczącego przedłużony.

W razie przedłożenia przez stronę zarzutów przewodniczący zarządza, aby jeden egzemplarz zarzutów doręczono powodowi.

§ 13. Gdy zarzuty zostaną wniesione, lub gdy termin do ich wniesienia bezskutecznie upłynie, przewodniczący wydaje z urzędu odpowiednie polecenie co do dalszej, ewentualnie potrzebnej wymiany pism, co do dostarczenia środków do-

wodowych, co do przeprowadzenia dowodów, których przeprowadzenie na rozprawie ustnej nie jest możliwe; wogóle przewodniczący wydaje wszelkie polecenia, które mogą posłużyć do najdokładniejszego zbadania prawdziwego stanu sprawy. Przewodniczący Sądu Rozjemczego ma prawo zasięgać wyjaśnień co do spraw spornych, toczących się przed Sądem Rozjemczym, u władz rządowych i gminnych, jakoteż w Zakładzie ubezpieczenia od wypadków.

§ 14. Po przeprowadzeniu postępowania wstępnego ustala Sąd Rozjemczy na posiedzeniu niejawnem, czy wniesiona skarga kwalifikuje się do rozprawy. W razie uchwały twierdzącej rozpisuje przewodniczący Sądu Rozjemczego termin do rozprawy ustnej. Jeżeli zaś Sąd Rozjemczy uchwali odrzucić skargę, jako niekwalifikującą się do rozprawy z powodu niewłaściwości Sądu Rozjemczego, albo z powodu zarzutu, podniesionego przez pozwanego, że nie zachowano terminu ustawowego do podawania skargi, wtedy terminu do rozprawy nie wyznacza się, a wyrok zapada na posiedzeniu niejawnem.

Rozprawy przed Sądem Rozjemczym przeprowadzać należy według zasad postępowania jawnego, ustnego i bezpośredniego.

§ 15. Przewodniczący Sądu Rozjemczego przedstawia sprawę na podstawie wyników postępowania wstępnego oraz kieruje ustną rozprawą dowodową.

Przewodniczący sprawuje na posiedzeniu wła-

dzę porządkową i ma prawo w razie większego uchybienia przeciw porządkowi na sali nałożyć karę pieniężną do 200.000 mk.,¹⁾ a, w razie niezapłacenia grzywny, karę aresztu do 24 godzin.

§ 16. Przewodniczący ma prawo, z zastosowaniem przepisów o postępowaniu sądowo-cywilnym, a nawet z zagrożeniem środków przymusowych, wzywać świadków i znawców, i osoby te, jakoteż strony, przesłuchiwać także pod przysięgą.

Jeżeli przesłuchanie może nastąpić tylko poza obrębem siedziby urzędowej Sądu Rozjemczego, przewodniczący Sądu Rozjemczego, ma prawo zwrócić się o przesłuchanie do Sądu właściwego.

Prawa powyższe przysługują przewodniczącemu zarówno na skutek decyzji sądu, powziętej w toku rozprawy, jak w trybie przeprowadzenia powodów przed rozprawą.

§ 17. Wyrok Sądu Rozjemczego zapada na posiedzeniu tajnem.

Do wydawania uchwały potrzebną jest obecność wszystkich członków, którzy w rozprawie uczestniczyli jako sędziowie rozjemczy.

Uchwały zapadają większością głosów.

§ 18. Sąd Rozjemczy orzeka według własnego swobodnego przekonania, odniesionego z rozprawy i zbadania przytoczonych dowodów, i nie jest krępowany prawidłami dowodowymi.

§ 19. W wyroku orzec należy dokładnie, ile

strona ma zapłacić w sprawie głównej i tytułem przynależności, tudzież, które roszczenia jako bezzasadne, zostają oddalone.

Nadto wyznaczyć należy termin, w ciągu którego nakazane świadczenie ma być uskutecznione pod groźbą egzekucji.

Termin ten wyznaczyć należy podług zachodzących okoliczności i podług słuszności, nie może on jednak przekraczać okresu 3-ch miesięcy.

§ 20. Jeżeli strona rości sobie pretensje do zwrotu kosztów, Sąd Rozjemczy winien orzec w tej mierze, a w razie przyznania kosztów oznaczyć ich wysokość.

§ 21. Wyroki Sądu Rozjemczego zawierają winny nazwiska wszystkich członków, którzy w wydaniu wyroku uczestniczyli.

Do każdego wyroku dołączyć należy motywy, w których należy skreślić treściwie stan sprawy.

Oryginał wyroku podpisać mają wszyscy sędziowie, którzy w wydaniu orzeczenia uczestniczyli. Wyrok ten zachowywać należy w aktach Sądu Rozjemczego.

§ 22. Wyrok ogłosić należy, jeżeli można ustnie, bezpośrednio po wydaniu wyroku.

Jeżeli nie można ogłosić wyroku niezwłocznie, albo jeżeli strony nie były obecne przy ogłoszeniu wyroku, doręczyć im należy odpis wyroku.

§ 23. Jeżeli strona nie zjawiła się na rozprawę, może być przeprowadzona rozprawa także w nieobecności tejże strony.

§ 24. Sąd Rozjemczy rozstrzyga także spory

¹⁾ Sto złotych

incydentalne, a w szczególności prośby o usprawiedliwienie niestawienia się w terminie.

§ 25 Przeciw wyrokowi Sądu Rozjemczego nie przysługują środki prawne.

§ 26. Do wykonania wyroku Sądu Rozjemczego albo ugody, przed Sądem Rozjemczym zawartej, powołany jest sąd właściwy dłużnika.

§ 27. O przeprowadzonej rozprawie ustnej należy spisać protokół. Tenże zawierać ma nazwiska obecnych członków Sądu Rozjemczego, stron i ich zastępców, tudzież istotne zdarzenia na posiedzeniu.

Oddzielnie spisuje się protokół posiedzeń niejawnych, w którym uwidocznic należy wynik narady i głosowania.

Każdy protokół podpisać ma przewodniczący i protokulant.

§ 28. Pisemne wygotowania wyroków, uchwał, ugód i potwierdzeń prawomocności i wykonalności podpisywane będą przez kancelarję Sądu Rozjemczego z adnotacją: „Za zgodność wygotowania“ i zaopatrzone pieczęcią Sądu Rozjemczego.

Pozostałe pisma Sądu Rozjemczego podpisywane będą przez przewodniczącego lub jego zastępcę.

§ 29. Pod względem sposobu doręczania i potwierdzania pism Sądu Rozjemczego obowiązują przepisy, dotyczące doręczenia orzeczeń sądowych.

§ 30. O ile przepisy niniejszego rozporządze-

nia nie zawierają postanowień odmiennych, Sąd Rozjemczy jest obowiązany stosować ogólne przepisy postępowania cywilnego.

§ 31. Czynności kancelaryjne Sądu Rozjemczego załatwia sąd okręgowy, w którego okręgu Sąd Rozjemczy ma swą siedzibę, w szczególności obowiązany jest odbierać podania przeznaczone dla Sądu Rozjemczego, wygotowywać zarządzenia, które Sąd Rozjemczy ma wydać na piśmie, załatwiać i nadzorować należyte doręczania uchwał i wyroków Sądu Rozjemczego i przechowywać akta Sądu Rozjemczego. On także ma wysyłać przysięgłego protokulanta na posiedzenia Sądu Rozjemczego.

Ministrowi Sprawiedliwości przysługuje prawo oznaczania wysokości kwoty ryczałtowej, jaką Sąd Rozjemczy ma płacić sądowi okręgowemu tytułem wynagrodzenia za załatwianie czynności kancelaryjnych.

§ 32. Nadzór nad Sądami Rozjemczymi Zakładów ubezpieczenia od wypadków należy do Prezesa Sądu Apelacyjnego, w którego okręgu odnośny Sąd Rozjemczy ma swą siedzibę.

Prezes może albo sam wglądać w sprawowanie czynności Sądu Rozjemczego, albo wydelegować do tego zastępcę; w celu usunięcia dostrzeżonych nieprawidłowości, o ileby usunięcie tychże przechodziło własny jego zakres działania, przedstawić ma stosowne wnioski Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 33. Koszta połączone z urządzeniem i czyn-

nościami Sądu Rozjemczego ponosić ma Zakład ubezpieczenia.

§ 34. Do chwili ukonstytuowania się Sądów Rozjemczych w poszczególnych okręgach administracyjnych oraz do chwili przeprowadzenia wyborów asesorów do sądów rozjemczych, funkcje sądów rozjemczych spełnia Sąd Rozjemczy we Lwowie; temuż sądowi należy przekazać wszystkie sprawy, dotychczas nie rozstrzygnięte przez sądy rozjemcze w Drohobyczu i Krakowie, byłego Zakładu ubezpieczenia górników w Wiedniu.

§ 35. Z dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą rozporządzenie austriackiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości z dnia 10 kwietnia 1889 r. (Dz. Ust. Nr. 47) oraz rozporządzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości i Ministerstwem Robót Publicznych z dnia 26 listopada 1914 r. (Dz. Ust. Nr. 339).

§ 36. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia.

DODATEK III.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej

z dnia 7 czerwca 1924 r.

o wprowadzeniu w życie ustawy z dn. 30 stycznia 1924 r. w przedmiocie rozciągnięcia obowiązujących na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, i cieszyńskiej części województwa śląskiego ustaw o obowiązkowym ubezpieczeniu robotników od wypadków na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogrodzkiego oraz Ziemi Wileńskiej.

(D. U. R. P. Nr. 50 poz. 512).

Na mocy art. 2 i 12 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. w przedmiocie rozciągnięcia obowiązujących na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, i cieszyńskiej części województwa śląskiego ustaw o obowiązkowym ubezpieczeniu robotników od wypadków na obszar województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogrodzkiego oraz Ziemi Wileńskiej (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148) zarządza się co następuje:

§ 1. Oznacza się na dzień 1 lipca 1924 roku termin zastosowania ustaw, wymienionych w art. 1, ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U.

R. P. Nr. 16, poz. 148) do przedsiębiorstw, znajdujących się na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogrodzkiego oraz Ziemi Wileńskiej, wymienionych niżej w punktach *a*, *b* i *c* bez względu na to, czy przedsiębiorstwa te stanowią własność osób fizycznych, osób prywatno-prawnych, czy osób prawa publicznego, z wyjątkiem kolei i kolejek żelaznych oraz gospodarstw rolnych i leśnych:

- a) do wszystkich przedsiębiorstw, używających motorów lub kotłów zamkniętych i zatrudniających przez cały rok przeciętnie ponad 5 osób;
- b) do następujących przedsiębiorstw, bez względu na to czy używają motorów lub kotłów zamkniętych, oraz bez względu na ilość osób w nich zatrudnionych: kolejki i tramwaje elektryczne, przedsiębiorstwa żeglugi parowej na rzekach i jeziorach, promy, przewozy na rzekach, holowanie statków, zakłady przeprawy pociągów, przedsiębiorstwa spławiania drzewa, przedsiębiorstwa ładowania i wyładowywania okrętów składy dźwigarów i ciężkiego żelaza, samoloty do przewozu osób lub rzeczy, kopalnie i huty oraz ich zakłady uboczne, zakłady wyrabiające materiały wybuchowe lub używające przy produkcji materiałów wybuchowych; przedsiębiorstwa budowlane, jako to: pogłębianie lądowe i podwodne, przedsiębior-

- stwa wiertnicze, jako samoistne przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa pogłębiania szybów jako samoistne przedsiębiorstwa, budowa mostów, budowa kanałów, roboty około tam, roboty demolacyjne, roboty drenarskie, budowa i rekonstrukcja kolei żelaznych, montowanie i demontowanie konstrukcji żelaznych, budownictwo lądowe, budowa dróg, budowa dróg wodnych; przemysł budowlany jako to: studniarze, pokrywacze dachów, murarze, cieśle; zawodowe straże pożarne;
- c) do wszystkich przedsiębiorstw, nie używających motorów lub kotłów zamkniętych, nieobjętych punktem *b*) niniejszego paragrafu, a zatrudniających przez cały rok przeciętnie ponad 15 osób.

Jeżeli dane przedsiębiorstwo składa się z kilku części, z których tylko pewne części podlegają obowiązkowi ubezpieczenia w myśl postanowień poprzedniego ustępu, wówczas obowiązek ubezpieczenia rozciąga się i na te części przedsiębiorstwa, które w myśl postanowień poprzedniego ustępu nie podlegałyby temu obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków, gdyby były prowadzone samoistnie.

§ 2. Przedsiębiorcy względnie zawiadowcy, kierownicy lub pełnomocnicy, istniejących już przedsiębiorstw, wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia, winni zgłosić te przedsiębiorstwa w terminie 30 dni, licząc od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, w Zakładzie ubez-

pieczenia od wypadków we Lwowie. Zgłoszenie przedsiębiorstw, wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia, uruchomionych po dniu 1 lipca 1924 r. począwszy, ma nastąpić w ciągu 14 dni od uruchomienia przedsiębiorstwa. Formularze zgłoszenia można otrzymać w Zakładzie ubezpieczenia od wypadków, od władz administracyjnych I-ej instancji oraz inspektorów pracy. Do czasu dostarczenia przez Zakład ubezpieczenia od wypadków tych formularzy, zgłoszenie winno nastąpić bez użycia przepisanych formularzy. W tym ostatnim przypadku należy podać:

- a) imię i nazwisko i adres przedsiębiorcy oraz firmę;
- b) imię, nazwisko i adres zastępcy przedsiębiorcy, uprawnionego do odbioru pism Zakładu;
- c) rodzaj przedsiębiorstwa z określeniem używanych motorów i maszyn;
- d) przeciętną liczbę i płacę wszystkich osób zatrudnionych, względnie osobno urzędników, robotników, mężczyzn, kobiet młodocianych i dzieci;
- e) przeciętną liczbę dni ruchu przedsiębiorstwa w ciągu roku.

§ 3. Władze administracyjne I-ej instancji, zgodnie z postanowieniem ustępu II § 18 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 roku (austr. Dz. Ust. P. Nr. 1 z r. 1888) w brzmieniu ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413),

winny donosić Zakładowi ubezpieczenia od wypadków o istniejących lub powstających w ich okręgu przedsiębiorstwach, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia w myśl § 1 niniejszego rozporządzenia.

§ 4. Przedsiębiorcy, względnie zawiadowcy, kierownicy lub pełnomocnicy przedsiębiorstw, nieobjętych § 1 niniejszego rozporządzenia, mogą ubezpieczyć dobrowolnie w Zakładzie ubezpieczenia od wypadków osoby, zatrudnione w tych przedsiębiorstwach. Ubezpieczenie takie w myśl art. VI ustawy z dnia 20 lipca 1894 roku (austr. Dz. U. P. Nr. 168) zmienionej ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413), musi być zbiorowe co do wszystkich osób, zajętych w tem przedsiębiorstwie i rozpoczyna się z dniem następującym po wejściu zgłoszenia do Zakładu ubezpieczenia od wypadków, a ustaje z dniem odwołania, najwcześniej jednak po upływie pół roku.

Przedsiębiorcy, chcąc ubezpieczyć dobrowolnie pracowników swych przedsiębiorstw, winni zgłosić je w sposób przepisany w § 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 5. Na podstawie zgłoszenia, nadesłanego przez przedsiębiorcę, Zakład ubezpieczenia od wypadków winien orzec w myśl § 18 ustawy z dn. 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 1 z r. 1888) w brzmieniu ustalonym ustawą z dn. 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413), czy dane przedsiębiorstwo rzeczywiście podlega obowią-

kowi ubezpieczenia, a jeżeli tak, do której kategorii niebezpieczeństwa i do jakiej klasy tej kategorii niebezpieczeństwa należy je zaliczyć.

O tem orzeczeniu należy zawiadomić przedsiębiorcę, podając równocześnie taryfę, oraz władzę, do której przedsiębiorca może wnieść zarzuty.

Takie samo orzeczenie należy wydać przedsiębiorcy w razie zgłoszenia przedsiębiorstwa do dobrowolnego ubezpieczenia.

Zaliczenia przedsiębiorstw do kategorii i klas niebezpieczeństwa należy dokonywać według postanowień rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24 marca 1922 roku w przedmiocie przydzielenia do kategorii niebezpieczeństwa przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków w myśl postanowień ustaw z dnia 28 grudnia 1887 roku, z dnia 20 lipca 1894 roku, w brzmieniu, ustalonym ustawą z dnia 7 lipca 1921 roku, oraz w przedmiocie ustanowienia klas niebezpieczeństwa dla poszczególnych kategorii niebezpieczeństwa na czas od 1-go lipca 1921 roku do 31-go grudnia 1924 roku (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 311).¹⁾

§ 6. Przedsiębiorcy, względnie zawiadowcy, kierownicy, lub pełnomocnicy przedsiębiorstw, podlegający w myśl § 1 niniejszego rozporządzenia obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków, winni w terminie 30 dni, licząc od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, przed-

¹⁾ Ob. przedłużenie str. 101.

łożyć Zakładowi ubezpieczenia od wypadków wykaz osób, uprawnionych do pobierania rent wypadkowych od tych przedsiębiorstw z powodu wypadków, zaszłych od dnia 30 czerwca 1924 r. włącznie.

W zgłoszeniu należy podać: imię i nazwisko rencisty, dokładny adres (miejscowość, poczta, powiat), datę uszkodzenia, rodzaj uszkodzenia, stopień niezdolności do pracy i wysokość wypłacanej, względnie należnej renty: Do zgłoszenia należy dołączyć dokumenty, stwierdzające uprawnienia rencisty, jako to: uwierzytelnione odpisy ugód, umów rejentalnych, wyroków sądowych i t. p. oraz uwierzytelnione odpisy kwitów na 3 raty renty, pobranej ostatnio przez rencistów.

Jeżeli renta poszkodowanego nie została jeszcze oznaczona, należy zgłosić szczegóły wypadku według § 9 niniejszego rozporządzenia.

§ 7. Osoby, uprawnione do pobierania renty z powodu wypadków, zaszłych do dnia 30 czerwca 1924 r. włącznie w przedsiębiorstwach, podlegających na zasadzie § 1 niniejszego rozporządzenia obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków, mogą zgłaszać swe roszczenia bezpośrednio do Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie lub za pośrednictwem inspektorów pracy. W takim przypadku winny one podać: dokładny swój adres (miejscowość, poczta, powiat), datę i rodzaj uszkodzenia, stopień niezdolności do pracy, wysokość renty i czas, do jakiego renta,

została pobrana, oraz załączyć dowody, stwierdzające uprawnienia do pobierania renty t. j. umowę rejentalną, wyrok sądowy i t. p.

Osobom tym Zakład ubezpieczenia od wypadków wypłacać będzie od dnia 1 lipca 1924 roku należne renty w kwotach, ustalonych w wyżej wymienionych dokumentach, wraz z dodatkami drożyznianymi w myśl rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7 marca 1924 r. w przedmiocie dodatków drożyznianych do rent ubezpieczenia od wypadków dla osób, pobierających renty i dodatki do rent z Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 269).

§ 8. Sposób i termin przekazania przez Towarzystwo ubezpieczeniowe osób, uprawnionych do pobierania rent wypadkowych z powodu wypadków zaszłych w przedsiębiorstwach, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków w myśl § 1 niniejszego rozporządzenia, ustali Zakład ubezpieczenia od wypadków stosownie do postanowień ustępu 1 artykułu 6 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 roku (Dz. U. R. P. Nr. 16 poz. 148).

§ 9. Przedsiębiorcy względnie zawiadowcy, kierownicy lub pełnomocnicy przedsiębiorstwa winni o wypadku, który zaszedł w czasie od 1 lipca 1924 r. począwszy w przedsiębiorstwie, podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków na zasadzie § 1 niniejszego rozporządzenia lub ubezpieczonym dobrowolnie w myśl § 4

niniejszego rozporządzenia i który spowodował śmierć lub niezdolność poszkodowanego trwającą najmniej 3 dni, wnieść doniesienie w terminie 5 dni po wypadku w 4 egzemplarzach do władzy administracyjnej I instancji tego okręgu, w którym znajduje się przedsiębiorstwo.

Formularze doniesienia o wypadku można otrzymać w Zakładzie ubezpieczenia od wypadków, od władz administracyjnych I instancji oraz inspektorów pracy. Do czasu dostarczenia przez Zakład ubezpieczenia od wypadków tych formularzy zgłoszenia winny nastąpić bez użycia przepisanych formularzy. W tym wypadku należy podać:

- a) nazwisko przedsiębiorcy (firma), miejsce i rodzaj przedsiębiorstwa;
- b) imię i nazwisko, wiek, adres, zajęcie i zarobek roczny poszkodowanego;
- c) datę i miejsce wypadku;
- d) gdzie umieszczono poszkodowanego, kto go leczy, do jakiej kasy chorych należał;
- e) jakie uszkodzenie poniósł poszkodowany;
- f) w razie śmierci wskutek wypadku należy podać imiennie żonę i dzieci (ślubne, legitymowane i nieślubne), zmarłego oraz innych członków jego rodziny, do utrzymania których się przyczyniał. Przy wymienianiu dzieci i członków rodziny należy podać nadto wiek każdej z tych osób.

O ile zmarły nie pozostawił ani żony lub dzieci ani też żadnego członka rodziny, do utrzy-

mania którego się przyczyniał, należy to zaznaczyć.

§ 10. Wszelkie czynności i pisma urzędowe potrzebne do uzasadnienia i rozwikłania stosunków prawnych między Zakładem ubezpieczenia od wypadków z jednej strony, a przedsiębiorcami przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia lub dobrowolnie ubezpieczonych, albo osobami ubezpieczonymi z drugiej strony, wolne są od należności i opłat stemplowych w myśl § 56 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 1 z r. 1888) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413).

§ 11. Przedsiębiorcy, względnie zawiadowcy, kierownicy lub pełnomocnicy przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków, o ile nie czynią zadość obowiązkowi zgłaszania w terminach określonych w § 2 i 9 niniejszego rozporządzenia, ulegają karom przewidzianym w § 52 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 1 z r. 1888) zmienionej ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413).

DODATEK IV.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 27 grudnia 1924 r.

o przerachowaniu na nową walutę i ustaleniu wartości zobowiązań, wynikających z przepisów o ubezpieczeniu i odszkodowaniu z tytułu wypadków przy pracy.

(D. U. R. P. Nr. 115 poz. 1029).

Na mocy art. 1 punkt. F lit. 1 i art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 687) oraz zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 1924 r. stanowiącą co następuje:

§ 1. Renty (odprawy), przysługujące z tytułu ubezpieczenia od wypadków na mocy III księgi ordynacji ubezpieczeniowej z dn. 11 lipca 1911 r. (Dz. Ust. Rzeszy Niem. Nr. 42) z wyjątkiem wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia, a płatne po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, przerachowuje się na złote, jak następuje:

a) o ile wypadek zaszedł:

w 1914 r. i wcześ.	każdą markę przerach. się na	1.20 zł.
w 1915 „	„ „ „ „	1.15 „
w 1916 „	„ „ „ „	1.10 „
w 1917 „	1 półr. „ „ „ „	1.00 „

w 1917	„ II półr.	każdą markę	przerach. się na	0.90 zł.
w 1918	„ I	„	„	0.80 „
w 1918	„ II	„	„	0.60 „
b) o ile wypadek zaszedł w czasie od dnia 1 stycznia 1919 roku, renty przeliczowane się przy zastosowaniu następujących przepisów:				
Zarobek roczny ubezpieczonego, obliczony stosownie do przepisów ordynacji ubezpieczeniowej w wysokości pełnej przed zastosowaniem granicy zarobku rocznego, przewidzianej w § 563 ust. 2 i § 939 tejże ordynacji przelicza się na złote według skali jak następuje:				
Jeżeli wypadek zaszedł w roku:				
1919	I półr.	każdą markę	przerach. się na	0.40 zł.
„	II	„	„	0.25 „
1920	I kwart.	„	„	0.20 „
„	II	„	„	0.15 „
„	III	„	„	0.10 „
„	IV	„	„	0.075 „
1921	I mies.	każde 10 mkp.	„	0.50 „
„	II	„	„	0.45 „
„	III-IV	„	„	0.35 „
„	V	„	„	0.30 „
„	VI-VII	„	„	0.25 „
„	VIII	„	„	0.20 „
„	IX	„	„	0.15 „
„	X	„	„	0.12 „
„	XI	„	„	0.10 „
„	XII	„	„	0.08 „
1922	I	„	100 mkp.	0.70 „
„	II-III	„	„	0.60 „

1922	IV-V mies.	każde 100 mk.	przerach. się na	0.50 zł.
„	VI-VII	„	„	0.40 „
„	VIII-IX	„	„	0.35 „
„	X-XI	„	„	0.30 „
„	XII	„	„	0.25 „
1923	I	„	1000 mk.	2.00 „
„	II	„	„	1.60 „
„	III	„	„	1.25 „
„	IV	„	„	0.90 „
„	V	„	„	0.65 „
„	VI	„	„	0.50 „
„	VII	„	„	0.40 „
„	VIII	„	„	0.30 „
„	IX	„	„	0.20 „
„	X	„	„	0.13 „
„	XI	„	„	0.07 „
„	XII	„	„	0.03 „
1924	I	„	100.000 mk.	1.20 „
„	II	„	„	0.50 „
„	III	„	„	0.30 „
„	IV	„	„	0.20 „
„	V	„	„	0.15 „
„	VI	„	„	0.10 „
Do przeliczonego w ten sposób na złote zarobku rocznego stosuje się granicę zarobku rocznego wymienioną w §§ 563 i 939 cytowanej ordynacji i przeliczoną rozporządzeniami Ministra Skarbu, wydanymi w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej z dnia 30 czerwca 1924 roku (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 590) oraz z dnia 22 września				

1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 810) — i tak ustalony zarobek roczny służy jako podstawa do ponownego wymierzenia renty (odprawy).

§ 2. Jeżeli wypadek zaszedł w czasie od dnia 1 lipca 1924 r. do dnia 31 grudnia 1924 r. — renty (odprawy) wymienione w § 1 p. b) ust. 2 i ust. ostatni niniejszego rozporządzenia z tem, że część zarobku rocznego, pobranego w markach, przelicza się na złote w relacji:

1 zł. = 1,800,000 mkp., a każdy złoty zarobku rocznego liczy się:

o ile wypadek zaszedł w lipcu	1924 r. za 1.90 zł.
„ „ sierpniu	„ „ 1.60 „
„ „ wrześniu	„ „ 1.40 „
„ „ październ.	„ „ 1.30 „
„ „ listopadzie	„ „ 1.15 „
„ „ grudniu	„ „ 1.05 „

§ 3. Renty (odprawy), przyznane w markach niemieckich, przerahowuje się, o ile tego do-
tąd nieuskutecznilo, na marki polskie w sto-
sunku: 1 marka niemiecka = 1 marce polskiej,
a następnie na złote w wyżej podany sposób.

§ 4. Renty (odprawy), przysługujące z tytułu wypadków rolnictwie, wymienione w § 936 ust. 1 cytowanej ordynacji ubezpieczeniowej, a płatne po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, przerahowuje się na złote, biorąc za podstawę zarobki roczne, służące do wymiaru rent dla robotników rolnych, ustanowione jak następuje:

Dla mężczyzn w wieku poniżej lat 16-tu na 360 zł. (rocznie); w wieku od 16-tu lat do 21

lat — na 525 zł.; w wieku ponad 21 lat — na 621 zł.:

dla kobiet w wieku poniżej lat 16-u na 300 zł. (rocznie); w wieku od lat 16-u do 21 na 408 zł.; w wieku ponad 21 lat — na 450 zł.

Upoważnia się Ministra Pracy i Opieki Spo-
łecznej w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa
i Dóbr Państwowych do zmiany kwot wymie-
nionych w niniejszym paragrafie w razie stwier-
dzenia przez wyższe urzędy ubezpieczeń w myśl
§ 936 ordynacji ubezpieczeniowej zmiany prze-
ciętnych zarobków robotników rolnych.

§ 5. Renty (odprawy), płatne po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, a przysługujące na podstawie:

- a) ustaw z dnia 28 grudnia 1887 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 1 z 1888 r.), z dnia 20 lipca 1894 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 168) i z dnia 30 gru-
dnia 1917 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 523), z ty-
tułu § 11 ustawy z dnia 9 sierpnia 1908 r.
o odpowiedzialności za szkody spowodo-
wane użytkowaniem samochodów (austr. Dz.
U. P. Nr. 162) w brzmieniu ustalonym ustawą
z dnia 21 sierpnia 1917 r. (austr. Dz. U.
P. Nr. 363) oraz ustawą z dnia 7 lipca 1921 r.
(Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413);
- b) ustawy z dnia 8 listopada 1921 r. w przed-
miocie tymczasowego zaopatrzenia pracow-
ników polskich kolei państwowych w by-
łym zaborze austriackim od nieszczęśliwych
wypadków (Dz. U. R. P. z 1922 r. Nr. 2,

poz. 5) przerachowuje się na złote stosownie do postanowień §§ 6—8 niniejszego rozporządzenia.

§ 6. Jeżeli wypadek zaszedł w roku:

1914 (lub wcześniej)	każdą markę	prerach. się na	1.20 zł.
1915	"	"	1.10 "
1916 i I półr. 1917	"	"	1.00 "
1917 II półr.	"	"	0.90 "
1918 I	"	"	0.80 "
" II	"	"	0.60 "
1919	"	"	0.50 "
1920 i I półr. 1921	"	"	0.40 "
1921	VII mies. każde 100 mk.	"	1.30 "
"	VIII	"	1.15 "
"	IX	"	1.05 "
"	X	"	0.75 "
"	XI	"	0.65 "
"	XII	"	0.55 "
1922	I i II	"	0.45 "
"	III-V	"	0.40 "
"	VI-VII	"	0.35 "
"	VIII	"	0.25 "
"	IX	"	0.20 "
1922	X mies. każde 1000 mk.	prerach. się na	1.75 zł.
"	XI	"	1.50 "
"	XII	"	1.25 "
1923	I	"	1.10 "
"	II	"	1.00 "
"	III	"	0.80 "
"	IV	"	0.60 "
"	V	"	0.50 "

1923	VI mies. każde 1000 mk.	prerach. na się	0.35 zł.
"	VII	"	0.30 "
"	VIII	"	0.24 "
"	IX	"	0.17 "
"	X	"	0.11 "
"	XI	"	0.08 "
"	XII	"	0.04 "
1924	I	100.000 mk.	1.30 "
"	II	"	0.64 "
"	III	"	0.28 "
"	IV	"	0.17 "
"	V	"	0.13 "
"	VI	"	0.10 "

Renty wymienione w § 5 p. b niniejszego rozporządzenia, których tytuły powstały przed dniem 1 lipca 1921 r., przelicza się nie według czynników przerachowania podanych w powyższej tablicy, a według następującej skali:

Jeżeli wypadek zaszedł w roku:

1915	każdą markę	prerachow. się na	1.19 zł.
1916	"	"	1.16 "
1917	I półr.	"	1.10 "
1917	II	"	1.04 "
1918	I	"	0.95 "
1918	II	"	0.82 "
1919	I	"	0.63 "
"	III kwart.	"	0.47 "
"	IV	"	0.37 "
1920	I mies.	"	0.31 "
"	II	"	0.27 "
"	III	"	0.25 "

1920	IV	każdą markę	przerachow.	się na	0.22	zł.
"	V	"	"	"	0.19	"
"	VI	"	"	"	0.16	"
"	VII	"	"	"	0.14	"
"	VIII	"	"	"	0.12	"
"	IX	"	"	"	0.101	"
"	X	"	"	"	0.092	"
"	XI	"	"	"	0.081	"
"	XII	"	"	"	0.071	"
"	I	każde 10 mkp.	"	"	0.30	"
"	II	"	"	"	0.25	"
"	III	"	"	"	0.22	"
"	IV	"	"	"	0.18	"
"	V	"	"	"	0.14	"
"	VI	"	"	"	0.13	"

Część zarobku rocznego pobranego w złotych przelicza się na marki w stosunku 1,800.000 mk. = 1 zł.

§ 7. Jeżeli wypadek zaszedł w czasie od dnia 1 lipca 1924 r. do dnia 31 października 1924 r., renty cytowane w § 5 niniejszego rozporządzenia, przelicza się na złote w ten sposób, iż każdy złoty zarobku rocznego liczy się:
o ile wypadek zaszedł w lipcu 1924 r. — za 1.56 zł.

"	"	w sierpniu	"	1.33	"
"	"	we wrześniu	"	1.16	"
"	"	w październ.	"	1.05	"

Część zarobku rocznego, pobranego w markach, przelicza się na złote w stosunku 1 zł. = 1,800.000 mk.

§ 8. Renty (odprawy), przyznane w koronach

austrowęgierskich, przerachowuje się, o ile tego dotąd nieuskuteczniiono, na marki polskie w stosunku 100 koron = 70 marek polskich, a następnie przerachowuje się na złote w wyżej podany sposób.

§ 9. Renty (odprawy) płatne po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, a:

a) należne poszkodowanym z tytułu odszkodowanie za wypadki zaszełe po dzień 30 czerwca 1924 r. na obszarze województw: warszawskiego wraz z m. st. Warszawą, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, wołyńskiego poleskiego, białostockiego, nowogródzkiego oraz ziemi wileńskiej w przedsiębiorstwach, do których mają zastosowanie ustawy, wymienione w art. 1 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148);

b) należne poszkodowanym na postawie przepisów o odszkodowaniu za nieszczęśliwe wypadki przy pracy z tytułu wypadków, które wydarzały się po dzień 30 czerwca 1924 r. na wyżej wymienionym obszarze w przedsiębiorstwach, do których nie mają zastosowania ustawy, wymienione w art. 1 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148).

przerachowuje się na złote w zależności od daty zajścia wypadku w sposób przewidziany w §§ 10—14 niniejszego rozporządzenia.

§ 10. Jeżeli podstawą obliczania renty był

zarobek roczny, to renty, ewentualnie zarobek roczny, przelicza się według skali następującej: o ile wypadek zaszedł w roku:

1914						1.20	zł.
1915						1.15	"
1916						1.10	"
1917	I półr.					1.00	"
	II					0.90	"
1918	I					0.80	"
	II					0.60	"
1919	I kwart.					0.40	"
	II					0.30	"
	III					0.25	"
	IV					0.20	"
1920	I					0.15	"
	II					0.10	"
	III					0.06	"
	IV					0.04	"
1921	I mies. każde 10 mk.					0.30	"
	II					0.25	"
	III					0.22	"
	IV					0.18	"
	V					0.14	"
	VI					0.13	"
	VII					0.12	"
	VIII					0.10	"
	IX					0.09	"
	X					0.08	"
1921	XI	mies. każde 10 mkp.	przerachow. się na			0.07	zł.
	XII					0.06	"
1922	I		100 mkp.			0.54	"

1922	II	mies. każde 100 mkp.	przerachow. się na	0.50	"
	III			0.46	"
	IV			0.41	"
	V			0.38	"
	VI			0.34	"
	VII			0.31	"
	VIII			0.28	"
	IX			0.25	"
	X			0.22	"
	XI			0.20	"
	XII			0.17	"
1923	I		1000 mkp.	1.48	"
	II			1.36	"
	III			1.94	"
	IV			0.68	"
	V			0.50	"
	VI			0.39	"
	VII			0.31	"
	VIII			0.24	"
	IX			0.17	"
	X			0.11	"
	XI			0.08	"
	XII			0.04	"
1924	I		100.000 mkp.	1.31	"
	II			0.64	"
	III			0.28	"
	IV			0.17	"
	V			0.13	"
	VI			0.10	"

§ 11. O ile wypadek wydarzył się w czasie od dnia 1 lipca 1924 r. do 31 października 1924 r.

w przedsiębiorstwach wymienionych w § 9 niniejszego rozporządzenia, renty, (odprawy) od stycznia 1925 r. przelicza się według skali podanej w § 7 niniejszego rozporządzenia.

§ 12. O ile podstawą obliczenia rent (odpraw), wymienionych w § 9 niniejszego rozporządzenia był zarobek z ostatniego miesiąca, lub inna suma dowolnie ustalona, rentę tę przelicza się na złote przy zastosowaniu następującej skali:

O ile wypadek zaszedł w roku:

1914	lub wcześn.,	każdą markę p.	przerach. się na	1.20 zł.
1915	"	"	"	1.15 "
1916	"	"	"	1.05 "
1917	I półr.	"	"	0.90 "
"	II "	"	"	0.80 "
1918	I "	"	"	0.65 "
"	II "	"	"	0.45 "
1919	I i II kwart.	"	"	0.25 "
"	III "	"	"	0.15 "
"	IV "	"	"	0.10 "
1920	I "	każde 10 mkp.	"	0.65 "
"	IV i V mies.	"	"	0.40 "
"	VI "	"	"	0.24 "
"	VII "	"	"	0.24 "
"	VIII "	"	"	0.24 "
"	IX "	"	"	0.21 "
"	X "	"	"	0.21 "
"	XI "	"	"	0.18 "
"	XII "	"	"	0.13 "
1921	I "	100 mkp.	"	0.84 "
"	II "	"	"	0.84 "

1921	III	mies. każde	100 mkp.	przerach. się na	0.72 zł.
"	IV	"	"	"	0.72 "
"	V	"	"	"	0.72 "
"	VI	"	"	"	0.62 "
"	VII	"	"	"	0.52 "
"	VIII	"	"	"	0.43 "
"	IX	"	"	"	0.31 "
"	X	"	"	"	0.31 "
"	XI	"	"	"	0.31 "
"	XII	"	"	"	0.31 "
1922	I	"	1000 mkp.	"	3.11 "
"	II	"	"	"	3.11 "
"	III	"	"	"	2.39 "
"	IV	"	"	"	2.39 "
"	V	"	"	"	2.07 "
"	VI	"	"	"	1.83 "
"	VII	"	"	"	1.64 "
"	VIII	"	"	"	1.40 "
"	IX	"	"	"	1.20 "
"	X	"	"	"	1.00 "
"	XI	"	"	"	0.84 "
"	XII	"	"	"	0.62 "
1923	I	"	"	"	0.46 "
"	II	"	"	"	0.30 "
"	III	"	"	"	0.19 "
"	IV	"	"	"	0.14 "
"	V	"	"	"	0.13 "
"	VI	"	"	"	0.12 "
"	VII	"	100.000 mkp.	"	8.12 "
"	VIII	"	"	"	4.65 "
"	IX	"	"	"	2.71 "

„	X	mies. każde	100.000 mkp.	przerachow. się na	1.91 zł.
„	XI	„	„	„	0.62 „
„	XII	„	„	„	0.16 „
1924	I	mies. każdy	miljon mkp.	przerachow. się na	1.00 „
„	II	„	„	„	0.56 „

§ 13. Jednorazowe odprawy, należne na mocy przepisów wymienionych w § 9 z tytułu wypadku, zaszłego po dzień 30 czerwca 1924 r., a nie wypłacone przez pracodawcę do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, przerachowuje się w myśl § 12 niniejszego rozporządzenia.

§ 14. Renty (odprawy), przyznane w rublach, przerachowuje się, o ile tego dotąd nieusku-teczniono, na marki polskie w stosunku 100 rubli = 216 marek polskich, a następnie przerachowuje się na złote w sposób podany w §§ 10—13.

§ 15. Żadna z przeliczonych w sposób wymie-niony w §§ 1, 2, 6, 7, 10, 11 i 12 niniejszego rozporządzenia rent nie może przewyższać kwoty, jaka wypadłaby, gdyby za podstawę wymiaru renty przyjęto roczny zarobek 2.160 zł., ani też być niższą od kwoty, jaka wypadłaby, gdyby za podstawę wymiaru renty przyjęto za-robek roczny 720 zł.

§ 16. Jeżeli świadczenia, pobierane faktycz-nie w dniu wejścia w życie niniejszego rozpo-rządzenia, okażą się wyższe, niż przerachowane na podstawie niniejszego rozporządzenia, to uprawniony zachowuje prawo do świadczeń

w wysokości pobieranej w dniu wejścia w ży-cie niniejszego rozporządzenia.

§ 17. Pokrycie kapitałowe, przewidziane w § 16 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. o ubez-pieczeniu robotników od wypadków, cytowanej w § 5 niniejszego rozporządzenia, oblicza się według postanowień niniejszego rozporządzenia.

§ 18. Wartości kapitałowe należne od przed-siębiorców Zakładowi ubezpieczenia od wypad-ków za wypadki zaszłe przed dniem 1 lipca 1924 roku w myśl art. 5 ustawy z dnia 30 stycz-nia 1924 roku oblicza się przy zastosowaniu postanowień niniejszego rozporządzenia według stanu rent na dzień 31 grudnia 1924 r. a na-stępnie odlicza się corocznie od zobowiązań w ten sposób obliczonych oszczędności wynikające z zastosowania częściowej waloryzacji w myśl § 21 niniejszego rozporządzenia.

Wydatki Zakładu ubezpieczenia od wypadków z tytułu odszkodowań wypłaconych po dzień 31 grudnia 1924 r. pracodawcy obowiązani będą zwrócić w kwocie, wypłaconej rzeczywiście przez Zakład tytułem rent i dodatków drożyź-nianych.

Sposób uiszczenia wartości kapitałowych rent wynikających z przeliczenia według niniejszego rozporządzenia zostanie ustalony przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Mi-nistrem Przemysłu i Handlu po wystąpieniu Zakładu ubezpieczenia od wypadków, przyczem będą zachowane czasokresy pięćco względnie

dziesięć latni, przewidziane w art. 5 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r.

§ 19. Należne Zakładowi ubezpieczenia od wypadków we Lwowie kapitałowe pokrycie rent, przekazanych przez prywatne towarzystwa ubezpieczeń od wypadków, przewidziane w art. 6 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16 poz. 148), ustalone zostanie przez Ministerstwo Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń) w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej na zasadach następujących:

1) czysty majątek towarzystwa ubezpieczeń, uprawiającego dział zbiorowych (robotniczych) ubezpieczeń wypadkowych, wynikający z bilansu otwarcia w złotych, dzieli się na dwie części według stosunku sumy kapitałów własnych, rezerw i innych funduszków technicznych działów wspólnie prowadzonych z wypadkowymi ubezpieczeniami zbiorowymi do sumy skapitalizowanej wartości rent i sum niewypłaconych odszkodowań działu wypadkowego ubezpieczeń zbiorowych obliczonych w dniu otwarcia bilansu.

2) Wszelkie sumy, wchodzące do obliczenia stosunku podziału czystego majątku towarzystwa ubezpieczeń, ustalone na dzień 31 grudnia 1918 r., wyraża się w markach polskich jako jednostkach obliczeniowych (przyczem marki niemieckie, korony austro-węgierskie oraz ruble przelicza się na marki polskie w relacji podanej w §§ 3, 8 i 14).

3) Późniejsze kolejne roczne przyrosty powyż-

szych sum w markach ustala się w jednostkach obliczeniowych według następującej skali:

w r. 1919	jedna marka = jedn. obliczeniow.	0.20
" " 1920	10 " " " "	0.20
" " 1921	100 " " " "	0.30
" " 1922	1.000 " " " "	0.60
" " 1923	100.000 " " " "	0.60
" " 1924	1.000.000 " " " "	1.20

4) Wysokość należnego zakładowi kapitałowego pokrycia rent przekazanych przez wyżej wymienione towarzystwa prywatne stanowi część majątku, przypadającą zgodnie z punktem 1, 2 i 3 niniejszego paragrafu na dział zbiorowy ubezpieczeń wypadkowych, przyczem w bilansie otwarcia figurować będzie zgodnie z § 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 czerwca 1924 roku o bilansowaniu w złotych (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 542) jako „fundusz przerachowania“ działu zbiorowych ubezpieczeń wypadkowych i podlegać będzie ostatecznemu ustaleniu w złotych na równi z „funduszem przerachowania“ innych działów ubezpieczeń na drodze wymienionej w § 11 rozporządzenia Ministra Skarbu wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 1 lipca 1924 roku (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 612). W przypadku, gdy fundusz przerachowania zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i § 18 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych two-

rzy się tylko dla działu zbiorowych ubezpieczeń wypadkowych, na zabezpieczenie tego funduszu wydziela się z ogólnych aktywów towarzystwa odpowiednią — określoną przez Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej — pozycję w aktywach, których wartość w złotych zostanie ustalona z § 11 rozporządzenia Ministra Skarbu wydanego w porozumieniu z Ministrem Handlu i Przemysłu z dnia 1 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 612).

5) Wszelkie dokonane już w inny sposób ustalenie przerachowania funduszy dla zakładów wymienionych w ustępie 4 niniejszego paragrafu traci moc obowiązującą.

§ 20. Zobowiązanie Skarbu Państwa względem Zakładu ubezpieczenia od wypadków, przewidziane w art. 31 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 413) obliczone zostanie przy zastosowaniu współczynnika przerachowań podanego w §§ 6 i 7 niniejszego rozporządzenia.

§ 21. Renty przeliczone według przepisów §§ 1, 2, 6, 7, 10—13 wypłacane będą w r. 1925 w wysokości 70⁰/₀, w r. 1926 — w wysokości 80⁰/₀, w r. 1927 — w wysokości 90⁰/₀, a począwszy od r. 1928 w wysokości 100⁰/₀ tych rent.

§ 22. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą rozporządzenia o dodatkach drożyznianych, wydane

na zasadzie art. 16 ustawy z dnia 2 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 64 poz. 398) i art. 33 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 413).

§ 23. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.

§ 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*
Prezes Rady Ministrów
i Minister Skarbu; *W. Grabski*
Minister Pracy i Opieki Społecznej: *F. Sokal*

U w a g a: Polski przekład autentycznego tekstu niemieckiego.

DODATEK V.

USTAWA

z dn. 30 marca 1888 r., austr. Dz. Ust. Nr. 33,

o ubezpieczeniu robotników na wypadek choroby.

§ 65 ust 1. ¹⁾ Obowiązek Kas chorych, przewidzianych w ustawie niniejszej, udzielania zasiłków istnieje również i wtedy, jeżeli choroba jest skutkiem wypadku przy pracy. To samo stosuje się do właścicieli budowli względnie przedsiębiorców budowlanych, określonych w § 56. Jeżeli Kasa chorych lub pracodawca udzieli w takich razach zasiłku za okres czasu, za który przysługuje pobierającemu zasiłki roszczenie do Zakładu ubezpieczenia, istniejącego w myśl ustawy o ubezpieczeniu robotników od wypadków, roszczenie to przechodzi aż do wysokości udzielonych zasiłków, a jeżeli te ostatnie dosięgają lub przewyższają wysokość roszczenia, to w całej jego wysokości, na Kasę chorych względnie na pracodawcę, którzy udzielali zasiłków, i tylko Kasa chorych względnie pra-

¹⁾ patrz uwaga do § 6 ust. 1, str. 14.

codawca mają prawo dochodzić wobec Zakładu ubezpieczenia roszczenia, jakie na nich przeszło.

§ 66 ust 1. ¹⁾ Spory, powstałe pomiędzy gminami, obowiązanymi do opieki w razie ubóstwa, fundacjami i korporacjami, Zakładem ubezpieczenia, utworzonym w myśl ustawy o ubezpieczeniu robotników od wypadków, a Kasami chorych, przewidzianymi w ustawie niniejszej, z tytułu prawa regresu, wymienionymi w §§ 64 i 65 rozstrzyga (polityczna władza krajowa. ²⁾)

¹⁾ patrz uwaga do § 6 ust. 1, str. 14.

²⁾ Obecnie władza administracyjna II instancji.

DODATEK VI.

STATUT¹⁾ ZAKŁADU UBEZPIECZENIA OD WYPADKÓW.

I. Nazwa, okrąg, siedziba i cel Zakładu.

§ 1. Na podstawie § 9 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 austr. Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888 w brzmieniu, ustalonem ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. Nr. 65, poz. 413, Dz. U. Rzp. P. i na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 17 grudnia 1921 r. Nr. 4, poz. 25, Dz. U. Rzp. P. z r. 1922, ustanawia się dla terytorjum, na które rozciąga się moc obowiązująca powyższej ustawy, Zakład pod nazwą: „Zakład ubezpieczenia od wypadków”. Siedzibą Zakładu jest Lwów. Językiem urzędowym Zakładu jest język polski.

§ 2. Celem tego Zakładu jest ubezpieczenie pracowników, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków oraz zgłoszonych do dobrowolnego ubezpieczenia, stosownie do postanowień ustaw o ubezpieczeniu od wypadków

¹⁾ Zatwierdzony reskryptami Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dn. 4. VII. 1923, Nr. 1208/VIII. i z dn. 8. I. 1924, Nr. 2069/VIII.

przeciw skutkom wypadków, zdarzających się w przedsiębiorstwach.

II. Członkowie.

§ 3. Członkami Zakładu są przedsiębiorcy tudzież pracownicy, położonych w okręgu Zakładu przedsiębiorstw, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia w myśl § 1 lub 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1887, austr. Dz. u. p. z r. 1888 (oznaczonej w dalszym ciągu słowem: ustawa) względnie Art. I, V i VI ustawy z dnia 20 lipca 1894, L. 168 austr. Dz. u. p. (oznaczonej w dalszym ciągu słowami: ustawa rorszerzająca) względnie § 11 ustawy z dnia 9 sierpnia 1908, L. 162 austr. Dz. u. p. względnie Art. I ustawy z dnia 29 kwietnia 1912, L. 96 austr. Dz. u. p., następnie w myśl ustawy z dnia 30 grudnia 1917, L. 523 austr. Dz. u. p. (wszystkie w brzmieniu ustalonem ustawą z dnia 7 lipca 1921 r., Nr. 65, poz. 413 Dz. U. Rzp. P.) i wreszcie w myśl ustawy z dnia 8 listopada 1921, Nr. 2 Dz. U. Rzp. P. z r. 1922, poz. 5, a nadto przedsiębiorcy i pracownicy tych przedsiębiorstw, na które w myśl ustępu 2 § 3 ustawy Minister Pracy i Opieki Społecznej włoży obowiązek ubezpieczenia, wreszcie osoby ubezpieczone w myśl Art. V. ustawy rozszerzającej, o ile nie są już członkami Zakładu.

Wyjęci od uczestnictwa są przedsiębiorcy i pracownicy tych przedsiębiorstw, w których

istnieje Zakład po myśli § 57 ustawy lub które należą do osobnego Zakładu ubezpieczenia w myśl § 58 ustawy utworzonego, tudzież te przedsiębiorstwa, które Minister Pracy i Opieki Społecznej na zasadzie ustępu pierwszego § 3 ustawy od obowiązku ubezpieczenia wyłączy.

§ 4. Przedsiębiorcy obowiązani są donieść Zakładowi ubezpieczenia o każdym swoim przedsiębiorstwie, obowiązkowi ubezpieczenia podlegającym, w terminie, oznaczonym przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej, a o każdym, po upływie tego terminu, nowo rozpoczętem przedsiębiorstwie, obowiązkowi ubezpieczenia podlegającym, najpóźniej w przeciągu 14 dni od dnia jego uruchomienia i podać w tem zgłoszeniu przedmiot przedsiębiorstwa i jego rodzaj, ilość osób w niem zatrudnionych i wysokość zarobku tych osób.

W zgłoszeniu przedsiębiorstw noworozpoczętych podać należy także dzień otwarcia ruchu.

Jeżeli przedsiębiorstwem kieruje nie sam przedsiębiorca, lecz jego zastępca, należy o tem donieść w zgłoszeniu.

Po otrzymaniu takiego zgłoszenia lub innego jakiegos doniesienia, Zarząd ma orzec z zastrzeżeniem toku instancji, ustanowionego w ustępie 3 § 18 ustawy, czy przedsiębiorstwo podlega w istocie obowiązkowi ubezpieczenia, a jeżeli tak, do której kategorii niebezpieczeństwa i do jakiej klasy tej kategorii niebezpieczeństwa ma być zaliczone.

W razie zgłoszenia osób lub przedsiębiorstw do ubezpieczenia dobrowolnego (Art. V. i VI. ustawy rozszerz.) Zarząd orzeka o zaliczeniu do kategorii i klasy niebezpieczeństwa, a to z zastrzeżeniem zatwierdzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej, jeżeli kategoria niebezpieczeństwa nie jest jeszcze drogą rozporządzenia ustanowioną.

O tem orzeczeniu i o przyjęciu do Zakładu uwiadomić należy przedsiębiorcę i przesłać mu taryfę.

Doręczenie orzeczeń, wydanych na podstawie §§ 18, 19, 20, 23 i 25 ustawy, odbywa się zasadniczo za pośrednictwem poczty. Poza tem może także Zakład odnieść się do władzy administracyjnej I instancji lub do Zarządu gminy z prośbą o zarządzenie doręczenia orzeczenia adresatowi. Przy skutecznianiu doręczeń mają zastosowanie odnośne przepisy postępowania cywilnego o doręczaniu.

§ 5. Co do wszystkich przedsiębiorstw do Zakładu należących, utrzymywać należy kataster z oznaczeniem kategorii i klas niebezpieczeństwa, do których są zaliczone, a to oddzielnie dla przedsiębiorstw podlegających obowiązkowi ubezpieczenia i dla przedsiębiorstw ubezpieczonych dobrowolnie.

Przedsiębiorca (§ 11 ustawy) obowiązany jest uwiadomić Zakład ubezpieczenia w przeciągu dni ośmiu o każdej zmianie w przedmiocie lub rodzaju przedsiębiorstwa, która może mieć zna-

czenie pod względem obowiązku ubezpieczenia i zaliczenia do kategorii lub klasy niebezpieczeństwa. Zakład ma orzec, czy skutek zaszłej zmiany przedsiębiorstwo przestało podlegać obowiązkowi ubezpieczenia lub czy ma być zaliczone do innej kategorii niebezpieczeństwa lub do innej klasy tej samej kategorii niebezpieczeństwa.

Jeżeli okoliczności faktyczne, mające wpływ na zaliczenie przedsiębiorstwa, podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia do kategorii lub do klasy niebezpieczeństwa pewnej kategorii niebezpieczeństwa, dojdą do wiadomości Zakładu dopiero po wydaniu orzeczeń w §§ 18 i 19 ustawy względnie Art. VI. ustawy rozszerz. określonych, Zakład ma prawo orzec po wysłuchaniu przedsiębiorcy, że odnośnie przedsiębiorstwo zaliczone być ma od chwili tego orzeczenia do innej kategorii niebezpieczeństwa lub innej klasy tej samej kategorii niebezpieczeństwa.

Do orzeczeń tego rodzaju znajdują zastosowanie postanowienia § 18 ustęp 3, 4 i 5 ustawy i Art. VI. ustęp 5 i 6 ustawy rozszerz.

§ 7. Jeżeli następuje zmiana w osobie przedsiębiorcy, nowy przedsiębiorca winien donieść o tem Zakładowi w przeciągu dni 14.

Jeżeli przedsiębiorstwo, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, zostanie zastanowione, przedsiębiorca (§ 11 ustawy) obowiązany jest donieść o tem Zakładowi ubezpieczenia w przeciągu dni ośmiu. Jednocześnie z tem zawiadomieniem zło-

żyć należy w Zakładzie (§ 27 ustawy) opłatę za ubezpieczenie za czas od upływu ostatniego statutowego okresu płatności z dołączeniem obliczenia (§ 21 ustawy).

Zaniedbanie uskutecznienia w przepisany terminie doniesień, w §§ 4, 6 i 7 statutu wymienionych, jakoteż zamieszczenie w nich nieprawdziwych szczegółów faktycznej natury, pociąga za sobą skutki, przewidziane w §§ 25, 51 i 52 ustawy, o ile według przepisów powszechnego prawa karnego nie stanowi przestępstwa, cięższą karą zagrożonego.

Przestają być członkami:

a) Przedsiębiorcy:

1. jeżeli przedsiębiorstwo przechodzi na innego przedsiębiorcę;
2. jeżeli przedsiębiorstwo przestaje podlegać obowiązkowi ubezpieczenia lub zostaje całkowicie zastanowione;
3. jeżeli przedsiębiorstwo do Zakładu ubezpieczenia, utworzonego w myśl § 58 ustawy, wcielone zostanie;
4. jeżeli ubezpieczenie dobrowolne zostanie odwołane, z dniem odwołania, najwcześniej jednak po upływie pół roku od początku ubezpieczenia dobrowolnego (Art. V i VI ustawy rozszerz.). Ubezpieczenie dobrowolne ustaje również wtedy, jeżeli przedsiębiorca, mimo poprzedniego wezwania, zwleka z uiszczeniem opłaty dłużej niż 4 tygodnie po terminie zapadłości opłat (§§ 32 i 33 sta-

tutu); ubezpieczenie dobrowolne kończy się w takim razie z ostatnim dniem ubiegłego okresu płatności.

b) Pracownicy:

1. jeżeli zaprzestaną zajęcia w przedsiębiorstwie do Zakładu należącym a obowiązkiem ubezpieczenia podlegającym;
2. jeżeli ubezpieczenie dobrowolne zostanie odwołane z dniem odwołania, najwcześniej jednak po upływie pół roku od początku ubezpieczenia dobrowolnego (Art. V i VI ustawy rozszerz.). Ubezpieczenie dobrowolne ustaje również wtedy, jeżeli przedsiębiorca, mimo poprzedniego wezwania, zwleka z uiszczeniem opłaty dłużej niż 4 tygodnie po terminie zapadłości (§§ 31 i 33 Statutu); ubezpieczenie dobrowolne kończy się w takim razie z ostatnim dniem ubiegłego okresu płatności.

III. Prawa i obowiązki członków.

§ 9. Członkowie Zakładu mają prawo:

1. uczestnictwa w administracji Zakładu stosownie do postanowień niniejszego Statutu;
2. wyboru i wybieralności do Sądu rozjemczego.

Jeżeli ubezpieczeni członkowie Zakładu poniosą śmierć lub uszkodzenie ciała wskutek wypadku w przedsiębiorstwie, mają oni a wzglę-

dnie ich rodzina prawo do wynagrodzenia szkody, w §§ 6 i 7 ustawy ustanowionego.

Przedsiębiorcy, będący członkami Zakładu, obowiązani są:

1. wszelkie doniesienia, obliczenia i wykazy, których w myśl ustawy o ubezpieczeniu od wypadków i w myśl Statutu dostarczać mają Zakładowi, wygotowywać sumiennie;
2. utrzymywać i przechowywać zapiski (księgi) potrzebne do obliczenia zarobku osób ubezpieczonych, przepisane ustawą z 8 lutego 1909 L. 29 austr. Dz. u. p. i zapiski te okazywać na żądanie właściwym organom Zakładu;
3. składać w Zakładzie w terminach przepisanych opłaty za ubezpieczenie.

Wybory do Zarządu.

§ 10. Zarząd składa się z kolegium o parzystej liczbie członków. Prócz członków Zarządu wybiera się równą liczbą zastępców członków.

Połowę członków Zarządu jakoteż połowę zastępców wybierają ze swojego grona przedsiębiorcy, połowę członków i połowę zastępców ubezpieczeni ze swego grona, a to w sposób określony w §§ 11 do 18 niniejszego Statutu.

§ 11. Przedsiębiorcy tudzież ubezpieczeni pracownicy wybierają członków Zarządu i ich zastępców. Wyboru dokonywa się kartami wyborczymi, które wypełniać należy według postanowień §§ 15, 16 i 17 niniejszego Statutu.

§ 12. Celem przeprowadzenia wyboru do Zarządu dzieli się wszystkie przedsiębiorstwa, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia, na tyle grup wyborczych, ile grup przedsiębiorstw zawiera systematyczny podział przedsiębiorstw, zamieszczony w każdorazowo obowiązującym rozporządzeniu ministerjalnym, wydanym na mocy § 14 ustawy o ubezp. od wyp. o zaliczeniu przedsiębiorstw do kategorii i klas niebezpieczeństwa¹⁾.

¹⁾ W myśl rozporządzenia ministerjalnego z dnia 24 marca 1922 Nr. 37, poz. 311, Dz. Ust. Rz. P., grupy powyższe są następujące:

1. Gospodarstwa rolne i leśne, młyny zboża;
2. Transport i składy (koleje żelazne, przedsiębiorstwa przewozu lądem i wodą, przedsiębiorstwa składów towarowych, samochody osobowe, przedsiębiorstwa przewozu powietrzem);
3. Kopalnie i huty oraz ich zakłady uboczne;
4. Kamienie i ziemie (kamieniołomy, kopaniny, obrabianie i przerabianie kamieni, wyroby z gliniek, szkło;
5. Obrabianie metali (metale szlachetne, żelazo i stal, metale nieszlachetne i stopy);
6. Maszyny, narzędzia, instrumenty, przyrządy (środki transportowe, broń palna, narzędzia fizykalne i chirurgiczne, przyrządy do mierzenia czasu i do oświetlenia, instrumenty muzyczne, używanie motorów dla różnych celów, najem motorów);
7. Przemysł chemiczny (wyrób przetworów chemicznych i preparatów farmaceutycznych, materiały garbarskie i farby, mazie i żywice, materiały wybuchowe, towary zapalne, odpadki i nawóz sztuczny);
8. Materiały do ogrzewania i oświetlania, oleje i tłuszcze, elektryczne oświetlenie i przenoszenie siły;
9. Przemysł tkacki (jedwab, wełna owcza i inne włosy

Osoby ubezpieczone dobrowolnie w myśl Art. V ustawy rozszerz. wykonywują swoje prawo wyborcze w tej grupie, do której podług powyższego podziału należy odnośne przedsiębiorstwo; osoby ubezpieczone dobrowolnie w myśl Art. VI. ustawy rozszerz. wybierają w grupie przedsiębiorstw, oznaczonej w orzeczeniu zaliczającym.

Każda z wymienionych powyżej grup przedsiębiorstw, wybiera zasadniczo jednego reprezentanta przedsiębiorców i jednego reprezentanta ubezpieczonych, jakoteż po jednym zastępcy tych reprezentantów. O ile jednak ostatecznie, znana przed rozpisaniem wyborów statystyka przedsiębiorstw Zakładu (§ 47 Statutu) stwierdziła, że w pewnej grupie przedsiębiorstw iloraz powstały

zwierzęce, len, konopie, juta i t. d., bawełna i półwłna, apretura, blicharnie, farbiarnie, drukarnie, towary dziane, koronkowe, haczkowane, haftowane i pończoszkowe);

10. Papier, skóra, guma (fabrykacja papieru i masy papierowej, obrabianie papieru, fabryki skóry i surogatu skóry, wyroby ze skóry i surogatów skóry, towary gumowe i gutaperkowe);
11. Materiały drewniane i snycerskie (obrabianie drzewa, wyrób towarów koszykarskich i szczotek, wyroby z rogów i morskiej pianki i t. d.
12. Środki żywności i tytoń (środki żywności roślinne i zwierzęce, napoje, tytoń);
13. Odzież i czyszczenie;
14. Budowle i budowy (przedsiębiorstwa budownicze, przemysł budowlany, przemysł pomocniczy w budownictwie, konserwacja budynków);
15. Przemysł poligraficzny, teatry, biura, szkoły.

z podzielenia ogólnej sumy wykazanych dni pracy (dniówek, szycht) przez cyfrę 300 wynosi więcej niż 10.000 wówczas grupa taka wybiera za każde pełne 10.000 tego ilorazu jednego reprezentanta przedsiębiorców, jednego reprezentanta ubezpieczonych, jakoteż po jednym zastępcy tych reprezentantów.

Przy pierwszych wyborach przeprowadzonych na podstawie Statutu niniejszego wybierają: grupa I (gospodarstwa rolne i leśne, młyny), grupa III (kopalnie i huty oraz ich zakłady uboczne) po trzech reprezentantów przedsiębiorców i po trzech reprezentantów ubezpieczonych, jakoteż po trzech zastępców, grupa II (transport i składy), grupa XI (materiały drewniane i snycerskie), grupa XIV (budowle i budowy) po dwóch reprezentantów przedsiębiorców i po dwóch reprezentantów ubezpieczonych, jakoteż po dwóch zastępców; każda z innych grup jednego reprezentanta przedsiębiorców i jednego reprezentanta ubezpieczonych jakoteż po jednym zastępcy tych reprezentantów.

Uprawnione do wyboru są tylko przedsiębiorstwa zgłoszone najpóźniej 2 miesiące przed rozpisanem wyborów.

§ 13. Każdy własnowolny przedsiębiorca, będący członkiem Zakładu, ma prawo uczestniczyć stosownie do postanowień niżej podanych w wyborze do Zarządu i być do Zarządu wybranym, jeżeli przedsiębiorstwo było 2 miesiące przed dniem rozpisania wyborów zgłoszone w Zakładzie.

Jeżeli co do pewnego przedsiębiorstwa zgłoszono w myśl § 4 niniejszego Statutu zastępcę (zawiadowcę), wykonywa tenże czynne i bierne prawo wyborcze. W razie konkursu — o ile przedsiębiorstwo jest w ruchu — prawa wyborcze przechodzą na zarządcę masy konkursowej.

Wszyscy uprawnieni do wyboru przedsiębiorcy wpisani zostają do katastru wyborczego, ułożonego według grup przedsiębiorstw (§ 12) i powiatów administracyjnych: kataster zawiera nazwisko (firmę) przedsiębiorcy, rodzaj i miejsce przedsiębiorstwa. Przedsiębiorcom i ubezpieczonym, uprawnionym do wyboru, tudzież legitymowanym należyście zastępcom właściwych kół interesowanych (stowarzyszenia i związki przemysłowe, rolnicze, robotnicze, komitety wyborcze i t. d.) wolno w czasie od dnia rozpisania aż do dnia wyborów, a to w dniach powszednich i w godzinach urzędowych Zakładu wglądać w kataster i sporządzać zeń odpisy lub wyciągi.

Każdy do wyboru uprawniony przedsiębiorca a względnie zastępca, wybiera w grupie przedsiębiorstw, do której jego przedsiębiorstwo należy, jednego członka i jednego zastępcę członka Zarządu. Przedsiębiorcom zatrudniającym jedną do dziesięciu ubezpieczonych osób liczy się jeden głos, a zatrudniającym więcej, jednakże nie więcej niż 50 osób, liczy się za każde dalsze dziesięć ubezpieczonych osób po jednym głosie, wreszcie przedsiębiorcom zatrudniającym ponad 50 osób liczy się za każde dalsze pięć-

dziesiąt osób po jednym głosie, najwięcej jednak 50 głosów; ułamek liczby 10 względnie 50 nie uwzględnia się. Jeżeli zachodzi wątpliwość co do prawdziwości liczby ubezpieczonych, podanej przez przedsiębiorców na karcie głosowania, albo jeżeli przedsiębiorca nie podaje tej liczby, Komisja wyborcza ustali ją na podstawie ostatniego obliczenia opłaty ewentualnie zgłoszenia; jeżeli braknie i tych danych, liczy się tylko jeden głos. Z pomiędzy wszystkich kandydatów, na których padły głosy w pewnej grupie przedsiębiorstw, jest wybranym członkiem Zarządu względnie zastępcą ten, kto otrzymał względnie największą ilość głosów.

Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów otrzyma tę samą ilość głosów, los rozstrzyga, który z nich ma być powołany do Zarządu na członka względnie zastępcę.

Nie mogą być wybrani do Zarządu przedsiębiorcy, nie będący obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej, jakoteż ci, którzy nie ukończyli do dnia rozpisania wyborów 25 lat i wreszcie ci, którzy nie mają prawa wyborczego do Sejmu po myśli art. 3 i 4 Ordynacji wyborczej sejmowej (ustawa z dnia 28 lipca 1922 r. Nr. 66 Dz. U. R. P. poz. 590).

Podobnie nie mogą być wybrani do Zarządu Przedsiębiorcy, którzy zalegają z opłatą za dwa lata wstecz, licząc od półrocza kalendarzowego, zamkniętego przed dniem rozpisania wyborów, tudzież funkcjonariusze płatni Zakładu.

§ 14. Wszyscy ubezpieczeni członkowie mężczyźni i kobiety z wyjątkiem uczniów, wolontariuszów i praktykantów, tudzież innych osób, które z powodu niepełnego wykształcenia nie pobierają żadnej płacy lub pobierają niższą, mają prawo wyboru, jeżeli dane przedsiębiorstwo było 2 miesiące przed dniem rozpisania wyborów zgłoszone w Zakładzie. Prawo wybieralności mają tylko własnowolne osoby.

Nie mogą być wybrani do Zarządu ubezpieczeni nie będący obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej, jakoteż ci, którzy nie ukończyli do dnia rozpisania wyborów 25 lat, następnie ci, którzy nie mają prawa wyborczego do Sejmu po myśli Art. 3 i 4 Ordynacji wyborczej sejmowej (ustawa z dn. 28 lipca 1922 r. Nr. 66 Dz. U. R. P. poz. 590), a wreszcie funkcjonariusze płatni Zakładu.

§ 15. W celu przeprowadzenia wyborów członka Zarządu i zastępcy z grona ubezpieczonych, ma przedsiębiorca lub jego zastępcą na żądanie jednej, lub więcej, uprawnionych do wyboru, ubezpieczonych osób swego przedsiębiorstwa, zwołać najdalej w ciągu tygodnia zebranie wszystkich ubezpieczonych i uprawnionych do wyboru pracowników i przeprowadzić wybór męża zaufania z grona ubezpieczonych i uprawnionych do wyboru pracowników przedsiębiorstwa. Nazwisko wybranego męża zaufania wraz z potwierdzeniem przedsiębiorcy podaje bezzwłocznie sam wybrany Zakładowi do wiadomości, poczem Zakład przesyła na jego ręce

kartę głosowania. Mąż zaufania winien natychmiast po otrzymaniu karty głosowania zwołać zebranie wyborcze wszystkich ubezpieczonych i uprawnionych do wyboru pracowników przedsiębiorstwa, którzy po odpowiednim pouczeniu o celu zebrania, wybierają względną większością głosów kandydata na członka Zarządu i zastępcę członka, zatrudnionych w przedsiębiorstwie odnośnej grupy (§ 12), ubezpieczonym w Zakładzie. Nazwisko wybranych wpisuje na karcie głosowania, otrzymanej od Zakładu, mąż zaufania i opatruje kartę swoim podpisem, kartę podpisują nadto dwaj uczestnicy zebrania wyborczego jako świadkowie, że wszyscy ubezpieczeni i uprawnieni do wyboru pracownicy przedsiębiorstwa w czasie wyboru, wezwani byli do wzięcia udziału w wyborze i że w karcie głosowania wpisany został kandydat większości.

W oddziałach głównego przedsiębiorstwa, położonych w różnych miejscowościach, należy przeprowadzić wybór męża zaufania i wybory do Zarządu w każdym oddziale z osobna.

Prawa i obowiązki męża zaufania pozostają w mocy także wówczas, gdy przed dniem wyboru z pracy w przedsiębiorstwie ustąpił.

Jeżeli przedsiębiorca nie czyni zadość żądaniu ubezpieczonych o dokonanie wyboru męża zaufania i wejdzie w tym przedmiocie reklamacja do Zakładu, Komisja wyborcza wzywa w ciągu tygodnia przedsiębiorcę listem poleconym do

zwołania ubezpieczonych celem przeprowadzenia tego wyboru. Jeżeli na to wezwanie nie wejdzie do Zakładu w ciągu ośmiu dni doniesienie o wyborze, Komisja wyborcza wzywa reklamantów — o ile wykazali się uprawnieniem do wyboru — do przeprowadzenia wyboru męża zaufania.

Jeżeli przedsiębiorca wzbrania się potwierdzić wynik wyboru męża zaufania a dwaj uprawnieni, ubezpieczeni tego przedsiębiorstwa, lub drugi uprawniony — o ile tylko dwóch pracuje w przedsiębiorstwie — potwierdzą ten wybór, należy wydać kartę głosowania mężowi zaufania. Jeżeli reklamant jest jedynym uprawnionym ubezpieczonym przedsiębiorstwa, należy stosunek pracy — o ile przedsiębiorca odmawia poświadczenia — stwierdzić w inny wiarygodny sposób.

Z pomiędzy wszystkich kandydatów (tek), na których padły głosy, w pewnej grupie wyborczej, jest wybrany członkiem Zarządu względnie zastępcą ten, kto otrzymał względnie największą ilość głosów, przy czem każda kartka głosowania reprezentuje tyle głosów, ile osób odnośne przedsiębiorstwo zatrudnia.

Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów (tek), otrzyma tę samą ilość głosów, los rozstrzyga, który (a) z nich powołany być ma do Zarządu na członka względnie na zastępcę.

§ 16. Wybory przeprowadza Komisja wyborcza.

Komisja składa się z prezesa Zarządu i jego zastępców oraz określonej przez Zarząd parzystej liczby członków i ich zastępców wyznaczonych również przez Zarząd, po połowie z grona przedsiębiorców i ubezpieczonych. Uchwały Komisji zapadają zwykłą większością głosów.

Komisja wyborcza rozpisuje wybory najpóźniej ośm tygodni przed dniem wyborów i oznacza miejsce wyboru, obwieszając to w sposób przepisany dla ogłoszeń Zakładu. Nadto należy ogłosić wybory w poczytnych dziennikach, wskazanych przez Komisję wyborczą, a obwieszczenie wyborcze rozplakatować w siedzibach sądów powiatowych.

Równocześnie z rozpisaniem wyborów należy z urzędu rozesłać karty głosowania wszystkim uprawnionym do głosowania przedsiębiorcom. W kartach głosowania dla ubezpieczonych, przysposobionych podług ust. 1 § 15 niniejszego Statutu, Zakład, opierając się na ostatnich, znanych mu wykazach (zgłoszenie, obliczenie opłaty, dochodzenia władz lub inspektorów), wpisuje liczbę uprawnionych do wyboru ubezpieczonych osób, zatrudnionych w ubezpieczonym przedsiębiorstwie.

Jeżeli w tej liczbie zaszły zmiany, mąż zaufania w porozumieniu z przedsiębiorcą winien o nich natychmiast donieść Zakładowi.

Wszystkie karty głosowania powinny być opatrzone pieczęcią Zakładu i numerem kata-

stru przedsiębiorstwa; inne karty głosowania są nieważne.

Reklamacje w sprawie wyborów nadsyłać należy najmniej na dwa tygodnie przed dniem wyborów do Komisji wyborczej, która je wczas i ostatecznie ma rozstrzygnąć. W miejsce zginionych kart głosowania Komisja wyborcza wydaje — na żądanie — duplikaty kart, wyraźnie jako duplikat oznaczone. Reklamacje o wydanie kart głosowania lub duplikatów dopuszczalne są aż do dnia poprzedzającego dzień wyborów.

§ 17. Karty głosowania można albo oddać w zamkniętej kopercie Komisji wyborczej osobiście (w dniu wyborów), albo przesać je tej Komisji pocztą. Karty głosowania przedsiębiorców winne być zaopatrzone własnoręcznym podpisem przedsiębiorcy względnie pełnomocnika, karty ubezpieczonych podpisem męża zaufania i dwóch świadków (§ 15). Karty kreślone są nieważne.

Nadchodzące karty głosowania znaczy Komisja wyborcza, poczem otrzymują one kolejny numer bieżący i wpisywane będą do list, osobno dla przedsiębiorców i osobno dla ubezpieczonych z oznaczeniem numeru karty. Uprawnionym do wyboru członkom Zakładu wolno te listy w ciągu 14 dni po wyborach przeglądać w biurze Zakładu, w godzinach urzędowych.

Dzień wyborów oznaczyć należy na niedzielę; osobiste oddawanie kart rozpoczyna się o 10 godzinie rano, a kończy o 4-tej popołudniu;

karty, nadane na pocztę po dniu wyborów i nadchodzące po upływie 3 dni po dniu wyborów, tudzież karty niepodpisane w myśl postanowień Statutu niniejszego, nie będą uwzględnione.

Komisja wyborcza rozstrzyga o ważności kart głosowania.

Komisja wyborcza przeprowadza skrutynjum i ma spisać protokół wyniku wyborów. O wyniku należy niezwłocznie zawiadomić władzę nadzorczą jakoteż wybranych, tudzież ogłosić wynik wyborów w tych samych dziennikach, w których umieszczone były ogłoszenia o rozpisaniu wyborów.

§ 18. Członków Zarządu wybiera się na cztery lata.

Jeżeli wybrany członek Zarządu wyboru nie przyjął lub jeżeli członek Zarządu wystąpi z Zarządu przed upływem okresu swego urzędowania, na jego miejsce wchodzi do Zarządu zastępca, gdy zaś i jego zastępca wystąpi, Zarząd winien kooptować członka z tej grupy wyborczej, do której występujący należeli.

Zastępcy i kooptowani urzędują aż do czasu, do którego trwać miało urzędowanie członka wybranego.

IV. Zarząd.

§ 19. Zarząd sprawuje całą administrację i reprezentuje Zakład.

Zarząd może powziąć prawomocne uchwały po zaproszeniu wszystkich członków Zarządu i w obecności przewodniczącego lub zastępcy, tudzież co najmniej połowy członków. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów członków obecnych. W zasadzie wszyscy członkowie obowiązani są oddawać głosy, jednakże członek Zarządu nie powinien głosować, jeżeli ma być wydana uchwała tycząca się jego własnego przedsiębiorstwa lub gdzie idzie o wyznaczenie renty po wypadku, który dotknął jego samego.

W razie równości głosów, to zdanie staje się uchwałą, do którego przystąpił przewodniczący.

Większość dwóch trzech głosów jest potrzebną:

1. do uchwalenia zmiany statutu,
2. do uchwalenia zmiany taryfy opłat.

§ 20. Do zakresu działania Zarządu należą w szczególności następujące sprawy:

1. Ustanowienie komisji dla wyborów do Zarządu i wyborów do Sądu rozjemczego (obacz §§ 11—17 i § 50 Statutu).
2. Wybór przewodniczącego, jego zastępców, Wydziału administracyjnego, Komisji rewizyjnej i członków Wydziału zawiadującego funduszem pensyjnym urzędników i sług Zakładu; wybory te odbywają się kartkami. Wybrany zostaje członek, na którego padła więcej niż połowa oddanych głosów ważnych, przyczem karty białe lub niewłaściwie wypełnione są nieważne. Jeżeli w dwóch

po sobie następujących głosowaniach nikt nie otrzymał kwalifikowanej większości głosów, następuje wybór ściślejszy między dwoma kandydatami, którzy przy ostatnim głosowaniu otrzymali największe ilości głosów. W razie równości głosów, ujawnionej przy tem ściślejszem głosowaniu, rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego. W razie zrzeczenia się lub zgaśnięcia mandatu tych funkcjonarjuszów, odbywa się wybór uzupełniający na resztę czasu opróżnionego mandatu.

3. Uchwalenie zmiany Statutu z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.
4. Uchwalenie taryfy opłat i zmiany tej taryfy z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.
5. Zastępstwo Zakładu wobec sądu i pozasądnie.
6. Oznaczenie i decyzja o wynagrodzeniu szkody w myśl § 33 ustawy o ubezp. od wyp. w przypadkach przedłożonych Zarządowi przez Wydział administracyjny do rozstrzygnięcia (obacz § 25 Statutu).
7. Uchwały o odpisaniu opłat z powodu nieściągalności tychże.
8. Uchwały co do korzystnego lokowania rozporządzalnego majątku Zakładu (§ 48 Statutu).
9. Ustanowienie wysokości marek prezencyj-

nych członków Zarządu Prezydium Wydziału administracyjnego i innych komisji, oraz regulowanie zwrotu kosztów podróży tychże.

10. Wydawanie i zmiana instrukcji, regulaminów itd. dla Zarządu samego, jakoteż dla pracowników Zakładu.
11. Mianowanie, awansowanie i oddalanie wszystkich urzędników i sług stałych z uwzględnieniem ostatniego ustępu § 9 ustawy.
12. Wyznaczanie płac i należitości tudzież ewentualnego zaopatrzenia dla urzędników i sług, remuneracji dla funkcjonarjuszów i zwrotów kosztów podróży, udzielanie urlopów ponad czas normami służbowymi przewidziany.
13. Tworzenia Oddziału Zakładu (§ 9 ustawy) i określenie zakresu działania tychże z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.
14. Nadzór nad wszystkimi czynnościami załatwianymi przez funkcjonarjuszów i urzędników, tudzież kontrola i rewizja ksiąg i kas Zakładu, dokonywana przez Komisję rewizyjną (§ 26 Statutu).
15. Załatwianie przedstawięń i zażaleń przeciwko zarządzeniom dyrekcji i Wydziału administracyjnego.
16. Uchwała o corocznem zamknięciu rachunków Zakładu, po zbadaniu tegoż przez komisję rewizyjną i uchwała o sprawozdaniu,

które według § 60 ustawy ma być składane Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.

O ile sprawa zastrzeżona uchwale Zarządu, tycząca się agend bieżących wymaga natychmiastowego załatwienia, może to nastąpić za zgodą przewodniczącego Zarządu drogą uchwały Wydziału administracyjnego, a w nagłych wypadkach przez dyrektora w porozumieniu z przewodniczącym Zarządu, zawsze jednak z zastrzeżeniem późniejszego zatwierdzenia przez Zarząd.

W szczególności nagłych wypadkach, gdy nie można uzyskać wczas zarządzenia przewodniczącego Zarządu lub jego zastępcy, ma dyrektor uczynić, co jest konieczne dla strzeżenia interesów Zakładu i natychmiast uwiadomić o tem przewodniczącego Zarządu, a następnie uzyskać zatwierdzenie Zarządu.

§ 21. Członkowie Zarządu pełnią obowiązki swoje bezpłatnie (honorowo), jednakże gotowe wydatki i koszta podróży oraz marki obecności mają być członkom Zarządu wypłacane stosownie do uchwał Zarządu (§ 20 p. 9).

Członek Zarządu, który utraci warunki wybieralności lub stale zaniedbuje swoje obowiązki t. zn. nie uczestniczy w dwóch po sobie następujących posiedzeniach bez usprawiedliwienia względnie w czterech po sobie następujących posiedzeniach z usprawiedliwieniem, niewywołaniem chorobą, traci mandat. O utracie mandatu orzeka Zarząd.

Członek Zarządu z grona ubezpieczonych nie

zatrudniony w przedsiębiorstwie swej dotychczasowej grupy wyborczej traci mandat, jeżeli w ciągu pół roku po tem wystąpieniu nie objął zatrudnienia w przedsiębiorstwie tej samej grupy.

§ 22. Zgromadzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak, jak raz na trzy miesiące. Na żądanie najmniej jednej trzeciej części członków Zarządu należy zwołać zgromadzenie Zarządu.

Na zgromadzenia Zarządu rozesłać należy co najmniej na dni piętnaście przed zgromadzeniem zaproszenia pisemne i dołączyć ewentualnie odpisy wniosków w ważniejszych sprawach.

W razie chwilowej przeszkody członka Zarządu, należy zaproszenie wysłać zastępcy tegoż, o ile przewodniczący zostanie zawiadomiony o tej przeszkodzie co najmniej pięć dni przed zgromadzeniem.

§ 23. Zgromadzenia Zarządu zwołuje, zagaja i prowadzi przewodniczący lub jego zastępca (§ 24 Statutu).

Z rozpraw Zarządu spisywany będzie protokół, który podpisują przewodniczący i dyrektor, oraz dwóch weryfikatorów, a mianowicie jeden z grona przedsiębiorców i jeden z grona ubezpieczonych według kolejności alfabetycznej.

Odpis protokołu przedłożyć należy Władzy nadzorczej.

VI. Przewodniczący Zarządu.

§ 24. Na czele Zakładu stoi i reprezentuje go na zewnątrz przewodniczący (prezes) Zarządu.

Wybiera go ze swego grona i na czas swego urzędowania Zarząd na pierwszym posiedzeniu po dokonaniu skrutynjum z wyborów do Zarządu.

Wybór przewodniczącego Zarządu podlega zatwierdzeniu Ministra Pracy i Opieki Społecznej (§ 12 ustawy).

Zarząd wybiera nadto pierwszego i drugiego zastępcę przewodniczącego, z tych jednego z grona tej grupy członków swoich, do której nie należy przewodniczący.

Przewodniczący i jeden zastępca muszą być stale zamieszkali w siedzibie Zakładu.

Do prezesa należy naczelne kierownictwo i nadzór nad czynnościami Zakładu.

Przewodniczący zwołuje i przewodniczy posiedzeniom Zarządu, Wydziału administracyjnego i komisji Zarządu, wyznacza porządek dzienny tychże, oznacza kolejność przedmiotu obrad, kieruje obradami i głosowaniem, ogłasza uchwały i wyznacza protokolanta.

Przewodniczący głosuje i w razie równości głosów to zdanie staje się uchwałą, za którym głosował przewodniczący.

Przewodniczący ma prawo zawieszenia uchwał Wydziału administracyjnego i komisji, które zdaniem jego sprzeciwiają się ustawie, Statutowi

niniejszemu i uchwałam Zarządu lub mogłyby narazić Zakład na niepowetowaną szkodę, a to aż do decyzji Zarządu, któremu należy zawieszane uchwały przedłożyć na najbliższym posiedzeniu. Takie samo prawo przysługuje przewodniczącemu w takich samych warunkach co do uchwał Zarządu, jednakże z ograniczeniem, że zawieszane uchwały Zarządu należy w ciągu ośmiu dni przedłożyć Władzy nadzorczej do decyzji.

Przewodniczący ma prawo każdego czasu wglądać we wszystkie księgi, dokumenty, protokoły i akta Zakładu i Oddziałów, być obecnym przy rewizjach komisji rewizyjnej, przeprowadzić każdego czasu rewizję kasy i ksiąg, lokacji funduszów i dokumentów lokacyjnych.

Przewodniczący ma prawo — o ile urzędowanie funkcjonariuszów płatnych jest sprzeczne z interesami Zakładu lub obowiązującymi normami — zawiesić funkcjonariusza w urzędowaniu i przedłożyć sprawę Wydziałowi administracyjnemu.

Pierwszy zastępca przewodniczącego wstępuje w razie przeszkody w urzędowaniu przewodniczącego i na czas trwania tejże przeszkody w prawa i obowiązki przewodniczącego.

W razie przeszkody zachodzącej równocześnie co do przewodniczącego i pierwszego zastępcy, sprawowanie funkcji przewodniczącego przechodzi na drugiego zastępcę lub na tego członka Zarządu, którego sam Zarząd w tym

celu z grona członków Wydziału administracyjnego wybierze.

Przewodniczący i jego zastępcy nie mogą być członkami komisji rewizyjnej.

VII. Wydział administracyjny.

§ 25. Równocześnie z wyborem przewodniczącego i jego zastępców Zarząd wybiera ze swego grona i na czas swego urzędowania Wydział administracyjny.

Wydział administracyjny składa się z przewodniczącego Zarządu i pięciu członków, do których wlicza się zastępcę przewodniczącego, zamieszkałego w siedzibie Zakładu; cały skład Wydziału należeć ma po połowie do grupy przedsiębiorców i do grupy ubezpieczonych. W podobny sposób i na ten sam czas Zarząd wybiera pięciu zastępców, którzy w razie przeszkody członków Wydziału administracyjnego, wchodzi w ich urzędowanie.

Przynajmniej połowa członków Wydziału i zastępców musi mieszkać stale w siedzibie Zakładu.

Przewodniczący zwołuje posiedzenia Wydziału administracyjnego w miarę potrzeby, a najmniej dwa razy w miesiącu.

Do zakresu działania wydziału administracyjnego należą w szczególności następujące sprawy:

1. Wykonywanie uchwał Zarządu i przedkładanie Zarządowi wniosków.
2. Orzekanie o tem, czy przedsiębiorstwo pew-

ne podlega obowiązkowi ubezpieczenia, jeżeli zaś podlega, do której kategorii ubezpieczeństwa i do jakiej klasy procentowej tej kategorii ma być zaliczone, z zastrzeżeniem prawa zarzutów dla przedsiębiorcy. Wydawanie tych orzeczeń we wszystkich przypadkach, nienastręczających żadnych wątpliwości, poruczone być może dyrektorowi.

3. Zmiana klasyfikacji przedsiębiorstw już zaliczonych.
4. Rozstrzygnięcie o wynagrodzeniu dla uszkodzonych i dla osób pozostałych, we wszystkich przypadkach nie przekazanych do samodzielnego załatwienia dyrektorowi (§ 27).
5. Przyznawanie protez, zasiłków i t. p. dla uszkodzonych, w granicach uchwalonych przez Zarząd.
6. Zarządzenia we wszystkich sprawach przez Zarząd mu poruczonych.

Uchwały Wydziału administracyjnego zapadają bezwzględną większością głosów członków. Przewodniczący głosuje również i w razie równości głosów, to zdanie staje się uchwałą, za którym głosował przewodniczący. Każdemu członkowi Wydziału przysługuje prawo zgłoszenia votum separatum i żądania przedłożenia sprawy do rozstrzygnięcia na najbliższym posiedzeniu Zarządu.

Z posiedzeń Wydziału administracyjnego spisany będzie protokół uchwał, podpisywany

przez przewodniczącego i dyrektora względnie referenta.

Do powzięcia uchwał Wydziału administracyjnego konieczną jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy i dwóch członków.

Trzej członkowie Wydziału administracyjnego i ich zastępcy, wybrani „ad hoc” przez Zarząd, funkcjonują w miarę potrzeby jako członkowie Zarządu w Wydziale zawiadującym funduszem emerytalnym urzędników i sług Zakładu.

VIII. Komisja rewizyjna.

§ 26. Zarząd wybiera ze swego grona równocześnie z przewodniczącym i jego zastępcą na czas swego urzędowania Komisję Rewizyjną, złożoną z czterech członków i czterech zastępców, a to po połowie z obydwu grup członków.

Komisja ta powinna poddawać niespodziewanej rewizji kasy i księgi, urządzenie ksiąg i rachunków, przechowanie funduszu i odnoszące się do tego dokumenty zarówno Zakładu jakoteż Oddziałów, również ma ona na wezwanie przewodniczącego Zarządu przedsięwziąć nadzwyczajną rewizję i ma obowiązek zbadać roczne zamknięcie rachunków Zakładu.

Komisja winna o każdej rewizji i wyniku badania zamknięcia rachunków zdać Zarządowi sprawę pisemnie. W razie dostrzeżonych jakichkolwiek usterek, komisja winna natychmiast do-

nieść o nich przewodniczącemu, celem zbadania rzeczy i uzyskania decyzji Zarządu.

Rewizja może się odbywać w obecności najmniej trzech członków.

IX. Dyrektor.

§ 27. Dyrektor kieruje bezpośrednio wszelkimi czynnościami Zakładu, o ile decyzja nie jest zastrzeżoną Zarządowi lub Wydziałowi administracyjnemu, względnie przewodniczącemu Zarządu i odpowiada przed Zarządem za ścisłe wykonanie postanowień ustawy o ubezpieczeniu od wypadków, statutu, regulaminu, norm służbowych, oraz innych norm przez Zarząd uchwalonych, jakoteż za ścisłe i punktualne wykonanie uchwał Zarządu i Wydziału administracyjnego. O wszelkich sprawach ważniejszych i o toku czynności powinien dyrektor informować przewodniczącego Zarządu, względnie Zarząd.

Dyrektor bierze udział w posiedzeniach Zarządu, Wydziału administracyjnego i komisji przez Zarząd i Wydział powołanych z głosem doradczym i referuje przed Zarządem, Wydziałem i komisjami wszelkie sprawy z wyjątkiem tyczących się jego własnej osoby. Dyrektor jest uprawniony powierzyć referowanie spraw przez siebie aprobowanych poszczególnym referentom.

O ile nie zachodzą ustawowe wątpliwości dyrektor załatwia samodzielnie następujące sprawy:

1. Przyznawanie rent na czas leczenia, rent wdowich, sierocych i kosztów pogrzebu.
2. Zamykanie rent na czas leczenia i odmowa tych rent uszkodzonym, którzy po ukończeniu leczenia odzyskali pełną zdolność zarobkowania.
3. Odmowa roszczeń niewątpliwie nieuzasadnionych w ustawie.
4. Udzielanie zaliczek na renty w granicach przez Zarząd określonych.
5. Odprawa wdów wskutek ponownego zamążpójścia.
6. Przyjmowanie i oddalanie prowizorycznych pomocników biurowych i służby i oznaczanie wynagrodzenia tychże z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wydział administracyjny.
7. Udzielanie urlopów urzędnikom i płatnym funkcjonariuszom na przeciąg 1—8 dni.
8. Asygnowanie wydatków administracyjnych — poza systemizowanymi — do wysokości oznaczonej przez Wydział administracyjny.

W razie i na czas nieobecności lub przeszkody dyrektora, przechodzą jego prawa i obowiązki na jego zastępcę, wyznaczonego przez Zarząd.

Nie naruszając postanowień § 20 p. 5, dyrektor jest upoważniony do odbioru imieniem Zakładu skarg, uchwał, wyroków i innych zawiadomień sądowych.

X. Pisma i dokumenty.

§ 28. Wszelkie pisma, wpływające z uchwał Zarządu lub Wydziału administracyjnego i dokumenty, na mocy których Zakład przyjmuje na siebie zobowiązania i rezygnuje z praw — z wyjątkiem orzeczeń o obowiązku ubezpieczenia, klasyfikacji — następnie wszelkie podania i sprawozdania do Władz i Sejmu, nietyczące się spraw bieżących, powinny być opatrzone pieczęcią Zakładu i podpisane przez przewodniczącego lub jego zastępcę i przez dyrektora lub tegoż zastępcę. Wszelkie inne korespondencje podpisuje dyrektor, względnie na jego zlecenie urzędnik upoważniony do zastępstwa dyrektora.

W języku urzędowym Zakładu (§ 1) prowadzone będą księgi i korespondencje Zakładu i odbywać się będą obrady organów Zakładu.

XI. Inspektorowie.

§ 29. Zarząd mianuje w miarę potrzeby inspektorów i wyznacza im płace.

Legitymację inspektorów stanowi pełnomocnictwo wydane przez Zarząd. Ich zakres działania określony być może albo terytorjami albo według innych zasad.

Nazwiska i siedziby inspektorów podać należy do wiadomości publicznej.

Inspektorowie są obowiązani:

1. Przeglądać na miejscu te zapiski i księgi

- przedsiębiorców, które są potrzebne do obliczenia poborów osób ubezpieczonych (§ 23 ustawy).
2. Uczestniczyć w dochodzeniach, dotyczących się wypadków (§ 31 ustawy).
  3. Czuwać nad tem, czy osoby, którym przyznano renty, mają jeszcze ciągle prawo do ich pobierania.

XII. Oddziały Zakładu.

§ 30. Zakład może za uchwałą Zarządu względnie na polecenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej otwierać w poszczególnych okręgach administracyjnych Oddziały (§ 9 ustawy).

Oddziały tworzone będą dla pełnych terytorjalnych okręgów wojewódzkich, w siedzibie Województwa.

Zakres działania poszczególnych Oddziałów określi Zarząd. W szczególności Zarząd może powierzyć Oddziałom następujące czynności:

1. Przyjmowanie zgłoszeń przedsiębiorstw, obliczeń opłaty, inkasowanie opłaty za ubezpieczenie i udzielanie informacji oraz przeprowadzanie korespondencji, związanych z czynnościami powyższemi;
2. Przyjmowanie doniesień o wypadkach, przeprowadzanie dochodzeń wypadkowych i udział w takich dochodzeniach, oględziny lekarskie uszkodzonych i udzielanie informacji oraz przeprowadzanie korespondencji związanych z czynnościami powyższemi;

3. Kontrolę obliczeń opłaty i kontrolę rencistów;

4. Zastępstwo Zakładu przed Sądem Rozjemczym w siedzibie Oddziału;

§ 31. Zadania i czynności określone w § 30 spełniać będzie biuro, utworzone przez Zakład w siedzibie Oddziału, noszące nazwę: „Zakład ubezpieczenia od wypadków, Oddział . . . . .“

Wyznaczeni przez Zarząd kierownik i pracownicy biura Oddziału są funkcjonariuszami Zakładu ubezpieczenia od wypadków i mają do nich zastosowanie wszystkie odnośne postanowienia o obowiązkach i prawach funkcjonariuszów Zakładu.

Czynności biura Oddziału, sposób kontroli tych czynności przez organa centralne Zakładu i uprawnienia kierownika biura Oddziału określi szczegółowo instrukcja czynności biura Oddziału, wydana przez Zarząd Zakładu.

XIII. Opłaty za ubezpieczenie.

§ 32. Opłaty za ubezpieczenie członków uiszczać należy w myśl § 16, 17 i 23 ustawy z dołu. Opłaty za ubezpieczenie zapadają 30 czerwca i 31 grudnia każdego roku za ubiegły okres płatności.

Przedsiębiorstwa nowopowstałe uiszczają swoje opłaty za pierwszy okres pro rata temporis, podobnie przedsiębiorstwa zastanowione za ostat-

ni okres, a to w przeciągu ośmiu dni po zastanowieniu przedsiębiorstwa.

Od zaległych opłat należy pobierać ustawowe odsetki zwłoki.

§ 33. Jak długo Zakład wypłacać będzie podatki drożyzniane do rent, przewidziane w art. 33 ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. Dz. U. Rzp. P. Nr. 65, poz. 413, przedsiębiorcy obowiązani są uiszczać na poczet opłat, zapadających w statutowych terminach, zaliczki w ten sposób, że w ciągu ośmiu dni po upływie pierwszego kwartału danego półrocza złożą w kasie Zakładu kwotę, odpowiadającą połowie opłaty za ostatnie ubiegłe pełne półrocze.

Jeżeli zaliczka w ten sposób ustalona okaże się wyższą od opłaty należącej się Zakładowi za ten kwartał od zarobków rzeczywiście wypłaconych, wolno przedsiębiorcy uiścić zaliczkę w wysokości opłaty, obliczonej od tych zarobków.

O ile przedsiębiorca nie uczyni zadość temu obowiązkowi, Zakład ma prawo zażądać z urzędu takiej zaliczki w wysokości połowy opłaty, przepisanej za ostatnie półrocze ubiegłe i ściągnąć ją ewentualnie w drodze egzekucji wraz z ustawowemi odsetkami zwłoki, bieżącymi od dnia zapadłości zaliczki.

Zakład ma prawo żądać od przedsiębiorców zwrotu porta pocztowego od korespondencji z przedsiębiorcą, wywołanej zwłoką przedsiębiorcy w spełnieniu obowiązków ustawowych względnie statutowych.

Jeżeli przedsiębiorca zalega z opłatą za ubezpieczenie, należy o tem donieść władzy administracyjnej I instancji w okręgu jego przedsiębiorstwa lub miejsca zamieszkania, a to celem ściągnięcia zaległej opłaty w drodze administracyjnej (obacz § 26 ustawy). W razie potrzeby należy wdrożyć egzekucję sądową celem ściągnięcia zaległych należności Zakładu.

XIV. Doniesienie o wypadkach i wynagrodzenie szkody.

§ 35. O każdym wypadku, który zdarzy się w przedsiębiorstwie, podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia, wskutek którego osoba tamże zatrudniona poniosła śmierć lub uszkodzenie ciała, które spowodowało śmierć lub niezdolność do pracy najmniej trzy dni trwającą, winien przedsiębiorca lub ten, kto w chwili wypadku kierował przedsiębiorstwem, wnieść najpóźniej w ciągu dni pięciu po wypadku do władzy administracyjnej I instancji pisemne doniesienie w czterech przepisanych egzemplarzach.

Osoby roszczące sobie prawo do wynagrodzenia szkody zgłosić się mają z roszczeniem do Zakładu przed upływem roku od dnia wypadku pod groźbą utraty tego prawa.

§ 36. Przy badaniu skutków wypadku i stwierdzeniu roszczeń do wynagrodzenia trzymać się należy postanowień §§ 31—37, 39 i 40 ustawy. Zakład może z kasami chorych, urzędami gminny-

mi oraz z przedsiębiorstwami zatrudniającymi większą liczbę ubezpieczonych wejść w porozumienie i — za zgodą uszkodzonego wypadkiem — z zastrzeżeniem udziału inspektora pracy, zbierać daty konieczne do wymiaru odszkodowania. W przypadkach takich władze administracyjne przeprowadzać mają dochodzenia tylko na wyraźne żądanie Zakładu.

W rezolucji dotyczącej się oznaczenia wynagrodzenia, wydanej w myśl § 36 ustawy, zaznaczyć należy, że żądającemu wynagrodzenia służy środek prawny, wniesienia skargi do Sądu Rozjemczego.

Odpis rezolucji przesyła się inspektorowi pracy i właściwej Kasie Chorych.

Do sposobu doręczania rezolucji mają zastosowanie przepisy § 4 ustęp 7 Statutu.

§ 37. Wynagrodzenia, zapewnione w myśl § 33 ustawy, wyznaczają organa Zakładu wymienione w §§ 20, 25 i 27 Statutu.

Wypłata rent.

§ 38. Renty, z wyjątkiem rent w § 43 niniejszego Statutu oznaczonych, Zakład ubezpieczenia przekazywać będzie zasadniczo zapomocą czeków Pocztowej Kasy Oszczędności. Wypłata nastąpi z reguły w tym urzędzie pocztowym, w którego okręgu uprawniony do pobierania wynagrodzenia ma swe stałe mieszkanie. Uprawniony do pobierania wynagrodzenia winien u-

wiadomić Zakład ubezpieczenia o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub zmianie mieszkania.

W wypadkach na uwzględnienie zasługujących Zakład może dokonywać wypłaty także w inny sposób z zachowaniem jednak przepisów co do tożsamości osoby, poświadczenia życia, stanu wdowieństwa lub dalszego trwania przyczyn uprawniających do świadczeń Zakładu.

§ 39. Potwierdzenie odbioru przekazów jako też kwot pieniężnych, przewidziane przepisami pocztowymi, uważane będą za pokwitowania rzeczywistego odbioru kwot przekazanych.

Dokonane według przepisów pocztowych potwierdzenie doręczenia przekazu osobie, do poboru uprawnionej, uważane będzie za potwierdzenie, iż osoba ta żyje.

Przekazy wypłaty rent dla wdów po zabitych przedstawiać należy do wypłaty opatrzone na odwrotnej stronie potwierdzeniem urzędu parafjalnego (ewentualnie gminnego), że wdowa nie wyszła ponownie za mąż — przekazy wypłaty rent dla wstępnych opatrzone być winny potwierdzeniem urzędu gminnego, że osoby te ciągle jeszcze potrzebują wsparcia.

§ 40. Wypłata rent za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności następuje w ratach miesięcznych z góry.

Na życzenie uprawnionego renta może być wypłacona także w dłuższych odstępach czasu, a w takim razie płatna jest z dołu.

§ 41. Na przekazach (czekach) służących do

wypłaty rat renty uprawnionym do poboru wynagrodzenia, które Zakład ubezpieczenia na Poczтовую Kasę Oszczędności wystawia zaznaczyć należy w sposób odpowiedni warunek, że odbiorca winien udowodnić swoje uprawnienie do poboru (§ 39 Statutu).

Kontrolę nad istnieniem i dokładnością potwierżeń, których dostarczyć ma odbiorca w myśl § 39 Statutu, wykonywa Poczтовая Kasa Oszczędności za stosownem wynagrodzeniem.

W myśl § 246 austr. ustawy cywilnej rezolucje i renty, wysła się na ręce uszkodzonej osoby także wówczas, gdy nie jest jeszcze pełnoletnią. Tylko dla osób nieletnich (niżej lat 15) i stojących pod kuratelą, mogą domagać się ich ustawowi zastępcy wypłaty rent, a to za upoważnieniem władzy nadopiekuńczej lub kuratelarnej.

Renty przyznane więźniom spoczywają aż do czasu uwolnienia poszkodowanego z więzienia skutkiem ukończenia kary, skutkiem amnestji lub innych przyczyn, względnie aż do śmierci poszkodowanego więźnia.

Jeżeli uprawniony przyznanej mu renty nie podejmuje mimo regularnego jej przekazywania, może Zakład dalszą wypłatę renty wstrzymać aż do zgłoszenia się uprawnionego. Kwoty rent w ten sposób zaległych nie procentują się dla uprawnionych.

§ 42. Renty w okresie leczenia od piątego tygodnia po wypadku do dnia ukończenia leczenia względnie dnia, do którego uszkodzony

pobrał zasiłki z Kasy chorych, wypłacać należy do rąk właściwej Kasy chorych celem wykonania przez Kasy przysługującego im prawa potrącenia zasiłków, udzielonych uszkodzonemu od piątego tygodnia po wypadku.

Renty wdów i ascendentów wypłacać należy wprost do rąk uprawnionych, renty przyznane nieletnim sierotom i rodzeństwu stosownie do zarządzenia Władzy nadopiekuńczej.

O ile przedsiębiorcy lub inne instytucje (Kasy brackie itp.) wypłacały uprawnionym zaliczki na poczet renty przez Zakład przyznać się mającej, można zaliczki takie — za równoczesnem zawiadomieniem uprawnionych do poboru — zwracać przedsiębiorcy lub instytucjom z przyznanej renty.

§ 43. Zarząd może nawiązać rokowania z Kasami chorych, w okręgu Zakładu się znajdującymi, do których członkowie podlegający obowiązkowi ubezpieczenia należą, celem zawarcia układów, na mocy których wypłata wynagrodzenia szkody dla osób w § 42 niniejszego Statutu wymienionych, do pobierania wynagrodzenia szkody uprawnionych, a do pewnej kasy należących, za pośrednictwem tejsze Kasy chorych w drodze rozliczenia się z Zakładem ubezpieczenia stałaby się możliwą.

Wszelkie wydatki w gotówce, jakie Kasa chorych poniesie z powodu pośredniczenia w wypłacie uszkodzonym kwot wynagrodzenia szkody, jakoteż ewentualnie ryczałt za przyrost

wydatków administracyjnych z powodu kontroli nad uprawnionymi do poboru, należy Kasie chorych zwrócić.

§ 44. Kasy chorych, którym poruczono wypłatę wynagrodzeń, winny wypłacać je przez czas trwania kuracji w taki sam sposób, w jaki wypłacają na własny rachunek zasiłki dla chorych. O ukończeniu kuracji winny Zakład niezwłocznie uwiadomić i jednocześnie donieść, czy istnieje jeszcze ciągle niezdolność do zarobkowania prawdopodobnie trwała lub też tylko przemijająca i w jakim stopniu.

Cudzoziemcy.

§ 45. Cudzoziemiec, przebywający w granicach Rzeczypospolitej Polskiej traktowany będzie pod względem odszkodowania wypadku na równi z obywatelem polskim, o ile obywatelom polskim w państwie ojczystem cudzoziemca na podstawie tam obowiązujących ustaw o ubezpieczeniu przysługują jednakowe prawa z obywatelami danego państwa.

Jeżeli cudzoziemiec opuści granicę Rzeczypospolitej Polskiej, pobiera nadal rentę, o ile ma zastosowanie zasada wzajemności względem obywateli polskich, w przeciwnym razie renta spoczywa.

XV. Składanie rachunków.

§ 46. Obliczenie kapitału, potrzebnego na pokrycie płynnych rent, skutecznie ma corocznie

dla wszystkich roszczeń, które z końcem roku rachunkowego będą prawomocne, asekuracyjny technik Zakładu, a to na podstawie prawideł matematycznych i według zasad dla tego rodzaju obliczeń przez Ministra pracy i opieki społecznej przyjętych.

§ 47. Rok rachunkowy rozpoczyna się dnia 1 stycznia, a kończy się 31 grudnia.

Zarząd ma corocznie, w terminie możliwie najkrótszym, uchwalić sprawozdanie z czynności, gospodarki oraz stanu i lokacji funduszków Zakładu (§ 60 ustawy).

Składanie rachunków i bilansu i zestawienie statystyczne Zakładu odbywać się ma według przepisów wydawanych każdorazowo przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

§ 48. Lokację wszelkich funduszków rozporządzalnych skutecznie należy według obowiązujących przepisów.

§ 49. Zamknięcie rachunków podać należy do wiadomości publicznej w sposób przepisany dla ogłoszeń Zakładu (obacz § 52 Statutu) i umożliwić członkom przeglądnięcie sprawozdania, obejmującego zamknięcie rachunków.

XVI. Wybory do Sądów rozjemczych.

§ 50. Wybór asesorów Sądu rozjemczego i zastępców tychże, których w myśl § 38 ustawy mają wybierać przedsiębiorcy, obowiązkowi ubezpieczenia podlegający i ubezpieczeni, następuje

co cztery lata równocześnie z wyborem do Zarządu i to wybierają przedsiębiorcy wszystkich grup przedsiębiorstw razem jednego przedsiębiorcę jako asesora, a ubezpieczeni wszystkich grup przedsiębiorstw razem jednego ubezpieczonego jako asesora; prócz tego mają przedsiębiorcy wszystkich grup przedsiębiorstw razem i ubezpieczeni wszystkich grup przedsiębiorstw razem wybrać po dziesięciu zastępców asesorów. Z pomiędzy wszystkich kandydatów, którzy otrzymali głosy, wybrany jest asesorem ten, na którego padła względnie największa liczba głosów, ci zaś, którzy po nim największą liczbę głosów otrzymali i to w porządku, odpowiadającym otrzymanej liczbie głosów, sprawować mają urząd asesorów zastępców.

Uprawnionymi do wyboru są ci sami członkowie, którym służy prawo wyboru do Zarządu. Ubezpieczeni wykonują swoje prawo wyboru w ten sam sposób, jak przy wyborach do Zarządu i wogóle postanowienia §§ 11 i 13 do 17 niniejszego Statutu stosowane być mają analogicznie do wyborów Sądu rozjemczego.

W razie ustanowienia kilku Sądów rozjemczych, wybory asesorów i zastępców poszczególnych Sądów rozjemczych odbywać się mają w opisany wyżej sposób z ograniczeniem, że prawo wyboru i wybieralności posiadać będą przedsiębiorcy i ubezpieczeni przedsiębiorstw położonych i wykonywanych w okręgu terytorjalnym danego Sądu rozjemczego.

O ile wybory takie odbywać się będą w ciągu kadencji wybranych już poprzednio asesorów i zastępców na szerszy okrąg terytorjalny, należy w miarę potrzeby w miejsce asesorów i zastępców dawnego Sądu, przynależnych do okręgu nowego Sądu rozjemczego, przeprowadzić wybory uzupełniające.

XVII. Stosunek do innych Zakładów ubezpieczenia.

§ 51. Zarząd Zakładu powołany jest w myśl § 58 ustawy do wydawania opinii o dopuszczalności tworzenia osobnych zakładów ubezpieczenia. Ilekroć tego zajdzie potrzeba, winien Zarząd działać w porozumieniu ze wszystkimi zakładami, utworzonymi w myśl § 58 ustawy o ubezpieczeniu od wypadków, mianowicie w sprawie wykonywania kontroli nad tem, czy przedsiębiorcy, podlegający obowiązkowi ubezpieczenia, czynią zadość temu obowiązkowi.

XVIII. Kary, ogłoszenia, nadzór rządowy.

§ 52. O przedsiębiorcach, którzy w myśl §§ 51 i 52 ustawy staną się karygodnymi, donieść należy niezwłocznie władzy administracyjnej pierwszej instancji, w której okręgu leży miejsce ich zamieszkania, z wnioskiem o ukaranie.

§ 53. Ogłoszenia Zakładu umieszczone będą w „Monitorze Polskim“. Podawanie ogłoszeń Za-

kładu do wiadomości członkom także w sposób inny, pozostawia się uznaniu Zarządu.

§ 54. Osobom, powołanym do wykonywania nadzoru rządowego, dozwalać należy każdego czasu przeglądu ksiąg i kas, tudzież udzielać wszelkich żądanych wyjaśnień.

276 364

